

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

DATGANIAD CYFRIFON

**AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU
31^{ain} MAWRTH 2016**

**CHRIS MOORE FCCA
CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CORFFORAETHOL
NEUADD Y SIR
CAERFYRDDIN**

CYNNWYS

Adran	Tudalen(au)
1 Adroddiad Naratif	1 - 6
2 Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o'r Cyfrifon	7
3 Datganiad Llywodraethu Blynyddol	8 - 26
4 Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Caerfyrddin	27 - 28
5 Datganiadau Cyllidol	29
5.1 Datganiad Newidiadau i Gronfeydd	30
5.2 Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	31
5.3 Y Fantolen	32
5.4 Y Datganiad Llif Arian am y Flwyddyn	33
6 Nodiadau i'r Cyfrifon	34 - 119
7 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	120 - 121
8 Nodiadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant y CRT	122 - 126
9 Cyfrif Cronfa'r Degwm Dyfed	127 - 130
10 Cronfeydd Ymddiriedolaethau	131
11 Nodiadau ar y Cronfeydd Ymddiriedolaethau	132
12 Gofal Cymdeithasol/Gwasanaethau Plant - Cyfrifon Cleientiaid a'r Staff	133

CYNNWYS (parhad)

Adran	Tudalen(au)
13 Datganiad o Gyfrifon Cronfa Bensiwn Dyfed	
Adroddiad Naratif	134
Cyfrifon y Gronfa	135
Datganiad Asedau Net	136
Nodiadau ar y Cyfrifon yn cynnwys Polisiâu Cyfrifyddau	137 - 162
Cyfraddau Cyfrannu y Cyrff Cyflogi a'r Cyfraniadau sydd i'w Derbyn	163 - 165
Datganiad yr Actiwari Ymgynghorol	165 - 168
14 Geirfa	169 - 175

1 ADRODDIAD NARATIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon canlynol yn dwyn at ei gilydd, ar ffurf gryno, drafodion ariannol yr Awdurdod a Chronfa Bensiwn Dyfed am y flwyddyn 2015-16.

Mae tudalennau canlynol yr adroddiad hwn yn dangos Cyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn 2015-16. Fe'u lluniwyd yn unol a'r Cod Ymarfer 2015-16 ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Cod).

1.1 Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol:

Datganiad Newidiadau i Gronfeydd

Mae'r datganiad hwn yn dangos y newidiadau yn y flwyddyn i'r gwahanol gronfeydd y mae'r Awdurdod yn eu dal, wedi'u dadansoddi'n 'gronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Darpariaeth Gwasanaethau'n dangos diffyg o £222.417 miliwn, sef gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, a dangosir mwy o fanylion am hyn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn am ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm a ariennir o drethi. Mae awdurdodau'n codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Y Fantolen

Mae hon yn dangos asedau a rhwymedigaethau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2016.

Y Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau i arian parod yr Awdurdod ac arian sy'n gyfwerth ag arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd.

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae hwn yn dangos yr incwm a'r gwariant ar dai Cyngor (sydd wedi ei gynnwys yng nghyfrif incwm a gwariant yr awdurdod cyfan) a sut y mae cysoni gwarged/diffyg ariannol y flwyddyn â'r symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn.

Cronfa'r Degwm Dyfed a Chronfeydd Ymddiriedolaethau Eraill

Mae'r cyfrifon hyn yn dangos y trafodion ariannol a'r asedau net mewn perthynas â'r symiau o fewn yr ymddiriedolaethau.

Mae'r cyfrifon yn cael eu hategu gan y Datganiad o Bolisiau Cyfrifydda (Nodyn 6.1 – Nodiadau i'r Cyfrifon).

1.2 Cyllideb Refeniw

Mae prif gydrannau cyllideb yr Awdurdod ar gyfer 2015-16 a sut y maent yn cymharu â'r union incwm a gwariant wedi'u nodi isod:

Gwasanaeth	Cyllideb Gweithio				Gweithredol				Amrywiad am y Flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Prif Weithredwr	17,869	(5,384)	(300)	12,185	19,070	(6,881)	(300)	11,889	(296)
Addysg a Gwasanaethau Plant	177,566	(39,179)	21,165	159,552	200,656	(61,534)	21,165	160,287	735
Gwasanaethau Corfforaethol	89,703	(55,304)	(10,374)	24,025	92,514	(58,727)	(10,374)	23,414	(611)
Cymunedau	122,902	(47,350)	15,488	91,040	125,724	(50,180)	15,488	91,032	(8)
Amgylchedd	108,780	(72,390)	11,875	48,265	114,368	(77,765)	11,875	48,478	213
Gwariant Adrannau	516,820	(219,607)	37,854	335,067	552,332	(255,087)	37,854	335,100	33
Llog Net ac Addasiadau Cyfrifyddu Cyfalaf				(7,879)				(9,278)	(1,399)
Newidiadau i'r gronfa bensiw				(7,504)				(7,504)	0
Absenoldebau Cronedig				1,091				1,091	0
Ardollau a Chyfraniadau:									
Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog				147				147	0
Awdurdod Tân				9,067				9,067	0
Gwariant Net				329,989				328,623	(1,366)
Grant Cytundeb Canlyniadau				(570)				(570)	0
Cyfraniadau i/(o) Weddillion Cyffredinol				(138)				280	418
I/(o'r) Cronfeydd wrth gefn wedi'u glustnodi				(1,060)				(1,060)	0
I/(o'r) Cronfeydd Adrannol				0				(381)	(381)
I/(o'r) Cronfa Datblygiadau Mawr				0				2,789	2,789
Cyllideb Net				328,221				329,681	1,460
Grant Cynnal Refeniw				(199,071)				(199,071)	0
Ardrethi Annonmestig				(53,410)				(53,410)	0
Treth Y Cyngor				(75,740)				(77,200)	(1,460)
				0				0	0

Dangosai'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn fod £33,000 o orwario ar y lefel honno o wasanaeth yn y flwyddyn.

Cafwyd gorwariant o £735,000 o ran cyllideb yr Adran Addysg, oherwydd Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol mewn ysgolion a chostau dileu swyddi. Bu pwysau ar gyllideb yr Amgylchedd a hynny'n bennaf yn y Gwasanaethau Eiddo a'r Gwasanaethau Stryd a oedd yn arwain at orwariant o £213,000 oherwydd bod llai o incwm yn sgil gostyngiad mewn gwaith cysylltiedig â Safon Tai Sir Gaerfyrddin ac arbedion effeithlonrwydd nad ydynt wedi'u cyflawni eto. Mae'r tanwariant yn yr adrannau eraill, ynghyd â'r arbedion o ran costau cyllido cyfalaf a lefel uwch na'r disgwyl wrth gasglu'r Dreth Gyngor, yn golygu bod yr Awdurdod wedi trosglwyddo £280,000 i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol am y flwyddyn ariannol 2015-16 o gymharu â'r hyn a gyllidebwyd, sef trosglwyddo £138,000 o'r cronfeydd wrth gefn.

CYFRIF REFENIW TAI	Cyllideb Gweithio			Gweithredol			Amrywiad am y flwyddyn £'000
	Gwariant £'000	Incwm £'000	Net £'000	Gwariant £'000	Incwm £'000	Net £'000	
Cyfrif Refeniw Tai	40,133	(36,621)	3,512	38,699	(37,158)	1,541	(1,971)
Trosglwyddiadau i/o'r Balansau CRT	0	0	(3,512)	0	0	(1,541)	1,971

Roedd tanwariant o £1,971,000 o ran y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn.

Y prif amrywiadau oedd:

- gostyngiad mewn refeniw o ran Atgyweirio a Chynnal a Chadw -£167,000 oherwydd y tywydd gwael
- costau goruchwylio a rheoli -£78,000,
- llog sy'n berthnasol i drefniadau benthyca a phrynu presennol o'r Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai +£142,000.
- oherwydd tanwariant rhaglen gyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai yn sgil arbedion o ran rhai contractau (£1.9 miliwn) a'r gofyniad i ddwyn contractau eraill ymlaen oherwydd y tywydd gwael (£1.8 miliwn), mae hyn wedi cael effaith ar y cyllid refeniw uniongyrchol a ragwelir yn y gwaith monitro cyllidebau -£1.42 miliwn.
- gwelliant mewn cyflawni arbedion mewn perthynas â faint o amser y mae eiddo'n wag ac ati -£439,000.
- y gofyniad o ran y ddarpariaeth ar gyfer drwgddydd yw -£394,000 ar sail dadansoddi hen ddyledion cyfredol a dileu dyledion.

1.3 Arian Wrth Gefn

Yn yr amgylchedd o newid a her sy'n wynebu Llywodraeth Leol heddiw, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i gynnal lefel resymol o arian wrth gefn. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd y symiau wrth gefn fel a ganlyn:

	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor		
A ddelir gan ysgolion yn unol â Rheoliadau Rheoli		
Ysgolion Lleol (RHYLL)	3,677	
Ar gael yn gyffredinol ar gyfer gwariant newydd	8,779	12,456
Cyfrif Refeniw Tai		9,120
		<u>21,576</u>

Yn ogystal â'r arian wrth gefn cyffredinol mae gan yr Awdurdod £66.131 miliwn o arian wrth gefn a glustnodwyd ar gyfer dibenion penodol.

1.4 Benthyca

Cafwyd £99 miliwn o fenthyciadau newydd o Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (BBGC) yn 2015-16. Roedd £79 miliwn o'r benthyciadau newydd hyn i ariannu taliad unwaith yn unig i Lywodraeth Cymru yn sgil y diwygiadau tai yn ddiweddar, a oedd yn dileu rhwymedigaeth yr Awdurdod i'r system Cymhorthdal Tai.

Ar 31 Mawrth 2016, cyfanswm yr arian a fenthycwyd i'r Awdurdod oedd £376 miliwn, a oedd yn llai na therfyn awdurdodedig yr Awdurdod, sef £549 miliwn. Cynhwysir fwy o manylion yn Nodyn 6.46 i'r Cyfrifon.

Mae gweithdrefnau a therfynau'r Awdurdod ar gyfer benthyciadau wedi'u hamlinellu ym Mholisi a Strategaeth Rheoli y Trysorlys, sy'n cael ei gymeradwyo gan y Cyngor bob blwyddyn.

1.5 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn clustogi'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu budd-daliadau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r balans debyd yn y Gronfa Bensiwn sef £265 miliwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y budd-daliadau a enillwyd gan gyflogeion y gorffennol a chyflogeion y presennol, a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w talu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd arian wedi cael ei neilltuo erbyn yr adeg y bydd yn rhaid talu'r budd-daliadau.

1.6 Yr Hinsawdd Economaidd Bresennol

Mae'n ofynnol i'r datganiadau cyfrifyddu adlewyrchu'r amgylchiadau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Mae holl asedau'r Awdurdod yn cael eu hailbrisio ar sail gylchol ac mewn llawer o achosion felly mae'r prisiad cyfredol (a wnaethpwyd diwethaf ym mlynnyddoedd y gorffennol) yn debyg o adlewyrchu gwerth y farchnad.

Bu thema gyson o ran cyllido'r sector cyhoeddus yn ystod y blynnyddoedd diwethaf wrth i'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer y gwasanaethau cyhoeddus leihau'n sylweddol. Cytunodd y Cyngor ym mis Chwefror 2016 ar Gynllun Ariannol Tymor Canolig tair blynedd cyfredol yr Awdurdod. Roedd y Cynllun yn seiliedig ar amcangyfrifon o'r ymrwymadau hysbys ac roedd wedi'i lunio yng nghyd-destun y setliad ariannol hwyr am 2016-17 heb ddim setliadau dangosol ar gael gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y blynnyddoedd dilynol.

Canlyniad y Refferendwm Ewropeaidd oedd bod y Deyrnas Unedig wedi pleidleisio o blaid gadael yr Undeb Ewropeaidd. Nid yw effaith lawn y penderfyniad hwn yn hysbys eto. Dywedodd Canghellor y Trysorlys yn ei ddatganiad i'r marchnadoedd ddydd Llun 27 Mehefin 2016 fod sefyllfa'r Deyrnas Unedig yn gryf o ran wynebu'r hyn sydd i ddod a nododd na fyddai cyllideb frys di-oed. Fodd bynnag dywedodd y Canghellor y byddai angen 'addasiad' o hyd yn economi'r Deyrnas Unedig, ond ychwanegodd ei bod yn gwbl synhwyrol i aros am brif weinidog newydd cyn cymryd camau o'r fath. Felly mae'n debygol na fyddwn yn gwybod tan hydref 2016 a fydd unrhyw ostyngiadau pellach mewn cyllid ar gyfer gwariant y sector cyhoeddus sy'n uwch na'r hyn sydd eisoes wedi'i nodi yn yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant.

Cynhaliwyd ein sefyllfa ariannol gyffredinol ar lefel ddarbodus. Mae llawer o'n cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi at ddibenion penodol - boed hynny ar gyfer rhoi sylw i rwymedigaethau yn awr neu yn y dyfodol e.e. cronfeydd ar gyfer yswiriant, neu ar gyfer cyllido cynlluniau cyfalaf penodol.

1.7 Cyfalaf

Yn 2015-16 gwariodd yr Awdurdod tua £84.8 miliwn ar brosiectau cyfalaf a chyfalafwyd £79 miliwn arall sy'n ymwneud â phrynu allan y cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai (CRT) (gweler nodyn 8.6), cyfanswm o £163.8 miliwn. Cyllidwyd y gwariant hwn â chyfuniad o fenthyciadau, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau llywodraeth a chyfraniadau eraill, arian wrth gefn a chyllido refeniw uniongyrchol.

Gwariwyd tua £98.4 miliwn ar Dai ac mae'r meysydd gwario wedi'u nodi isod:

Sector Cyhoeddus

Adnewyddu ac ailddatblygu'r Stoc Dai £15.3m

Prynu allan y cymorthdal CRT £79.0m

Sector Preifat

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl £2.2m

Gwaith Effeithlonrwydd Ynni £1.4m

Gwelliannau eraill £0.5m

Roedd y rhaglen gyfalaf oedd heb fod yn ymwneud â thai yn cynnwys gwariant ar bob wasanaeth. Roedd y prif feysydd gwariant fel a ganlyn:

	£'m	
Addysg a Gwasanaethau Plant	32.8	Ysgolion Newydd, Adnewyddiadau a Gwelliannau a Phrosiectau Gwasanaethau Plant
Hamdden	0.2	Hawliau Tramwy, Chwaraeon a Hamdden, Celfyddydau & Diwylliant a Llyfrgelloedd
Seilwaith	8.2	Ffyrdd, Pontydd, Llwybrau Beicio, Diogelwch ar y Ffyrdd, Meysydd Parcio, Rheoli Gwastraff a Rheoli'r Fflyd
Datblygu Economaidd	15.5	Prosiectau Corfforol Adfywio Ledled y Sir, Datblygiadau Cymunedol a Cyd Fentrau
Gwasanaethau Cymdeithasol	3.1	Cartrefi Gofal a Datblygiadau Dysgu yr Anabl
Corfforaethol	5.6	Man Gwaith Cyfalaf a Datblygiadau Strategaeth TG

1.8 Mae Safonau Cyfrifyddu wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu hyd yn hyn.

Os oes Safon newydd wedi'i chyhoeddi ond heb gael ei mabwysiadu gan y Côt hyd yn hyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu gwybodaeth am effaith y newid o ran cyfrifyddu. Bydd y newidiadau canlynol yn ofynnol o 1 Ebrill 2016 ymlaen:

IAS 1 - Cyflwyno Datganiadau Ariannol. Mae'r safon hon yn rhoi canllawiau ynghylch ffurf y datganiadau ariannol. Yn ogystal â'r newidiadau i IAS1, mae'r adolygiad '*Telling the Story*' ynghylch cyflwyno datganiadau ariannol awdurdod lleol yn golygu y bydd newidiadau i ddiwyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad am y Symudiadau yng Nghronfeydd ac y bydd Dadansoddiad Gwariant a Chyllid newydd yn cael ei gyflwyno.

Safonau eraill a gyflwynwyd yng Nghôd 2016/17 yw newidiadau i IAS19 Buddion Gweithwyr, IRFS 11 Trefniadau ar y Cyd, IAS16 Eiddo, Offeriant a Chyfarpar ac IAS38 Asedau Anniriaethol. Mae newidiadau hefyd oherwydd Gwelliant Blynnyddol i gylchoedd IFRS 2010-2012 a 2012-2014. Ni ragwelir y bydd y rhain yn cael effaith sylweddol ar Ddatganiad Cyfrifon y Cyngor.

Mae angen rhoi'r Côt ar waith o 1 Ebrill 2016 ac felly nid oes effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2015/16.

1.9 Newidiadau yn y Polisi Cyfrifyddu

Bydd newidiadau i Gôd Ymarfer 2016/17 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol brisio ei Ased Rhwydwaith Priffyrdd gan ddefnyddio sail Cost Adnewyddu Ddibrisiedig yn hytrach na'r sail brisio bresennol sef Cost Hanesyddol Ddibrisiedig.

Mae'r newid hwn i'r polisi cyfrifyddu yn debygol o achosi cynnydd sylweddol yng ngwerth yr asedau hyn ac fel arfer byddai angen ailddatgan Mantolen y Cyngor yn ôl-weithredol o 1 Ebrill 2015, ond mae CIPFA/LASAAC wedi cyflwyno trefniadau pontio er mwyn i hyn gael ei roi ar waith o 1 Ebrill 2016 heb unrhyw ofyniad i ailddatgan y wybodaeth yn y flwyddyn flaenorol.

Yn 2016/17 bydd angen i'r categori Ased Rhwydwaith Priffyrdd gael ei gydnabod ar y Fantolen ac yn y nodiadau a chael ei ddileu o'r categori Eiddo, Offeriant a Chyfarpar.

1.10 Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon ar gael oddi wrth Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

2 DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU DROS Y DATGANIAD CYFRIFON**Cyfrifoldebau'r Awdurdod**

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- Wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol mewn modd priodol ac i sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw'r swyddog hwntnw.
- Rheoli ei faterion mewn modd sy'n gwneud y defnydd mwyaf darbodus, effeithiol ac effeithlon o adnoddau a diogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cymeradwyaeth Pwyllgor Archwilio

Cymeradwyaeth o'r Datganiad Cyfrifon ar ôl yr archwiliad.

Cadeirydd y Bwrdd Archwilio

Dyddiad: 30 Medi 2016

Cyfrifoldebau Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad yr Awdurdod o'i Gyfrifon sydd, yn unol â'r arferion cyfrifo priodol fel y'u pennwyd yn Côt Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("y Côt Ymarfer"),

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol:

- Wedi dewis polisiau cyfrifydda addas ac wedyn wedi'u cymhwyso'n gyson;
- Wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Côt Ymarfer;
- Wedi cadw cofnodion cyfrifydda priodol, amserol a chyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol er atal a darganfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Ardystio'r Cyfrifon

Yr wyf yn ardystio fod y Datganiad Cyfrifon a welir ar dudalennau 29 i 168 yn rhoi golwg gywir a theg ar y sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2016 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2016.

Chris Moore FCCA
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Dyddiad: 23 Medi 2016

3 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

3.1 Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau yr ymgwymerir â'i waith yn unol â'r gyfraith a safonau priodol. Rhaid iddo sicrhau hefyd y diogelir cyllid cyhoeddus, y rhoddir cyfrif priodol amdano ac y'i defnyddir yn ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Mae dyletswydd hefyd ar yr Awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae yn cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer Llywodraethu ei waith, gan hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys bod â threfniadau priodol ar gyfer rheoli risg.

Mae'r Awdurdod yn manylu ar y modd y mae'n ymdrin â phob agwedd ar Lywodraethu drwy ei Gyfansoddiad sy'n diffinio safonau, rolau a chyfrifoldebau'r Weithrediaeth, Aelodau'r Awdurdod, ei Bwyllgorau a'i Swyddogion. Mae'r Gyfansoddiad yn cynnwys Cynllun Dirprwyo sy'n amlinellu'r broses gwneud penderfyniadau, gan ystyried y ddeddfwriaeth berthnasol.

Ffurfiwyd **Grŵp Llywodraethu Corfforaethol** sy'n cynnwys swyddogion allweddol a 2 Aelod o'r Bwrdd Gweithredol er mwyn darparu gwybodaeth a monitro'r camau a gymerir o ran materion sy'n effeithio ar Lywodraethu. Mae hyn yn cynnwys y **Côd Llywodraethu Corfforaethol**, a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Mehefin 2012, a'i ddiweddarau gan y Pwyllgor Archwilio ym Mawrth 2016. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn cael ei wahodd i fod yn sylwedydd yng nghyfarfodydd y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r Côd Llywodraethu Corfforaethol yn cydnabod polisïau a phrosesau sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE '**Delivering Good Governance in Local Government**'.

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â gwahanol elfennau'r Fframwaith Llywodraethu

3.2 Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliannau a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli'r Awdurdod ynghyd â'r modd y mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â hi ac yn ei harwain. Mae'r Fframwaith yn galluogi'r Awdurdod i fonitro i ba raddau y cyflawnwyd ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at gyflenwi gwasanaethau priodol a chost-effeithiol.

Mae'r system Rheoli Mewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw ac fe'i lluniwyd i reoli risg i lefel resymol. Ei nod yw clustnodi a blaenoriaethu'r risgiau o ran cyflawni polisïau, nodau ac amcanion yr Awdurdod. Mae'n asesu tebygolrwydd ac effaith y risgiau a glustnodwyd ac yn rheoli risgiau unigol yn briodol.

3.3 Yr Amgylchedd Llywodraethu

Mae Fframwaith Llywodraethu CIPFA/SOLACE yn pennu 6 egwyddor graidd ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol, sef:

Egwyddor 1 Canolbwyntio ar ddiben yr Awdurdod ac ar y canlyniadau ar gyfer y gymuned, gan greu a gweithredu gweledigaeth ar gyfer yr ardal leol

Egwyddor 2 Cydweithio gan Aelodau a swyddogion i gyflawni diben cyffredin gyda swyddogaethau a rolau a ddiffiniwyd yn glir

Egwyddor 3 Hybu gwerthoedd i'r Awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gynnal safonau uchel o ran ymddygiad ac ymarfer

Egwyddor 4 Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n destun craffu effeithiol a rheoli risg

Egwyddor 5 Datblygu capasiti a gallu aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol

Egwyddor 6 Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill, er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn

Mae'r Awdurdod yn mynd i'r afael â'r 6 Egwyddor Graidd fel a ganlyn:

3.3.1 **Y Pwrpas a'r Weledigaeth**

Mae gan yr Awdurdod ddull y mae wedi'i ddefnyddio ers tro ar gyfer gweithredu gyda phartneriaid allweddol yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (Bwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin yn gynt). Cafodd y Strategaeth Gymunedol Integredig ei lunio gan Fwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin. Mae'n amlinellu'r weledigaeth a'r canlyniadau i bobl Sir Gaerfyrddin, i'w cyflawni gan y prif gyrff yn y sectorau cyhoeddus a gwirfoddol. Mae uchelgais a blaenoriaethau strategol yr Awdurdod yn cyd-fynd â'r canlyniadau sirol amlasiantaeth a glustnodwyd drwy ein dogfen, ***Strategaeth Gymunedol Integredig Sir Gaerfyrddin, 2011/16***. Mae'r Strategaeth hon yn canolbwyntio ar wella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl Sir Gaerfyrddin. Ni all un corff ar ei ben ei hun gyflawni'r canlyniadau hyn a chydabyddir bod gan bob partner rôl i'w chwarae i gyflawni'r canlyniadau hyn, drwy gydweithio.

Ym mis Medi 2015 gwnaethom adolygu ein Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2015-20. Roedd y Strategaeth hon yn amlinellu blaenoriaethau a dyheadau strategol y Cyngor a sut y bwriadwn gyflawni ein cyfraniad i'r Strategaeth Gymunedol Integredig.

Disgwylir i'r holl bartneriaid raeadru eu hymrwymiaidau o ran y Strategaeth Gymunedol Integredig i'w cynlluniau eu hunain. Hwn yw'r dull a arferwn o ran ein Strategaeth Gorfforaethol a'r Cynllun Gwella Blynyddol. Mae dogfen yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella yn cael ei chynhyrchu gan yr Awdurdod i ddarparu gwybodaeth gynhwysfawr a chytbwys i'r cyhoedd am ein gwasanaethau, er mwyn iddynt allu gweld sut yr ydym yn perfformio a'r heriau yr ydym yn eu hwynebu. Mae'r Cyngor yn nodi ei Brif Flaenoriaethau Amcanion Gwella bob blwyddyn ar ôl dadansoddi'r data, y canfyddiadau rheoleiddiol a data bodlonrwydd cwsmeriaid. Mae'r blaenoriaethau hyn ar gyfer gwella (a adolygir gan Swyddfa Archwilio Cymru) yna'n cael eu rhaedru i Gynlluniau Busnes Is-adrannol, gyda'r targedau a'r camau gweithredu'n cael eu monitro drwy'r System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS). Monitrir y rhain gan Reolwyr, y Tîm Rheoli Corfforaethol, y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu.

Mae Adroddiad Blynyddol 2014/15 a Chynllun Gwella 2015/16 wedi derbyn tystysgrif gydymffurfio gan Swyddfa Archwilio Cymru a chanfyddiadau cadarnhaol yn Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru.

3.3.2 Gwerthoedd Craidd

Cafodd Gwerthoedd Craidd y Cyngor eu hadnewyddu yn ystod 2015/16 ar y cyd â'r staff, yr aelodau etholedig, yr uwch-reolwyr a'r undebau llafur. Maen nhw'n sylfaenol i'r modd y mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn darparu ei wasanaethau. Maen nhw'n rhoi sail i flaenoriaethau o ran y gwasanaeth ac yn ganllaw i ddatblygu gwasanaethau cynhwysol sy'n ymateb i anghenion cwsmeriaid, gan gefnogi a gwerthfawrogi ein staff ar yr un pryd.

Drwy weithio fel Un Tîm rydym yn:

1. Rhoi pwyslais ar ein **CWSMERIAID**
2. **GWRANDO** er mwyn gwella
3. Ymdrechu i **RAGORI**
4. Gweithredu'n **ONEST**
5. Cymryd **CYFRIFOLDEB** personol

Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu Datganiad Ymddygiad Cyffredinol a fydd yn sicrhau bod y Gwerthoedd Craidd, sydd wedi'u hadnewyddu, yn ymwreiddio ledled yr Awdurdod.

3.3.3 Adroddiad Blynyddol yr Arweinydd a'r Flaenraglen Waith

Yn y Cyngor Sir ar 18 Mai 2016 cyflwynodd yr Arweinydd ei Adroddiad Blynyddol, a oedd yn adolygu 2015-16, a'i Flaenraglen Waith 2016-17.

3.3.4 Ymgynghori ac Ymgysylltu â Dinasyddion a Defnyddwyr Gwasanaethau

Mae gan yr Awdurdod ddull sydd wedi'i sefydlu ers tro ar gyfer ymgynghori ac ymgysylltu â dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau. Mae ganddo **Banel Dinasyddion, Rhwydwaith 50+** i ymgynghori â phobl hŷn, **Fforwm ieuenticid** a grwpiau ymgynghori penodol niferus i geisio barn y sawl sydd â nodweddion gwarchoddedig penodol a gydnabyddir gan **Ddeddf Cydraddoldeb** 2011. Hefyd, mae'r Cyngor yn cyhoeddi ei holl ymgynghoriadau cyfredol yn yr adran Lleol-i ar wefan y Cyngor.

Mae system soffistigedig yr Awdurdod ar gyfer Rheoli Perfformiad yn cael ei defnyddio'n helaeth gan Swyddogion ac Aelodau. Caiff ei defnyddio hefyd gan y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol yn fodd 'amser real' o fonitro perfformiad (drwy gyfrwng y Dangosfwrdd). Caiff gwybodaeth fanwl ei chodi o'r system a'i defnyddio gan Bwyllgorau Craffu'r Awdurdod. Defnyddir y data i glustnodi meysydd penodol lle bydd y Pwyllgorau'n gwneud astudiaethau mwy dwys i fonitro perfformiad ac i wneud argymhellion polisi. Mewn datblygiad pellach mae'r system Rheoli Perfformiad wedi cael ei datblygu i adroddiad ar ffurf y dangosfwrdd, a bydd y Bwrdd Gweithredol, y Tîm Rheoli Corfforaethol a, maes o law, pob Pwyllgor Craffu yn monitro perfformiad ar eu teclynnau iPad.

Hefyd mae'r Cyngor yn gwneud defnydd helaeth o **Arolwg Cenedlaethol Cymru**, sef arolwg blynyddol a gomisiynir gan Lywodraeth Cymru. Defnyddir y canlyniadau i helpu'r Awdurdod i hunanasesu ei wasanaethau ac maent yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella.

Mae'r Awdurdod wedi bod yn gwe-ddarlledu holl gyfarfodydd y Cyngor Llawn er mis Mai 2013, cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio er mis Tachwedd 2014 a chyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol er mis Medi 2015.

Mae'r Awdurdod yn ymgynghori'n helaeth ynghylch ei Gyllideb bob blwyddyn. Mae hyn yn cynnwys seminarau, sioeau teithiol ynghylch y gyllideb, digwyddiadau Insight ar gyfer pobl ifanc, arolygon ar-lein, cyfryngau cymdeithasol a chyfarfodydd rhanddeiliaid â'r Cyngorau tref a chymuned, Cyngor Ieuentid a'r Undebau. Ystyrir canlyniadau'r ymgynghoriadau ac fe'u cyflwynir i'r Bwrdd Gweithredol a'r Cyngor Sir yn rhan o Adroddiad Strategaeth y Gyllideb.

3.3.5 **Sicrhau Cyfathrebu Allanol Effeithiol**

Mae gan yr Awdurdod dîm canolog Marchnata a'r Cyfryngau (tîm integredig newydd sy'n cynnwys hen dimau'r Wasg, Cyfathrebu, Twristiaeth a Chyfieithu) sydd wedi ymroi i gyfathrebu'n effeithiol â'n preswylwyr drwy fynd ati'n flaenweithgar i ymgysylltu â hwy ac i hybu ymagwedd agored er mwyn diogelu a hybu enw da'r Cyngor. Bydd y **Strategaeth Marchnata a'r Cyfryngau** sydd i ddod yn canolbwyntio ar bwysigrwydd ymgysylltu a chyfathrebu â'n cynulleidfaoedd mewn modd sy'n galw'n glir am weithredu a sicrhau ein bod yn cyfleu'r negeseuon y gofynnir inni eu cyflwyno.

Mae'r Awdurdod wedi gweld cynnydd clir yn y defnydd o'r Cyfryngau Cymdeithasol a'r Wefan Gorfforaethol fel modd i'n cynulleidfa gyfathrebu ac ymgysylltu â'r Cyngor. Bellach, mae gennym tua 4,070 o ddilynwyr ar **Facebook (FB)** a 5,653 o ddilynwyr ar **Twitter**. Mae postiad/neges drydar ar gyfartaledd yn cyrraedd 21,758 o bobl ar FB a 175,500 ar Twitter. Mae'r **wefan gorfforaethol** yn cael 79,545 o sesiynau defnyddwyr bob mis (ystadegau: Mai 2016). Mae'r Cyngor yn ymateb i hyn drwy ddefnyddio Marchnata Digidol yn ddull cyfathrebu allweddol drwy'r Wefan Gorfforaethol, Lleoli, microwefannau, y Cyfryngau Cymdeithasol a marchnata drwy'r ebost.

Mae dulliau traddodiadol yn hanfodol hefyd er mwyn sicrhau ein bod yn cyrraedd y gynulleidfa fwyaf sy'n bosibl sef dulliau megis y cyfryngau lleol a chenedlaethol (ar gyfartaledd anfonir 1,500 o ddatganiadau i'r wasg y flwyddyn). Mae ymgyrchoedd marchnata megis "*Dwlu ar eich Marchnad Leol*", Ailgylchu, Maethu a Dewisiadau Tai yn cael eu rhoi ar waith ochr yn ochr â **Newyddion Sir Gâr** ar ei newydd wedd, a ddosberthir i bob aelwyd yn y Sir – dull '*gwasanaeth cyhoeddus cyflawn*' a oruchwylir gan y Bwrdd Gwasanaethau Lleol.

3.3.6 **Rheoli Perfformiad/Y Swyddogaeth Graffu**

Mae Aelodau Etholedig yr Awdurdod yn ymwneud yn fawr â rheoli perfformiad, ar lefel y Bwrdd Gweithredol yn ogystal â lefel y Pwyllgorau Craffu. Yn aml, bydd data am berfformiad yn symbylu astudiaethau manwl gan y Pwyllgorau Craffu, a hynny fel rheol drwy Grwpiau Gorchwyl a Gorffen. Mae'r rhain wedi cyfrannu'n flaenweithgar at ddatblygu polisïau a gwella gwasanaethau ar achlysuron niferus yn y blynyddoedd diwethaf.

Yn ystod 2015/16, cafodd gweithdrefn newydd ei weithredu gan y Cyngor lle mae Penaethiaid Gwasanaeth yn cael eu herio gan Aelodau'r Bwrdd Gweithredol ynghylch eu Cynlluniau Busnes. Cafodd y rhaglen her hon ei hailadrodd ym Mai/Mehefin 2016.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Llawn bob blwyddyn ynghylch y modd y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei ddyletswyddau.

Mae data ynghylch perfformiad yn cael eu cadw ar System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS) gyfrifiadurol y Cyngor ac maent ar gael i Gyfarwyddwyr, i Benaethiaid Gwasanaeth ac i Aelodau ar sail 'amser real'. Eto, mae datblygu dull dangosfwrdd o adrodd yn hwyluso hyn.

Bob tri mis mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol yn derbyn adroddiad ynghylch yr eithriadau'n ymwneud â'n prif fesurau a chamau gweithredu. Mae hwn yn fodd i nodi'n fuan unrhyw feysydd lle mae problemau a chymryd camau unioni.

Mae'r Awdurdod yn bartner yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac mae Pwyllgor Polisi ac Adnoddau'r Cyngor yn cael Adroddiad Perfformiad Blynnyddol gan Gadeirydd presennol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

3.3.7 Y Cyfansoddiad

Pan gafodd llywodraeth leol ei moderneiddio yn dilyn Deddf Llywodraeth Leol 2000, mabwysiadodd yr Awdurdod fath newydd ar Gyfansoddiad ar y ffurf a hyrwyddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Ers hynny, mae'r cyfansoddiad hwnnw wedi'i adolygu'n rheolaidd i sicrhau ei fod yn diwallu anghenion yr Awdurdod a'i reoleiddwyr o ran tryloywder y Llywodraethu, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau. Ym mis Rhagfyr 2014 cychwynwyd adolygiad trylwyr o'r Cyfansoddiad gan Weithgor Adolygu Cyfansoddiad (CRWG) y Cyngor, a oedd yn weithgor gwleidyddol gytbwys ac iddo 10 aelod trawsbleidiol, a hynny'n dilyn comisiynu a chyhoeddi Adroddiad gan Dîm Adolygiad gan Gymheiriaid o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Cyflwynwyd argymhellion Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad i Gyfarfod Cyffredinol Eithriadol o'r Cyngor ar 17 Mehefin 2015. Mabwysiadwyd y newidiadau a gytunwyd gan y Cyfarfod Cyffredinol Eithriadol gan y Cyngor ar y 9 Medi 2015.

Yn ystod 2015/16 cafodd **modern.gov**, y system gweinyddu cyfarfodydd, ei roi ar waith gan yr Awdurdod a darparwyd cyfrifiaduron llechen (iPads) i Aelodau i wneud eu gwaith Cyngor.

Cyhoeddir y Cyfansoddiad ar wefan y Cyngor. Yn ei hanfod, mae'r ddogfen yn egluro sut y mae'r Cyngor yn gweithredu a sut y mae'n gwneud penderfyniadau. Mae 8 rhan i'r cyfansoddiad, sef:

1. Crynodeb ac Eglurhad – golwg gyffredinol gryno ar y Cyngor a'i gyrrff gwneud penderfyniadau.
2. Yr Erthyglau – disgrifiad manylach o'r Cyngor a'i rannau cyfansoddiol.
3. Swyddogaethau/Pwerau Dirprwyedig - Mae'r rhan hon yn egluro pa aelodau sy'n gyfrifol am ba benderfyniadau. Nodir yn benodol a yw penderfyniadau'n rhai y caiff y Cyngor yn unig, neu'r Bwrdd Gweithredol yn unig, eu gwneud a nodir pa benderfyniadau a *ddirprwywyd i swyddogion yn unol â Chynllun Dirprwyo*.
4. Y Rheolau Gweithdrefn - yn cynnwys y rheolau ynghylch cynnal cyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau (a elwir yn gyffredin yn "**Rheolau Sefydlog**"), y rheolau ynghylch trafodion y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu, y rheolau ynghylch mynediad i *wybodaeth, y Rheolau o ran Gweithdrefnau Contractau, Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a'r Rheolau Cyflogi Swyddogion*.
5. Codau a Phrotocolau - Mae'r **Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau**, sy'n ddogfen statudol, ymhlith y Codau sydd wedi'u cynnwys yn y Rhan hon. Yn hyn o beth, mae rheolau caeth iawn ynghylch ymddygiad aelodau o ran eu rôl yn Gyngorwyr a'u rôl o ran gwneud penderfyniadau. Yn benodol, os oes gan aelodau fuddiant personol a rhagfarnol mewn unrhyw fater a drafodir mewn cyfarfodydd mae'n rhaid iddynt ddatgelu'r buddiant a gadael y cyfarfod (oni bai iddynt gael gollyngiad i gymryd rhan yn y cyfarfod).
- 6.1 Cynllun Lwfansau'r Cyngorwyr a'r Aelodau Cyfetholedig - Mae hwn yn pennu Proffiliau Swyddi a Manylebau Person yr Aelodau, Aelodau'r Bwrdd Gweithredol a Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion Pwyllgorau, ynghyd â nodi manylion y taliadau y mae gan yr aelodau hawl i'w derbyn. O ran taliadau i'r Aelodau, roedd Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, sef y corff a sefydlwyd i bennu taliadau Aelodau (a elwir bellach yn 'gyflogau') wedi defnyddio'i bwerau newydd, o 1 Ebrill 2012, i bennu'r union symiau a delir yn hytrach na

phennu'r taliadau mwyaf y gellid eu gwneud. Diben y pennu hwn oedd sicrhau taliadau mwy cyson ledled Cymru.

6.2 Strwythurau Rheoli

7. Enwau a Chyfeiriadau'r Cynghorwyr

8. Aelodaeth Ddwyeithog y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau

Yn ogystal â'r adolygiad trylwyr o'r Cyfansoddiad a grybwyllwyd uchod, mae'r Cyfansoddiad yn ddogfen fyw a hysbysir y Cyngor am welliannau unigol iddynt benderfynu arnynt fel bo'r angen, ac wedi iddynt gael eu hystyried gan Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad.

3.3.8 **Y Pwyllgor Archwilio, y Pwyllgor Safonau a Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd**

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn elfen allweddol o'r Llywodraethu Corfforaethol ac mae'r Pwyllgor yn rhoi sicrwydd ynghylch y trefniadau sydd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg, cynnal amgylchedd rheoli effeithiol ac adrodd am berfformiad ariannol yn ogystal ag anariannol.

Mae'r Pwyllgor Safonau (y mae mwyafri ei aelodau yn Aelodau Allanol) yn hybu safonau uchel o ymddygiad ar gyfer Aelodau yn ogystal â chadw golwg gyffredinol ar y prosesau sydd gan yr Awdurdod i ymdrin â chwynion a'i weithdrefn Datgelu Camarfer.

Hefyd mae gan yr Awdurdod Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd (5 Aelod Etholedig) a Phennaeth Gwasanaethau Democrataidd penodedig statudol. Mae cylch gwaith y Pwyllgor, fel y'i pennwyd gan yr Awdurdod, yn cynnwys sicrhau bod cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau, penodi Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau, a hybu a chefnogi llywodraethu da.

3.3.9 **Y Swyddog Monitro**

Mae'r Swyddog Monitro (y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith) yn gyfrifol am ddiweddarau'r Cyfansoddiad i sicrhau ei fod yn adlewyrchu'r gofynion deddfwriaethol diweddaraf ac anghenion llywodraethu'r Awdurdod. Mae hefyd yn gyfrifol am sicrhau y cydymffurfir yn llawn â'r darpariaethau ar bob lefel o weithgareddau'r Awdurdod. Yn Brif Swyddog Cyfreithiol, a chyda chefnogaeth y tîm cyfreithiol mewnol, caiff y Swyddog Monitro fynd i holl gyfarfodydd yr Awdurdod, gan gynnwys y Bwrdd Gweithredol a Thîm Rheoli Corfforaethol yr Awdurdod. Mae'r Swyddog Monitro mewn sefyllfa dda i fod yn flaenweithgar o ran helpu'r Aelodau a'r Swyddogion, mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol, i gydymffurfio â'r gyfraith a gweithdrefnau'r Awdurdod ei hun. Y Swyddog Monitro yw'r Pennaeth Gwasanaeth sy'n bennaf gyfrifol am yr Uned Gwasanaethau Democrataidd ac ef/hi hefyd sy'n gyfrifol am y cofnod swyddogol o'r broses benderfyniadau democrataidd, ac am ei gyhoeddi.

Mae'r Swyddog Monitro yn gweithio'n agos gyda Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a Swyddog Adran 151 yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Bydd yn adrodd i'r Cyngor neu i'r Bwrdd Gweithredol os bydd o'r farn y bydd unrhyw gynnig sydd gerbron yn arwain at dorri'r gyfraith.

Mae Rhwydwaith Cymru Gyfan o Swyddogion Monitro sy'n cwrdd bob tri mis i drafod pynciau amserol ac i rannu'r arfer gorau, ac mae'r Swyddog Monitro'n mynychu'r cyfarfodydd hyn.

3.3.10 **Gweinyddiaeth Ariannol (Swyddog Adran 151)**

Tan 4 Medi 2015, Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol oedd y swyddog oedd yn gyfrifol am weinyddu busnes yr Awdurdod o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ac yn gyffredinol gyfrifol am weinyddiaeth ariannol y Cyngor Sir. Yn dilyn ei apwyntiad, cafodd y cyfrifoldeb yma ei drosglwyddo i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol o 5 Medi 2015.

Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) eisoes wedi cyhoeddi "**Statement on the Role of the Chief Financial Officer in Local Government**". Mae'r datganiad yn disgrifio rôl a chyfrifoldebau'r Prif Swyddog Ariannol. Mae'n nodi 5 prif egwyddor (gweler isod) sy'n diffinio'r gweithgareddau craidd a'r ymddygiad sydd i'w disgwyl gan y Prif Swyddog Ariannol mewn sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus a'r trefniadau y mae angen eu gwneud i ategu'r rheini. Drwy benodi Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol, mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cydymffurfio'n llwyr â'r Datganiad.

Egwyddor 1 – Mae'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol yn aelod allweddol o'r Tîm Arweinyddiaeth, gan ei helpu i ddatblygu a gweithredu strategaeth ac i ddarparu adnoddau ar gyfer amcanion strategol yr Awdurdod a'u cyflawni, a hynny mewn modd cynaliadwy ac er budd y cyhoedd.

Egwyddor 2 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol ymwneud yn weithgar â'r holl benderfyniadau busnes o bwys, a gallu dylanwadu ar y penderfyniadau hynny, er mwyn sicrhau y rhoddir ystyriaeth lawn i'r goblygiadau, y cyfleoedd a'r risgiau sy'n bodoli nawr a'r rhai tymor hir, a sicrhau eu bod yn cyd-fynd â strategaeth ariannol gyffredinol yr Awdurdod.

Egwyddor 3 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain gwaith yr Awdurdod cyfan o ran hyrwyddo a chyflawni rheolaeth ariannol dda er mwyn diogelu arian cyhoeddus bob amser a sicrhau y'i defnyddir yn briodol, yn ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Egwyddor 4 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain a chyfarwyddo swyddogaeth ariannol sydd â'r adnoddau i'w gwneud yn addas i'r pwrpas.

Egwyddor 5 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol feddu ar gymwysterau proffesiynol a phrofiad addas.

Mae Is-adran y Gwasanaethau Ariannol yn rhoi cymorth i Adrannau ac yn pennu'r broses ar gyfer paratoi'r gyllideb a monitro ariannol.

Yn ei waith, mae'r Awdurdod yn dilyn cyfres benodol o Reolau Gweithdrefnau Ariannol sy'n cael eu diweddarau gan Adran y Gwasanaethau Corfforaethol. Bydd unrhyw newidiadau'n cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio.

3.3.11 **Rheoli Risg**

Mae gan yr Awdurdod ddull datblygedig iawn o reoli risg a chafodd y **Strategaeth Rheoli Risg a Dilyniant Busnes 2012/15** ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2012. Mae gan yr Awdurdod Grŵp Llywio Rheoli Risg sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Bwrdd Gweithredol, i'r Pwyllgor Archwilio ac i Dîm Rheoli y Prif Swyddogion. Caiff y Grŵp Llywio Rheoli Risg ei gadeirio gan y Pennaeth Archwilio, Caffael a TGCh. Ar y grŵp mae Aelod Penodedig Rheoli Risg sy'n Aelod o'r Bwrdd Gweithredol (sef yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau), a Swyddogion Penodedig Rheoli Risg Adrannol.

Nod yr Awdurdod yw sicrhau bod rheolaeth dda ar risg yn dod yn rhan annatod o'i holl brosesau. Mae adran benodol yn Adroddiadau'r Pwyllgorau ar gyfer trafod ac egluro unrhyw oblygiadau o safbwynt Rheoli Risg.

Caiff Risgiau Corfforaethol, Gwasanaethau a Phrosiectau eu cofnodi ar Gofrestr Risgiau. Rydym yn defnyddio "**Meddalwedd ar y we ar gyfer Cofrestru Risgiau**", sy'n caniatáu i adrannau fewnbynnu, cyrchu, diweddarau a rheoli gwybodaeth ynghylch Risgiau Gwasanaethau a Phrosiectau.

3.3.12 **Y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol**

Fel y nodir yn Adran 3.1, ffurfiwyd Grŵp Llywodraethu Corfforaethol i gydlynu trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, eu rheoli ac adrodd yn eu cylch. Roedd y Grŵp yn cynnwys:

- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau
- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Gymunedau
- Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio (yn sylwedydd)
- Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol (Y Swyddog Adran 151 o 5 Medi 2015), yn flaenorol Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol (Y Swyddog Adran 151 dros dro hyd at 4 Medi 2015).
- Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith (Y Swyddog Monitro)
- Pennaeth dros dro y Gwasanaethau Ariannol (o 14 Medi 2015)
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl)
- Y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael
- Y Rheolwr Archwilio a Risg
- Y Rheolwr Adnoddau Dynol

Mae'r grŵp yn gyfrifol am ddiweddarau'r Côd Llywodraethu ac am lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Yn ogystal, mae'r Grŵp bellach yn goruchwylio gwaith y Grŵp Rheoli Gwybodaeth (gweler 3.3.15).

3.3.13 **Ymdrin â Chwynion**

Mae gan yr Awdurdod **Bolisi Cwynion Corfforaethol**, a bydd manylion y cwynion a ddaw i law yn cael eu monitro gan y Pwyllgorau Craffu, ac yn flynyddol gan y Pwyllgor Safonau. Mae'r Weithdrefn Gwynion yn unol â'r Weithdrefn Enghreifftiol a gyflwynwyd gan yr Ombwdsmon Llywodraeth Leol.

Mae gan yr Awdurdod Dîm Cwynion canolog a fydd yn sicrhau y cydymffurfir â'r safonau a nodwn yn ein Polisi ac yn sicrhau cysondeb ar draws yr Awdurdod cyfan.

Darperir Adroddiadau Blynyddol i'r Tîm Rheoli Corfforaethol, i'r Bwrdd Gweithredol ac i'r Pwyllgorau Craffu, a darperir adroddiadau misol mwy manwl i'r Tîm Rheoli Adrannol, er mwyn monitro tueddiadau, clustnodi problemau a gwella gwasanaethau ar sail profiadau'r cwsmeriaid. Ymchwiliodd ac ymatebodd yr Awdurdod i 501 o gwynion yn ystod 2015/16 o gymharu â 573 o gwynion yn ystod 2014/15. Hefyd bu'r Tîm Cwynion yn ymdrin â 520 yn ychwanegol o ymholiadau a cheisiadau am gymorth, a roddodd gyfle i'r tîm geisio datrys anawsterau cyn i gwynion gael eu cyflwyno.

3.3.14 Rheoli ein Gweithlu

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin tua 8,200 o weithwyr ac mae pob un ohonynt yn cyfrannu at gyflawni ein Blaenoriaethau Corfforaethol.

Cefnogir ein staff gan yr Is-adran Rheoli Pobl, sy'n cynnal ystod o Bolisiâu a Gweithdrefnau i sicrhau bod yr holl staff yn cael eu rheoli'n deg ac mewn modd cyson. Mae'r Prif Bolisiâu a Gweithdrefnau yn cynnwys:

- Polisi Iechyd a Diogelwch
- Polisi Recriwtio a Dethol Staff gan gynnwys recriwtio diogel
- Gweithdrefn Sefydlu
- Polisi Datgelu Camarfer
- Polisiâu Achwyniadau a Disgyblu
- Côt Ymddygiad ar gyfer y Swyddogion
- Polisi Ailstrwythuro
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl.

Caiff ein staff eu hannog i ddatblygu ac mae hyn yn gydnaws â'n hamcanion fel sefydliad a achredwyd gan **Buddsoddwyr mewn Pobl**. Ategir datblygiad ein gweithlu gan y canlynol:

- Proses Arfarnu
- Strategaeth Dysgu a Datblygu
- Annog Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP)
- Cynllunio Gweithlu Effeithiol
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl.

Yn dilyn gweithredu'r Cytundeb Statws Unffurf yn 2011/12, mae grŵp bach o swyddogion yn cadw golwg gyffredinol ar reoli newid, ar strwythur cyflogau a graddau y Cyd-gyngor Cenedlaethol (yr NJC) ac yn rhoi cyngor i reolwyr ynghylch gwobrwyo'n gyffredinol. Nod y grŵp hwn yw sicrhau bod uniondeb y strwythur cyflogau a graddau'n cael ei gynnal.

Cynhaliodd yr Awdurdod Archwiliad Cyflog Cyfartal yn ystod 2015/16 ac nid yw'r canlyniadau'n awgrymu bod unrhyw dystiolaeth o wahaniaethu yn y strwythurau cyflog nac yn y lwfansau a delir. Fel rheol, mae'r gwahaniaethau mewn cyflog yn ganlyniad i rannu'r rhywiau yn ôl y mathau o swyddi yn hytrach na gweithredu lwfansau.

Bydd yr Awdurdod yn parhau i gasglu data am yr holl nodweddion gwarchodedig gyda'r nod o allu cynnwys rhagor o nodweddion mewn archwiliadau yn y dyfodol. Hefyd bydd yn cynnal Archwiliad Cyflog Cyfartal arall ar gyfer blwyddyn ariannol 2016/17 er mwyn monitro tueddiadau o ran unrhyw wahaniaethau cyflog, ac er mwyn adolygu lwfansau i sicrhau eu bod a) yn cael eu talu mewn modd teg a chyson, a b) yn parhau'n berthnasol wrth i'r hinsawdd economaidd newid.

3.3.15 **Asedau Gwybodaeth**

Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi) y Cyngor yw ***Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth*** yr Awdurdod. Mae Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol yn cwrdd yn rheolaidd er mwyn diogelu gwybodaeth yr Awdurdod a'i chadw'n ddiogel. Darperir cofnodion y cyfarfodydd hyn i'w hystyried gan y Tim Rheoli Corfforaethol.

Mae amryw o fesurau diogelu ar waith i warchod rhag colli neu ryddhau gwybodaeth bersonol. Mae'r mesurau diogelu hyn yn cynnwys amgryptio cyfrifiaduron côl, cyfryngau storio cofau a dyfeisiau eraill. Mae'r Awdurdod yn cyflogi:

- Swyddog Diogeledd Gwybodaeth sy'n cynghori ynghylch diogeledd data. Hefyd cyflogir swyddogion ymgynghorol ac ymgynghorwyr allanol o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogeledd y Cyngor a chynghori yn eu cylch.
- Swyddog Diogelu Data sy'n cynghori ynghylch cydymffurfio â'r gyfraith ac sy'n sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau ar waith ac y cydymffurfir â hwy.

Caiff y mesurau diogelu hyn eu hadolygu'n barhaus ac maent yn cynnwys atebion technegol ynghyd â hyfforddiant i staff sy'n ymwneud â rheoli a thrin data sensitif.

Mae'r gwaith yn parhau ynghylch rôl a chyfrifoldebau'r Perchenogion Asedau Gwybodaeth (IAOs). Yn ystod 2015/16 darparwyd sesiynau hyfforddiant i reolwyr trydedd haen ar fod yn Swyddogion Asedau Gwybodaeth i'w helpu i ddeall pwysigrwydd yr asedau y maen nhw'n gyfrifol amdanynt; i'w hannog i rannu data mewn modd cyfrifol lle bydd hyn yn hyrwyddo gwell gwasanaeth; ac i ddeall yn llwyr y gofynion ar gyfer sicrhau cywirdeb a diogeledd data. Mae datblygu a chynnal Cofrestr Asedau Gwybodaeth wedi dechrau hefyd a bydd yn parhau'n brif flaenoriaeth ar gyfer 2016/17.

Hefyd mae'r Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol yn edrych ar ffyrdd o wella ymwybyddiaeth ac o ddsbarthu gwybodaeth, gan gynnwys llythyr newyddion rheolaidd sy'n tynnu sylw at newidiadau deddfwriaethol, blaenoriaethau diogeledd, yr arferion gorau, a risgiau a pheryglon posibl.

3.4 **Adolygu Effeithiolrwydd**

Cynhelir adolygiad rheolaidd o effeithiolrwydd ein trefniadau Llywodraethu (gan gynnwys y system Rheoli Mewnol) a hynny gan y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol drwy ei waith.

Mae'r adolygiad yn cael gwybodaeth i'w lywio gan reolwyr yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol a hefyd gan sylwadau'r Archwilwyr Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru).

Er mwyn mesur pa mor effeithiol yw'r fframwaith llywodraethu gofynnir am dystiolaeth a datganiadau sicrwydd gan y canlynol:

- Y Cyngor
- Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol
- Aelodau'r Bwrdd Gweithredol
- Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion
- Y Pwyllgor Archwilio / y Pwyllgorau Craffu / y Grŵp Lywio Rheoli Risg
- Y Pwyllgor Safonau
- Archwilio Mewnol

- Archwilio Allanol
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

3.4.1 **Y Cyngor**

Mae'r Cyngor yn cwrdd bob mis ac yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r Cyngor. Cyhoeddir ei Agendâu o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn y cyfarfodydd, ac mae ei gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd (yn amodol ar eithriadau). Cyhoeddir ei gofnodion ac maent ar gael i'r cyhoedd.

Roedd Adroddiad Asesu Corfforaethol 2015, Swyddfa Archwilio Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2016, wedi dod i'r casgliad hwn:

- Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da wrth sefydlu trefniadau llywodraethu gwell sydd bellach yn fwy cadarn a thryloyw, er bod cyfleoedd i wneud gwelliannau pellach i alluogi'r Aelodau i fod yn fwy effeithiol yn eu rolau.
- Parhau i wella ffyrdd o Lywodraethu, o wneud penderfyniadau, o fod yn agored ac yn dryloyw, a bod y Gweithgor Adolygu Cyfansoddiadol yn cadw golwg cyson.

3.4.2 **Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol**

Mae'r Bwrdd Gweithredol yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r weithrediaeth o fewn y fframwaith polisi a chyllideb a bennir gan y Cyngor. Cyhoeddir yr Agenda o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn ei gyfarfodydd a chynhelir y cyfarfodydd yn gyhoeddus (yn amodol ar eithriadau statudol). Cyhoeddir ei gofnodion a gall ei benderfyniadau gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgor Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod).

Newidiodd Gweinyddiaeth y Cyngor ym mis Mai 2015 ac mae nawr yn glymblaid Plaid/Annibynnol yn hytrach na'r glymblaid Llafur/Annibynnol flaenorol. O ganlyniad bu rhywfaint o oedi ynghylch blaenraglen waith lawn y Cyngor ond bydd yn cael ei chyhoeddi'n fuan.

Mae'r Awdurdod yn cwrdd â'r Cynghorau Tref a Chymuned ddwywaith y flwyddyn mewn Fforwm ffurfiol.

3.4.3 **Aelodau'r Bwrdd Gweithredol**

Mae gan Aelodau'r Bwrdd Gweithredol bwerau gwneud penderfyniadau mewn perthynas â'u meysydd portffolio eu hunain. Cyhoeddir eu penderfyniadau a gallant gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod).

Yn dilyn y newid yn y Weinyddiaeth, mae'r portffolios wedi'u newid ychydig.

3.4.4 **Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion**

Mae'r Cynllun Dirprwyo yn rhestru'r penderfyniadau a ddirprwyir i swyddogion, boed hynny gan y Cyngor neu gan y Bwrdd Gweithredol. Wrth arfer y bwerau a ddirprwyir iddynt, rhaid i'r swyddogion gydymffurfio â'r gofynion statudol a Fframwaith Polisi a Chyllideb y Cyngor, ymysg gofynion eraill. Rhaid i unrhyw benderfyniadau arwyddocaol gael eu cofnodi a bod ar gael i'r Pwyllgor Craffu perthnasol os gwneir cais amdanynt.

3.4.5 Y Pwyllgor Archwilio

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cwrdd drwy gydol y flwyddyn i roi sicrwydd annibynnol i'r Awdurdod ynghylch pa mor effeithiol yw'r Amgylchedd Rheoli Mewnol a'r Fframwaith Rheoli Risg.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol hefyd am gymeradwyo Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod.

O dan **Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2011** mae'n orfodol fod gan Awdurdodau Lleol Bwyllgor Archwilio. Mae'r Mesur yn darparu bod yn rhaid sicrhau bod Aelod allanol annibynnol ar y Pwyllgor Archwilio. Cafodd Aelod newydd allanol ei benodi gan y Cyngor am gyfnod o 3 blynedd yn ei gyfarfod ar 12 Mehefin 2013. Yn dilyn proses hysbysebu allanol, cafodd Aelod newydd allanol â phleidlais ei gymeradwyo gan y Cyngor Sir ar 8 Mehefin 2016.

Mae Proffiliau Swyddi ar gael ar gyfer Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn Aelod o Grŵp yr Wrthblaid.

3.4.6 Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Pwyllgor statudol yw hwn ac iddo gylch gwaith sy'n cynnwys hybu a chefnogi llywodraethu da. Mae agwedd bwysig ar y nod hwnnw'n cael ei sicrhau drwy ddarparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau a thrwy benodi Cadeirydd y Pwyllgor yn Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau.

Yn ystod 2015/16, cynhaliwyd Adolygiadau Datblygiad Personol un ag un gan Arweinwyr y Grwpiau â'u Haelodau er mwyn, ymysg pethau eraill, canfod eu hangenion hyfforddi a datblygu.

3.4.7 Y Pwyllgorau Craffu

Fel y nodwyd yn Adran 3.3.6, mae'r Swyddogaeth Graffu yn chwarae rhan werthfawr iawn o ran sicrhau gwell perfformiad a herio. Mae'n amlwg fod y rôl Graffu o ran y "Grwpiau Gorchwyl a Gorffen" wedi cael dylanwad cadarnhaol ar ddatblygu polisïau.

Mae gan yr Awdurdod system ddatblygedig iawn o reoli perfformiad. Mae'r Pwyllgorau Craffu'n cael adroddiad manwl bob chwe mis am berfformiad, sy'n cynnwys diweddariad am yr holl Ddangosyddion Perfformiad a'r Camau Gweithredu Allweddol sydd yng Nghynlluniau Busnes yr Is-adrannau.

Mae gan bob Pwyllgor Craffu y grym cyfansoddiadol i 'alw i mewn' unrhyw benderfyniadau a wnaed gan y weithrediaeth, boed gan y Bwrdd Gweithredol cyfan neu gan Aelodau unigol o'r Bwrdd Gweithredol yn eu meysydd portffolio eu hunain. Er mwyn caniatáu 'galw i mewn', ni fydd unrhyw benderfyniad y mae'r Bwrdd Gweithredol neu Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol yn ei wneud yn dod i rym tan 3 diwrnod ar ôl cyhoeddi'r penderfyniad a'i ddsbarthu i aelodau'r Pwyllgor Craffu perthnasol drwy neges e-bost.

Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, Aelodau o Grŵp yr Wrthblaid yw Cadeiryddion y Pwyllgor Craffu – Cymunedau a Phwyllgor Craffu – yr Amgylchedd.

3.4.8 **Y Pwyllgor Safonau**

Mae'r Pwyllgor Safonau'n goruchwyllo safonau ymddygiad yr Aelodau, yn trefnu hyfforddiant i Aelodau'r Cyngor ac i Aelodau'r Cynghorau Tref a'r Cynghorau Cymuned ynghylch y Côd Ymddygiad. Mae hefyd yn ystyried ceisiadau am ollyngiadau i gymryd rhan mewn cyfarfodydd lle bo Aelodau wedi nodi buddiannau personol neu ragfarnol yn y mater dan sylw.

Hefyd mae'r Pwyllgor yn goruchwyllo'r trefniadau ar gyfer darparu amgylchedd diogel i Ddatgelu Camarfer.

3.4.9 **Panel Cronfa Bensiwn Dyfed**

Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu a benodwyd yn statudol ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae Panel y Gronfa Bensiwn yn cynnwys 3 Aelod o'r Cyngor Sir ynghyd â dirprwy sydd wedi'i enwebu i wasanaethu yn absenoldeb Aelod. Mae'r cyfrifoldebau canlynol gan Banel y Gronfa Bensiwn:

- Adolygu perfformiad Cronfa Bensiwn Dyfed, penderfynu ar gyfeiriad strategol pob mater sy'n ymwneud â buddsoddi'r Gronfa a monitro pob agwedd ar y swyddogaeth fuddsoddi.
- Penderfynu ar faterion Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn.

Yn ystod 2015-16, cafodd Panel y Gronfa Bensiwn gefnogaeth Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol a Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Is-adran y Gwasanaethau Ariannol a Chynghorydd Annibynnol ynghylch Buddsoddi. Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol oedd y Swyddog Adran 151 hyd at ei apwyntiad fel Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol o 5 Medi 2015.

Mae Polisi Llywodraethu'r Gronfa yn manylu ar drefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Yn ystod 2015/16, sefydlodd yr Awdurdod Fwrdd Pensiwn Lleol o dan Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Mae gan y Bwrdd hwn rôl oruchwyllo neu graffu a'i fwrdd yw i gynorthwyo'r Awdurdod Gweinyddu i sicrhau cydymffurfiaeth â rheoliadau a gofynion a bennwyd gan y Rheoleiddiwr Pensiynau a chan yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol.

3.4.10 **Y Grŵp Llywio Rheoli Risg**

Mae'r Grŵp Llywio Rheoli Risg wedi'i ystyried yn enghraifft dda iawn o'r modd y gellir datblygu Rheoli Risg a sicrhau bod Rheoli Risg yn rhan annatod o holl benderfyniadau'r sefydliad. Mae'r Grŵp yn cwrdd bob tri mis ac yn cael ei gefnogi gan waith ei Is-grwpiau h.y. Risgiau Eiddo ac Atebolrwydd, Risgiau'r Ffilyd Gerbydau a Dilyniant Busnes.

3.4.11 **Archwilio Mewnol**

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system Rheoli Mewnol a'r trefniadau Llywodraethu yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, sy'n rhoi sicrwydd i'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol gyflawni ei waith yn unol â'r safonau a nodwyd yn **Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS)** a sefydlwyd yn 2013. Y rhain yw'r safonau proffesiynol y cytunwyd arnynt ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol.

Yn unol â gofynion y Safonau, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn llunio adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ei ystyried. Mae fformat yr Adroddiad Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion y Côt Ymarfer. Ar gyfer 2015/16, bu i'r Pennaeth Archwilio Mewnol grynhai ei barn fel a ganlyn.

Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol yw *'bod yr Awdurdod yn gweithredu amgylchedd rheoli 'Digonol'. Ceir trefniadau Llywodraethu clir sydd â chyfrifoldebau Rheoli a Strwythurau Pwyllgorau pendant ar waith. Mae Rheoli Risg a'r fframwaith rheoli yn gadarn ar y cyfan ac yn cael eu gweithredu'n eithaf cyson. Mae gan yr Awdurdod Gyfansoddiad sefydledig, ac mae wedi datblygu Polisiâu a chymeradwyo Rheolau Gweithdrefn Ariannol sy'n rhoi cyngor ac arweiniad i'r holl staff ac aelodau. Rwyf yn fodlon fod gwaith sicrwydd digonol wedi ei gyflawni i'm galluogi i ddod i gasgliad rhesymol ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol yr Awdurdod. Lle bo gwendidau wedi eu clustnodi drwy adolygiad archwilio mewnol, rydym wedi gweithio gyda'r rheolwyr i gytuno ar gamau unioni priodol ac amserlen ar gyfer gwella.'*

Daethpwyd â Materion Sylfaenol at sylw'r Pwyllgor Archwilio yn ystod blwyddyn archwilio 2015/16 a oedd yn ymwneud â Chefnogi Pobl a Chyfleusterau Arfordirol. Mae'r cynnydd o ran rhoi camau ar waith yn cael ei fonitro drwy adrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn rheolaidd.

Mae gan yr Awdurdod swyddogaeth Archwilio Mewnol effeithiol. Caiff y **Cynlluniau Archwilio Strategol a Blynyddol** eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio bob blwyddyn a rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio drwy'r flwyddyn ynghylch y cynnydd a wnaed ac unrhyw Wendidau Sylweddol a glustnodwyd.

Yn ogystal â'r gwaith a gynlluniwyd, mae'r Uned Archwilio Mewnol yn ymchwilio i dwyll ac yn rhagweithio i ganfod twyll. Mae'r Awdurdod yn ymateb yn ddi-oed lle clustnodir pryderon. Mae dau ymchwiliad gwahanol ar y gweill, ond nid oes penderfyniad terfynol wedi'i wneud yn eu cylch hyd yn hyn.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi medru dibynnu ar waith yr Archwilwyr Mewnol yn gyson.

3.4.12 **Archwilio Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru)**

Swyddfa Archwilio Cymru, sef Archwilydd Allanol yr Awdurdod, sy'n adolygu ac yn rhoi sylwadau ar agweddau ariannol ar y Llywodraethu Corfforaethol, sy'n cynnwys cyfreithlondeb y trafodion ariannol, y sefyllfa ariannol, y systemau Rheolaeth Ariannol Fewnol a'r safonau ymddygiad ariannol a thwyll ac arferion llwgr.

Ystyrir yr Adroddiad Gwella Blynyddol yn ddull allweddol i ysgogi gwella.

Yn 2013-14 dechreuodd Swyddfa Archwilio Cymru gylch pedair blynedd o asesiadau corfforaethol ar gyfer yr awdurdodau gwella yng Nghymru. Yn ogystal â rhaglen flynyddol o astudiaethau gwelliant ac archwiliadau o ddulliau'r Cyngor o gynllunio gwelliant ac o adrodd arno, golyga hyn fod pob awdurdod yn derbyn asesiad corfforaethol trwyadl unwaith ym mhob cylch o bedair blynedd. Yn ystod yr hydref 2015 cafodd Sir Gaerfyrddin ei harchwilio ac ym mis Ionawr 2016 daeth adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru i law.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad canlynol:

"Mae Cyngor Sir Gaerfyrddin, gan amlygu uchelgais o ran ei weledigaeth, ynghyd ag arweinyddiaeth ar y cyd a llywodraethu mwy cadarn a thryloyw, yn sicrhau bod gwell canlyniadau i'w ddinasyddion er bod rhai dulliau gweithredu sydd wedi dyddio yn gallu cyfyngu ar gyflymder y cynnydd."

At ei gilydd roedd yr adroddiad yn ffafriol iawn ac ni wnaed unrhyw argymhellion ar gyfer gwella. Serch hynny, gwnaeth chwe chynnig ar gyfer gwella a chaiff y rhain sylw yn adrannau *Gwneud Gwell Defnydd o Adnoddau a Bod yn Well Cyngor* y cynllun hwn, fis Ionawr 2016.

Swyddfa Archwilio Cymru - Adroddiad Gwella Blynyddol – Mawrth 2016

At ei gilydd roedd yr Adroddiad Gwella Blynyddol yn ailadrodd canfyddiadau'r Asesiad Corfforaethol ac yn ychwanegu rhagor o sylwadau ynghylch dulliau ein Hadroddiad Blynyddol a'n Cynllun Gwella:

"Mae cyfuno adolygiad o berfformiad blaenorol gyda'r camau gweithredu y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd nesaf, mewn un ddogfen, yn galluogi'r darlennydd i gael darlun cytbwys o berfformiad y Cyngor. Mae'r Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella yn hir a manwl a darperir crynodeb defnyddiol hefyd; gyda'i gilydd maen nhw'n darparu'r holl wybodaeth y byddai ar y darlennydd ei hangen. Caiff yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella eu cyhoeddi'n Gymraeg a Saesneg, gyda threfniadau priodol ar gyfer cyhoeddusrwydd. Mae'r adroddiad yn hawdd i ddod o hyd iddo ar wefan y Cyngor."

Rydym yn cynnal cofnod hefyd o'r adroddiadau a'r argymhellion rheoleiddiol.

3.4.13 Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion y cyhoedd ynghylch ymddygiad Aelodau a chamweinyddu. Cyhoeddir ei adroddiad yn flynyddol.

Cyflwynir Adroddiadau Adran 16 yr Ombwdsmon (h.y. adroddiadau er budd y cyhoedd) i'r Cyngor Sir fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

3.5 Materion Llywodraethu i Fynd i'r Afael â hwy

Tasg barhaus yw sicrhau llywodraethu da. Bydd y gostyngiad mewn refeniw a chyllid cyfalaf oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ddiau yn cael effaith sylweddol ar allu'r Awdurdod i gynnal gwasanaethau a'u datblygu, a bydd yn effeithio ar faterion Llywodraethu.

Mae'r prif faterion Llywodraethu a glustnodwyd yn Natganiadau Llywodraethu Blynyddol y blynyddoedd blaenorol i'w gweld yn Atodiad 1 ynghyd â'r wybodaeth ddiweddaraf ynghylch y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran rheoli pob un o'r materion.

Mae angen ystyried a mynd i'r afael â'r materion Llywodraethu ychwanegol canlynol yn ystod y 12 mis nesaf:

1. Ymateb i Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol a datblygu perthynas waith effeithiol ar y cyd â phartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
2. Monitro Cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg
3. Sicrhau bod Cynllun Gweithredu, mewn perthynas â chynigion gwella a fynegwyd yn Asesiad Corfforaethol 2015/16, yn cael ei gwblhau a'i fonitro
4. Datblygu Rhaglen Hyfforddiant Aelodau i sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer Mai 2017 ymlaen yn dilyn Etholiadau Llywodraeth Leol
5. Adolygu'r Trefniadau Llywodraethu ar gyfer cytundebau Partneriaethau a chydweithio Rhanbarthol
6. Datblygu perthynas effeithiol gyda Chomisiynydd newydd yr Heddlu, Aelodau Cynulliad Cymru a chynghorau tref a chymuned i sicrhau bod cydweithredu'n digwydd i'r eithaf
7. Partneriaeth y Fargen Ddinesig - asesu a monitro'r effaith ar yr Awdurdod
8. Datblygu a chynnal Cofrestr Asedau Gwybodaeth
9. Datblygu Strategaeth Rheoli Risg a Strategaeth Dilyniant Busnes newydd

10. Adolygu Adroddiad 2014/15 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau, a gyhoeddwyd ym mis Mai 2016, a gweithredu unrhyw gamau y cytunwyd arnynt

Yn ystod y flwyddyn sydd i ddod rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau Llywodraethu ymhellach. Yn Atodiad 2, atodwyd Cynllun Gweithredu yn crynhoi'r Camau Gweithredu uchod, y Swyddogion Cyfrifol a'r Dyddiadau Targed. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a byddwn yn monitro'r modd y cânt eu rhoi ar waith a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Cymeradwywyd

Arweinydd y Cyngor

Dyddiad

23 Medi 2016

Y Prif Weithredwr

Dyddiad

23 Medi 2016

ATODIAD 1**Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW
IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL**

Y FFYNHONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAU GWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2012/13 Rhif 1	Llywodraethu Partneriaethau a Chomisiynu. Mae'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol wedi ymrwymo i gynyddu ei ffocws ar lywodraethu partneriaethau a chomisiynu er mwyn sicrhau bod y trefniadau sydd ar waith yn briodol ac yn gadarn.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mae adolygiad mawr wedi cael ei gynnal ynghylch yr holl Bartneriaethau a Chomisiynu ac mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (y Bwrdd Gwasanaethau Lleol gynt) wedi cytuno ar ei argymhellion. Mae'r canfyddiadau bellach yn rhan o'r strwythurau partneriaeth newydd sy'n cyflwyno adroddiadau i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 3	Adolygu'r Cyfansoddiad ac ystyried mabwysiadu "Cyfansoddiad Modiwlwr"	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Cyflwynodd Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad ei argymhellion i'r Cyngor Llawn ar 17 Mehefin 2015. Mabwysiadwyd y newidiadau a gytunwyd gan y Cyngor yng nghyfarfod 9 Medi 2015.	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 5	Adolygu Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a sicrhau bod Rheolwyr Cyllideb yn llwyr ymwybodol o'u cyfrifoldebau	Y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Adolygwyd Llawlyfr y Gyllideb, Llawlyfr y Prosiectau Grantiau a'r Llawlyfr Rheoli Cyfalaf ac roedd y fersiwn diweddaraf wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio (11 Gorffennaf a 26 Medi 2014) Y fersiwn diweddaraf o Weithdrefnau Contract a Rheolau'r Weithdrefn Ariannol i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio yn 2016/2017.	Ar waith
DLIB 2014/15 Rhif 1	Gweithio gyda'r Weinyddiaeth newydd i lunio Blaenraglen Waith 5 mlynedd a blaenoriaethau'r Cyngor	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Gan fod etholiadau'r Cyngor yn 2017 fe gyflwynodd yr Arweinydd, y Cynghorydd Dole, flaenraglen waith 12 mis ym mis Mai 2016.	Cwblhawyd (mater allweddol ar gyfer y Cyngor newydd yn 2017)
DLIB 2014/15 Rhif 2	Ymateb i'r Asesiad Corfforaethol sydd i'w gynnal gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2015/16	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mae'r Cynllun Gweithredu wedi cael ei gynhyrchu a'i gymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol ym mis Mai 2016.	Cwblhawyd

<i>Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL</i>				
Y FFYH-HONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAU GWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2014/15 Rhif 3	Gweithredu penderfyniadau'r Adolygiad Llywodraethu a gymeradwyir gan y Cyngor	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Cytunodd y Cyngor ar y newidiadau ar 17 Mehefin 2015 a chymeradwyo'r broses ddrafft ar gyfer ei weithredu ar 9 Medi 2015.	Cwblhawyd
DLIB 2014/15 Rhif 4	Sicrhau bod 100% o'r Rheolwyr yn cwblhau'r modiwl E-ddysgu ynghylch Datgelu Camarfer	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Mae'r holl Reolwyr Pobl wedi cwblhau modiwl e-ddysgu erbyn y dyddiad cau o fis Hydref 2015.	Cwblhawyd
DLIB 2014/15 Rhif 5	Gweithredu'r Bwrdd Pensiwn newydd	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Bwrdd Pensiwn wedi ei weithredu erbyn Awst 2015	Cwblhawyd
DLIB 2014/15 Rhif 6	Ymateb i Reoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd yr Undeb Ewropeaidd (GDPR) (sy'n disodli Deddf Diogelu Data 1998)	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Nid oedd dim canllawiau wedi dod i law yn ystod 15/16 i roi sylw i'r ddeddfwriaeth newydd a gafodd ei dal yn ôl ac na ddaeth yn weithredol tan 26 Mai 2016.	Ar Waith
DLIB 2014/15 Rhif 7	Adolygu Adroddiad 2013/14 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau a gweithredu unrhyw gamau y cytunwyd arnynt	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol/y Panel Grantiau	Adolygwyd yr holl gamau gweithredu a chysylltwyd â'r adrannau yn eu cylch.	Cwblhawyd
DLIB 2014/15 Rhif 8	Monitro'r cynnydd o ran rhoi gwelliannau ar waith yng nghyswllt rheoli'r Grant Cefnogi Pobl	Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd	Mae monitro ar waith drwy adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r cynnydd wedi bod yn gadarnhaol ac mae newidiadau wedi cael eu gweithredu.	Ar waith

ATODIAD 2**MATERION LLYWODRAETHU - CYNLLUN GWEITHREDU****MATERION LLYWODRAETHU NEWYDD A NODWYD ELENI YN
Y DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL**

CYF. Y MATER	Y CAM GWEITHREDU	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y DYDDIAD TARGED
DLIB 2015/16 Rhif 1	Ymateb i Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol a datblygu perthynas waith effeithiol ar y cyd â phartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 2	Monitro Cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 3	Sicrhau bod Cynllun Gweithredu, mewn perthynas â chynigion gwella a fynegwyd yn Asesiad Corfforaethol 2015/16, yn cael ei gwblhau a'i fonitro.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 4	Datblygu Rhaglen Hyfforddiant Aelodau i sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer Mai 2017.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a Pherfformiad)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 5	Adolygu'r Trefniadau Llywodraethu ar gyfer cytundebau Partneriaethau a chydweithio Rhanbarthol.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 6	Datblygu perthynas effeithiol gyda Chomisiynydd newydd yr Heddlu, Aelodau Cynulliad Cymru a chynghorau tref a chymuned i sicrhau bod cydweithredu'n digwydd i'r eithaf.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 7	Asesu a monitro effaith Partneriaeth y Fargen Ddinesig ar yr Awdurdod.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 8	Datblygu a chynnal Cofrestr Asedau Gwybodaeth.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2017
DLIB 2015/16 Rhif 9	Datblygu Strategaeth Rheoli Risg a Strategaeth Dilyniant Busnes newydd.	Y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael	Rhagfyr 2016
DLIB 2015/16 Rhif 10	Adolygu Adroddiad 2014/15 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau, a gyhoeddwyd ym mis Mai 2016, a gweithredu unrhyw gamau y cytunwyd arnynt.	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Mawrth 2017

4 **ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR CAERFYRDDIN**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig:

- Cyngor Sir Caerfyrddin; a
- Chronfa Bensiwn Dyfed

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Caerfyrddin yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y Datganiad Newidiadau'r Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 7, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, a datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Dyfed, sy'n rhoi darlun gwir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed a pha un a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynwyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Naratif er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Caerfyrddin

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin ar 31 Mawrth 2016 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Dyfed

Yn fy marn i, mae cyfrifon y gronfa pensiwn a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun gwir a theg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn Dyfed yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 ac o swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar y dyddiad hwnnw, ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Caerfyrddin yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Dros ac ar ran
Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Dyddiad: 30 Medi 2016

"Cyfrifoldeb Cyngor Sir Caerfyrddin yw cynnal a sicrhau cywirdeb ei wefan; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan yr archwilydd yn cynnwys ystyried y materion hynny, felly nid yw'r archwilydd yn derbyn dim cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau posibl i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan."

5 DATGANIADAU CYLLIDOL

Mae'r datganiadau cyllidol yn cynnwys y canlynol:

5.1 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Maen nhw wedi'u dadansoddi yn ôl 'cronfeydd defnyddiadwy' (hynny yw cronfeydd y gellir eu defnyddio ar gyfer gwariant neu i leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Gwarged neu (Ddiffyg) ar Ddarparu Gwasanaethau yn dangos y gost economaidd wirioneddol o ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod. Ceir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae gofyn eu codi ar Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pennu'r dreth gyngor a'r rhent ar dai. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor a Balans y Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddo disgrisiynol i'r cronfeydd a glustnodwyd neu ohonynt.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o'r trethiant. Bydd Awdurdodau yn codi'r trethiant i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau: gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.3 Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sydd gan yr Awdurdod ar ddyddiad y fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (hynny yw, yr asedau namyn y rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r cronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Mae dau ddsbarth o gronfeydd. Y dosbarth cyntaf yw'r cronfeydd defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae angen bod yn ddarbodus wrth dynnu o'r cronfeydd a thalu sylw i unrhyw gyfyngiadau statudol ar y defnydd sydd i'w wneud ohonynt (ee y Cronfeydd Cyfalaf na cheir eu defnyddio ond ar gyfer gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yn yr ail ddsbarth mae'r cronfeydd hynny *na* all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Yn eu plith mae cronfeydd sydd ag enillion neu golledion ar bapur yn unig (ee y Gronfa Ailbrisiad, lle byddai'r symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau pe byddai'r asedau'n cael eu gwerthu); a chronfeydd sydd â'r gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau' yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.4 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian parod ac arian cyfwerth yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian ac adnoddau cyfwerth ag arian drwy ddsbarthu'r llif arian yn weithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o'r gweithgareddau gweithredol yn bwysig i ddangos i ba raddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu gan drethi ac incwm grant neu gan y rhai sy'n derbyn gwasanaethau gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae arian wedi'i ddefnyddio ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at wasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae llif yr arian o'r gweithgareddau ariannu yn ddefnyddiol i broffwydo faint fydd y rhai sy'n darparu cyfalaf i'r Awdurdod (hynny yw, benthyca) yn ei hawlio yn y dyfodol.

5.1 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Atgwyeriadau Mawr	Gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD Y GELLIR EU DEFNYDDIO	Cronfeydd na ellir eu defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD YR AWDURDOD
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2014	(8,675)	(77,683)	(15,110)	(19,347)	0	(1,325)	(122,140)	(847,075)	(969,215)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2014/15									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	28,723	0	8,028	0	0	0	36,751	0	36,751
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	35,572	35,572
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	28,723	0	8,028	0	0	0	36,751	35,572	72,323
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(26,820)	0	(3,824)	(7,165)	0	50	(37,759)	37,759	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	1,903	0	4,204	(7,165)	0	50	(1,008)	73,331	72,323
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(1,728)	1,484	244	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	175	1,484	4,448	(7,165)	0	50	(1,008)	73,331	72,323
Balans ar 31 Mawrth 2015	(8,500)	(76,199)	(10,662)	(26,512)	0	(1,275)	(123,148)	(773,744)	(896,892)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2015/16									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	10,139	0	208,916	0	0	0	219,055	0	219,055
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	(49,746)	(49,746)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	10,139	0	208,916	0	0	0	219,055	(49,746)	169,309
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(3,987)	0	(207,414)	7,879	0	412	(203,110)	203,110	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	6,152	0	1,502	7,879	0	412	15,945	153,364	169,309
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(6,431)	6,391	40	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	(279)	6,391	1,542	7,879	0	412	15,945	153,364	169,309
Balans ar 31 Mawrth 2016	(8,779)	(69,808)	(9,120)	(18,633)	0	(863)	(107,203)	(620,380)	(727,583)

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

2014-15			2015-16			
Cyfanswm y Gwariant Gros £'000 (Ail-ddatgan)	2014-15 Cyfanswm yr Incwm Gros £'000 (Ail-ddatgan)	2014-15 Cyfanswm y Gwariant Net £'000 (Ail-ddatgan)	Cyfanswm y Gwariant Gros £'000	2015-16 Cyfanswm yr Incwm Gros £'000	2015-16 Cyfanswm y Gwariant Net £'000	
Gwariant ar Wasanaethau						
19,467	(2,642)	16,825	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	18,793	(1,999)	16,794
23,076	(7,391)	15,685	* Gwasanaethau Diwylliant a Pherthnasol	17,168	(6,525)	10,643
23,673	(5,895)	17,778	Gwasanaethau yr Amgylchedd a Rheolaeth	24,977	(5,548)	19,429
20,225	(13,465)	6,760	Gwasanaethau Chynllunio	17,846	(11,671)	6,175
258,823	(39,567)	219,256	Addysg a Gwasanaethau Plant	209,944	(39,601)	170,343
34,932	(13,207)	21,725	Gwasanaethau Prifffyrdd a Thrafnidiaeth	33,968	(13,700)	20,268
Gwasanaethau Tai:						
65,069	(62,425)	2,644	Tai Cronfa'r Cyngor	66,768	(64,379)	2,389
45,199	(35,590)	9,609	Cyfrif Refeniw Tai	242,168	(36,889)	205,279
112,663	(38,087)	74,576	Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	116,015	(35,911)	80,104
6,734	(333)	6,401	Y Craidd Corfforaethol a Democrataidd	6,187	(203)	5,984
7,056	(3,752)	3,304	* Costau Annyranadwy	6,777	(2,047)	4,730
616,917	(222,354)	394,563	Cost y Gwasanaethau	760,611	(218,473)	542,138
Praeseptau ac Ardollau:						
		152	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog			147
		8,877	Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru			9,067
		4,878	Cynghorau Cymuned			5,017
		14,722	Awdurdod Heddlu Dyfed Powys			14,080
		(7,010)	(Enillion)/colledion ar werthu asedau nad ydynt yn gyfredol			146
		21,619	Gwariant Gweithredol Arall			28,457
		(1,473)	* (Gwarged)/Diffyg ar y Gweithgareddau Masnachu na cynhwysir yng Nghost Net y Gwasanaethau	Nodyn 6.5		(533)
		13,871	Llog i'w Dalu a Costau Tebyg			17,639
		8,350	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net			9,185
		(473)	Llog i'w Dderbyn ac Incwm Tebyg			(450)
			Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddi			
		(157)	* a newidiadau yn y gwerth teg	Nodyn 6.10		1,149
		20,118	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			26,990
		(202,696)	Grant Cynnal Refeniw	Nodyn 6.38		(199,071)
		(787)	Grantiau Cyffredinol y Llywodraeth	Nodyn 6.38		(565)
		(92,674)	Treth y Cyngor	Nodyn 6.6		(96,297)
		(58,163)	Enillion Net y Trethi Annomestig	Nodyn 6.7		(53,410)
		(45,229)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	Nodyn 6.38		(29,187)
		(399,549)	Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol			(378,530)
		36,751	(Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaethau			219,055
		(44,416)	(Gwarged) neu Ddiffyg ar ôl ailbriso'r asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar			(21,274)
		79,988	(Enillion)/colledion actiwaraid ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn			(28,472)
		35,572	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(49,746)
		72,323	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			169,309

* Mae ffigurau 2014-15 wedi'u hailddatgan – gweler nodyn 6.5

5.3 Y FANTOLEN

31/03/15 £'000			£'000	31/03/16 £'000
		Nodiadau		
1,395,252	Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	6.8	1,310,097	
2,248	Asedau Treftadaeth	6.9	2,246	
26,374	Eiddo Buddsoddi	6.10	22,927	
1,164	Buddsoddiadau Tymor Hir	6.11	1,110	
5,784	Dyledwyr Tymor Hir	6.12	7,148	
1,430,822	Asedau Tymor Hir			1,343,528
27,048	Buddsoddiadau Tymor Byr	6.13	8,038	
133	Asedau a Gedwir i'w Gwerthu	6.14	410	
1,066	Stocrestrau	6.15	1,006	
53,369	Dyledwyr Tymor Byr	6.16	46,370	
11,267	Arian ac Asedau Cyfwerth ag Arian	6.17	34,851	
92,883	Asedau Cyfredol			90,675
(7,677)	Benthyciadau Tymor Byr	6.18	(9,013)	
(62,632)	Credydwyr Tymor Byr	6.19	(55,541)	
(2,447)	Darpariaethau	6.20	(3,601)	
(72,756)	Rhwymedigaethau Cyfredol			(68,155)
(3,214)	Darpariaethau	6.20	(3,526)	
(274,692)	Benthyciadau Tymor Hir	6.21	(370,425)	
(276,151)	Rhwymedigaethau Tymor Hir Arall	6.44	(264,514)	
(554,057)	Rhwymedigaethau Tymor Hir			(638,465)
896,892	Asedau Net			727,583
8,500	Balans Cronfa'r Cyngor		8,779	
10,662	Cyfrif Refeniw Tai	7.2	9,120	
72,258	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	6.22	66,131	
3,941	A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	6.22	3,677	
26,512	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy	6.23	18,633	
1,275	Grantiau Cyfalaf nas Cymhwyswyd	6.24	863	
123,148	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy			107,203
323,284	Cronfa Ailbrisiad	6.25	333,733	
731,974	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	6.26	555,560	
(870)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	6.27	(986)	
348	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	6.28	342	
(276,151)	Cronfa Bensiynau	6.29	(264,514)	
(4,841)	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	6.30	(3,755)	
773,744	Cronfeydd na ellir eu defnyddio			620,380
896,892	Cyfanswm Cronfeydd			727,583

5.4 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2014-15 £'000		Nodiadau	2015-16 £'000
120,893	Trethiant		123,679
342,830	Grantiau		336,657
12,055	Rhenti		13,615
326	Llog a Dderbyniwyd		330
69,274	Derbyniadau arall o gweithgareddau gweithredol		83,684
545,378	Mewnlifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		557,965
(216,838)	Arian a Dalwyd i Weithwyr ac ar eu Rhan		(207,905)
(34,544)	Budd-dal Tai a Dalwyd Allan		(28,414)
(45,341)	Taliadau NNDR i'r Gronfa Genedlaethol		(47,250)
(19,600)	Praeseptau a Dalwyd		(19,097)
(13,840)	Llog a Dalwyd		(16,774)
(196,668)	Taliadau arall am gweithgareddau gweithredol		(209,381)
(526,831)	All-lifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		(528,821)
18,547	Llif arian net o'r Gweithgareddau Gweithredol	6.48	29,144
	Prynu Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi a Asedau		
(77,914)	Anniriaethol		(63,694)
(142,800)	Prynu buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		(152,700)
(20,897)	Taliadau arall am gweithgareddau buddsoddi		(99,945)
13,333	Enillion o Gwerthu eiddo, offeriant a chyfarpar, eiddo buddsoddi a asedau anniriaethol		2,295
115,816	Enillion o'r buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		171,762
58,946	Derbyniadau arall o gweithgareddau buddsoddi		41,783
(53,516)	Llif arian net o'r Gweithgareddau Buddsoddi		(100,499)
28,000	Derbyniadau arian parod o fenthyca tymor byr a tymor hir		101,461
(7,800)	Ad-daliadau benthyca tymor byr a tymor hir		(5,262)
747	Taliadau arall am gweithgareddau ariannu		(1,260)
20,947	Llif arian net o'r Gweithgareddau Ariannu		94,939
(14,022)	Cynnydd neu ostyngiad net mewn arian neu adnoddau cyfwerth ag arian		23,584
25,289	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd		11,267
11,267	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	6.17	34,851

6 NODIADAU I'R CYFRIFON

6.1 **Datganiad O'r Polisiau Cyfrifydda**

Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion Cyngor Sir Caerfyrddin a Cronfa Bensiwn Dyfed am flwyddyn ariannol 2015-16 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sef 31 Mawrth 2016.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, defnyddir y Côd Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16 a'r *Côd Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2015/16*, wedi'u hategu gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yw, yn bennaf, cost hanesyddol, wedi'i addasu gan ailbriso rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mae meysydd o fewn y cyfrifon nad ydynt yn cydymffurfio â'r cyhoeddiad uchod wedi'u nodi yn ôl yr angen.

6.1.1 **Croniadau Incwm a Gwariant**

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn y mae'n digwydd yn hytrach na phryd y mae arian yn cael ei dalu neu'n cael ei dderbyn. Yn arbennig:

- Caiff referniw o werthu nwyddau ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo risgiau a buddion arwyddocaol perchnogaeth i'r prynwr ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Caiff referniw o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan all yr Awdurdod fesur yn ddibynadwy ganran cwblhau'r trafodyn ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Cofnodir gwariant ar nwyddau a gyflenwir pan gânt eu defnyddio - os oes bwlch rhwng dyddiad derbyn nwyddau a'r dyddiad defnyddio, fe'u nodir fel Stocrestrau ar y fantolen.
- O ran gwaith, cofnodir gwariant pan yw'n cael ei gwblhau. Cyn hynny, nodir 'cynllun ar waith' ar y Fantolen.
- Caiff treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a geir (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogeion) eu cofnodi fel gwariant pan geir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir y taliadau.
- Mae'r llog a delir am fenthyciadau ac a dderbynnir yn sgil buddsoddiadau yn cael ei gyfrif ar sail y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian a bennir neu a benderfynir gan y contract.
- Pan yw'r referniw a'r gwariant wedi cael eu cydnabod ond yr arian parod heb ei dderbyn neu ei dalu, bydd y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen fel dyled neu gredyd. Os oes amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu talu, nodir balans y dyledwyr a bydd swm sy'n cyfateb i'r incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosib yn cael ei gynnwys yn y cyfrif referniw.

- Un eithriad i'r egwyddor hon yw pan fydd taliadau referniw penodol yn daliadau chwarterol (e.e. trydan, nwy) lle mae'r cyfrifon referniw yn cynnwys pedwar taliad. Mae'r polisi hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson bob blwyddyn ac felly nid yw'n cael effaith sylweddol ar gyfrifon y flwyddyn.
- Bydd incwm a gwariant yn cael eu nodi fel credyd neu ddebyd yng nghyfrif referniw y gwasanaeth perthnasol, oni bai eu bod yn dderbyniadau cyfalaf neu'n wariant cyfalaf

6.1.2 **Eiddo, Offeriant a Chyfarpar**

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac a ddelir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol, ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, eu dosbarthu'n Eiddo, Offeriant a Chyfarpar.

Cydnabod: Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offeriant a Chyfarpar ei gyfalafu ar sail cronladau, ar yr amod ei bod yn debyg y bydd y buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn dod i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) ei godi fel traul pan y'i gwneir.

Mesur: I ddechrau caiff asedau eu mesur ar gost, sy'n cynnwys y pris prynu a/neu unrhyw wariant y gellir ei briodoli'n uniongyrchol i roi'r ased mewn cyflwr gweithio at y defnydd a fwriedir iddo.

Mae asedau yn cael eu trosglwyddo i'r fantolen ar y sail a argymhellir gan CIPFA ac yn unol â Safonau Gwerthuso a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Mae asedau yn cael eu dosbarthu i'r grwpiau sy'n ofynnol o dan y Côd Ymarfer ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol, ar y sail ganlynol:

- seilwaith, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- aneddiadau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd sy'n bodoli ar gyfer tai cymdeithasol
- yr holl asedau eraill – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased gyda'i ddefnydd sy'n bodoli (gwerth defnydd sy'n bodoli).
- Lle na fo tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig i gael amcangyfrif o'r gwerth teg

Ac eithrio asedau seilwaith ac asedau cymunedol, mae asedau sefydlog yn cael eu hail brisio yn ôl rhaglen dreigl bum mlynedd ac mae unrhyw newid mawr mewn gwerth asedau yn cael ei addasu yn y cyfrifon ar gyfer y flwyddyn y digwydd y cyfryw newid.

Mae'r amserlen hanesyddol o adbrasio asedau wedi'i nodi isod:

Asedau Gofal Cymdeithasol, Adfywio ac Amgylchedd	2011-12
Asedau Corfforaethol	2012-13
Prif Weithredwr, Adfywio a Hamdden Ysgolion	2013-14 2014-15
Stoc Dai a Costau Darparu o'r Newydd Dibrisiedig	2015-16

Mae asedau a geir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cyfalafu yng nghyfrifon yr Awdurdod, ynghyd â'r rhwymedigaeth i dalu rhenti yn y dyfodol.

Gwneir credydau i'r gronfa ailbrisiu wrth gefn i gyd-fynd â'r cynnydd mewn prisiau ac i gydnabod enillion sydd heb eu gwireddu. Fel eithriad, gallai enillion gael eu credydu i'r Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi yn sgil tynnu yn ôl allan golled amharu a roddwyd yn flaenorol ar gyfrif refeniw gwasanaeth.

Amhariad :

Mae asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i benderfynu a oes unrhyw arwydd bod yr ased wedi ei amharu. Lle bo arwyddion yn bodoli ac amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl o bwys, amcangyfrifir gwerth adferadwy'r ased a, lle bo hyn yn llai na gwerth cario'r ased, caiff colled amhariad ei chydabod ar gyfer y diffyg.

Lle canfyddir colledion amhariad, cyfrifyddir ar eu cyfer trwy:

- Lle bo balans enillion ailbrisiad ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- Lle na fo balans yn y Gronfa Ailbrisiadau neu falans annigonol, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Lle bo colled amhariad yn cael ei gwrthdroi wedyn, mae'r gwrthdroad yn cael ei gredydu i'r llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i gymhwyso ar gyfer y dibrisiad a fyddai wedi cael ei godi pe na bai'r golled wedi cael ei chydabod.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debyg y caiff gwerth cario ased ei adennill yn bennaf trwy werthiant yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelir i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei ailbrisiu'n syth cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar y swm isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu'r ased. Lle bo gostyngiad wedyn yn y gwerth teg llai costau gwerthu'r ased, caiff y golled ei chofnodi yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion yn y gwerth teg eu cydnabod dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabyddwyd o'r blaen yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Ni chodir dibrisiad ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau'n bodloni'r meini prawf mwyach i gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol eto a'u prisio ar y swm isaf o'u gwerth cario cyn iddynt gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, wedi'i gymhwyso ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod pe na baent wedi cael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, a'u gwerth adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â'u gwerthu.

Nid yw asedau sydd i gael eu hepgor neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu. Pan fo ased yn cael ei waredu neu ei ddatgomisiynu, mae gwerth cario'r ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu i fwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r ennill neu golled wrth ei waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm

a Gwariant Cynhwysfawr, hefyd fel rhan o'r enillion neu golledion wrth ei waredu (h.y. eu debydu yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiad a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau'n cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf.

Mae symiau a cheir ar gyfer gwaredu mwy na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf a'u credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf. Yna ni ellir defnyddio'r rhain ond ar gyfer buddsoddi cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthyg arian. Mae derbyniadau'n cael eu neilltuo i'r Gronfa o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Ni chaiff gwerth dileu gwarediadau ei godi yn erbyn y dreth gyngor, oherwydd darperir yn llawn am gost asedau sefydlog o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Balans Cronfa'r Cyngor Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Dibrisiant

Darperir am ddibrisiad ar yr holl asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar trwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy yn systematig dros eu hoesoedd defnyddiol. Gwneir eithriad am asedau sydd heb oes ddefnyddiol benodol y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliadol a rhai Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Caiff dibrisiad ei gyfrifo ar y seiliau canlynol:

- aneddiadau ac adeiladau eraill – dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel y'i hamcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar – naill ai dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr ased neu fel canran o werth pob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog sydd â chymwysterau priodol
- seilwaith – dyraniad llinol dros 40 o flynyddoedd

Yn ogystal, dibrisir enillion adbrisiio, a bydd swm sy'n gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant gwerth cyfredol a roddir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei roi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Cyfrif wrth Gefn - Adbrisiadau i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cyfrifyddu Cydrannol

Defnyddir cyfrifyddu cydrannol pan fydd gan ased unigol un neu ragor o rannau hanfodol ac iddynt oes economaidd sylweddol wahanol i'r prif ased. Felly byddai cydrannau'r prif ased yn dibrisio ar gyfraddau gwahanol.

Er mwyn pennu a oes gwahaniaeth o bwys yn y tâl dibrisio, mae'r Awdurdod yn cynnal dadansoddiad sensitifrwydd mewn perthynas â'i brosiectau cyfalaf mwyaf. Mae'r tâl yn cael ei gyfrifo ar sail yr ased cyfan o'i gymharu â thâl ar sail y cydrannau. Caiff y tâl ar sail cydrannau ei ddefnyddio os oes gwahaniaeth o bwys rhwng y ddau gyfrifiad.

6.1.3 **Eiddo Buddsoddi**

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hwnnw a ddefnyddir dim ond i ennill rhenti a/neu am arbrisant cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os caiff yr eiddo ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflenwi gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu'n cael ei ddal i'w werthu.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur yn y lle cyntaf ar gost ac wedyn ar werth teg, ar sail y swm y gellid cyfnewid yr ased amdano rhwng partiön gwybodus ar hyd braich. Ni chaiff yr eiddo ei ddibrisio ond caiff ei ailbriso bob blwyddyn yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion wrth ailbriso eu cofnodi yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff yr un peth ei wneud gydag enillion a cholledion wrth waredu'r eiddo.

Caiff y rhenti a geir am eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac maent yn arwain at ennill i Falans y Gronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisiadau a gwarediadau gael effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Felly caiff yr enillion a'r colledion eu tynnu allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd a'u cofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau o werthiant sy'n fwy na £10,000) y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

6.1.4 **Asedau Treftadaeth**

Mae gwahanol fathau o Asedau Treftadaeth ac maent wedi'u nodi yn y cyfrifon fel a ganlyn.

- **Cyn-asedau Cymunedol**

Mae'r asedau treftadaeth hynny a oedd gynt yn cael eu cynnwys mewn asedau cymunedol wedi cael eu trosglwyddo i'r categori newydd ar gyfer Asedau Treftadaeth. Fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol ac maent yn cynnwys Castell Caerfyrddin, regalia dinesig a darnau o waith celf.

- **Gwaith Celf Seilwaith**

Yn flaenorol câi'r asedau hyn eu nodi fel seilwaith ac roeddent un ai'n rhan o brosiect cyfalaf mawr neu'n ddarnau o waith celf ynddynt eu hunain ar gylchfannau neu yng nghanol trefi. A hwythau'n gyn-asedau seilwaith, fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol.

- **Arddangosion Amgueddfeydd/Cofnodion Archif**

Mae gan yr Awdurdod gasgliad mawr o arddangosion amgueddfeydd a deunydd archif na chawsant eu cynnwys yn y Fantolen. Nid yw gwybodaeth am gost yr eitemau hyn ar gael yn hawdd ac ym marn yr Awdurdod ni fyddai'r budd o drefnu i briso'r eitemau hyn yn cyfiawnhau'r gost o wneud hynny.

6.1.5 **Asedau Anniriaethol**

Asedau nad oes iddynt sylwedd ffisegol yw'r rhain ond asedau a ddaw â buddion economaidd i'r Awdurdod yn y dyfodol, sef asedau megis trwyddedau meddalwedd neu asedau a grëir yn fewnol ac sydd wedi'u cyfalafu.

Ar hyn o bryd nid oes gan yr Awdurdod asedau anniriaethol. Caiff gwelliannau ('*enhancements*') eu categoreiddio bob blwyddyn a byddai unrhyw asedau anniriaethol yn cael eu nodi fel rhan o'r ymarfer blynyddol hwn.

6.1.6 **Taliadau sy'n Cael eu Cynnwys yn y Refeniw am Asedau Sefydlog**

Caiff y symiau canlynol eu debydu i wasanaethau, gwasanaethau cymorth a chyfrifon masnachu er mwyn cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad yr asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisiad ac amhariad ar asedau mae'r gwasanaeth yn eu defnyddio lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisiadau y gellir dileu'r colledion yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol y gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi treth gyngor i dalu am golledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad nac amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo roi cyfraniad blynyddol o'i refeniw tuag at leihau ei ofynion benthycia i gyd. Felly mae'r cyfraniad ym malans y Gronfa Gyffredinol (Darpariaeth Isafswm Refeniw neu Brifswm Cronfa Fenthyciadau) yn cymryd lle colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad ac amorteiddiadau, trwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

6.1.7 **Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud**

Mae gwariant a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol wedi cael ei godi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y cyfrif Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Lle bo'r Awdurdod wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf sy'n bodoli eisoes neu drwy gael benthyciad, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf wedyn yn tynnu allan y symiau a godwyd yn y Datganiad Newidiadau ar Falans Cronfa'r Cyngor fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

6.1.8 **Arian Parod ac Arian Gyfwerth**

Mae'r arian gyfwerth yn fuddsoddiadau sy'n rhwydd eu drosglwyddo i symiau arian parod heb newid ei werth. Caiff arian parod ei dynnu a'i adneuo gan ddibynnu ar ddiffyg neu warged arian parod ar y diwrnod. Mae pob cyfrif galw wedi cael eu dynodi at y diben hwn. Mae'r Arian Parod Cyfatebol hefyd yn cynnwys buddsoddiadau cyfnod penodedig sy'n aeddfedu cyn pen tri mis neu lai ar ôl y dyddiad caffael.

6.1.9 **Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth**

Caiff grantiau gan lywodraethau a chyfraniadau gan drydydd partïon a rhoddion, pa un ydynt yn cael eu talu fel ernes, fel rhandaliadau neu fel ôl-daliadau, eu cydnabod fel taliadau dyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sy'n gysylltiedig â'r taliadau, ac
- y bydd y grantiau neu'r cyfraniadau'n dod i law.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel taliadau dyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes i'r amodau sy'n gysylltiedig â'r grant neu'r cyfraniad gael eu bodloni. Mae'r amodau yn nodi ei bod yn ofynnol i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth a gorfforir yn yr ased sy'n cael ei gaffael gan ddefnyddio'r grant neu'r cyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y rhagnodir, neu fod yn rhaid i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth gael eu dychwelyd i'r trosglwyddwr.

Mae symiau o arian a flaendalwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw'r amodau ar eu cyfer wedi cael eu bodloni'n cael eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan gaiff yr amodau eu bodloni, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredu i'r llinell wasanaeth berthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodoladwy) neu Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Lle nad yw'r grant wedi cael ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei gofnodi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio. Lle mae wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei gofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ar ôl iddynt gael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

6.1.10 **Prydlesu**

Caiff prydlesi eu dosbarthu fel prydlesi cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo'n arwyddocaol yr holl risgiau a buddion sydd ynghlwm wrth berchnogaeth ar yr eiddo, offeriant neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Mae pob prydles arall yn cael ei dosbarthu fel prydles weithredol. Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, caiff elfennau'r tir a'r adeiladau eu hystyried ar wahân at ddibenion dosbarthu. Cyfrifyddir ar gyfer trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Mae adolygiad o bob brydles yr Awdurdod (fel y prydlesai ac fel y prydleswr) wedi cael ei gynnal. Ar hyn o bryd mae'r holl brydlesi'n cael eu trin fel prydlesi gweithredol. Ychydig iawn o brydlesi bach a ganfuwyd y gellid o bosibl eu hailddosbarthu'n brydlesi cyllid. Mae'r rhain yn gysylltiedig â chyfarpar ac yn anarwyddocaol yn nhermau eu gwerth a'u hyd. Ni fyddai'r addasiadau ailddosbarthu'n effeithio'n sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgareddau economaidd y Cyngor a'r graddau y mae'n agored i risg.

Yr Awdurdod fel y Prydleswr – prydlesi gweithredol

Caiff rhenti sy'n cael eu talu o dan brydlesi gweithredol eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel un o dreuliau'r gwasanaethau sy'n cael budd o ddefnyddio'r eiddo, offeriant neu gyfarpar sy'n cael eu prydlesu.

Yr Awdurdod fel y Deiliad Prydlesi – prydlesi gweithredol

Lle bo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm o renti ei gredu i'r gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.11 **Rhwymedigaethau Ariannol**

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg a'u cario yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae'r hyn a godir bob blwyddyn i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn cael ei seilio ar werth cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog weithredol yw'r gyfradd sy'n disgowntio'n union daliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol yn unol ag ef.

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig); ac mai'r llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Caiff enillion a cholledion ar adbrynu benthyciadau neu eu setlo'n gynnar eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ym mlwyddyn eu hadbrynu neu eu setlo. Fodd bynnag, lle bo'r adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n golygu addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm yn cael ei ddiwynnu o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu addasedig ac mae'r disgownt yn cael ei ychwanegu ati, ac mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad trwy addasiad i'r gyfradd llog weithredol.

Lle bo premiymau a disgowntiau wedi cael eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae'r rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros flynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o ledaenu'r ennill neu'r golled dros y tymor oedd ar ôl ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy arno neu yr oedd y disgownt yn dderbyniadwy arno pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

6.1.12 **Asedau Ariannol**

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Caiff benthyciadau a symiau derbyniadwy eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg. Wedyn cânt eu mesur yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog derbyniadwy yn cael eu seilio ar werth cario'r ased wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau mae'r Awdurdod wedi'u rhoi, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig) ac mai'r llog sy'n cael ei gredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yng nghytundeb y benthyciad.

Lle bo'r Awdurdod wedi rhoi benthyciadau ar gyfraddau is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal), caiff unrhyw golled sylweddol ei chofnodi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a fydd yn cael ei hepgor dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm dyledus. Mae'r llog yn cael ei gredu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfradd llog weithredol ychydig yn uwch na'r gyfradd dderbyniadwy gan y sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog derbyniadwy am y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a gaiff eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r ennill net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Lle nodir bod amhariad ar asedau oherwydd tebygrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan y contract yn cael eu gwneud, caiff yr ased ei ysgrifennu i lawr a chodir tâl ar y gwasanaeth perthnasol (am symiau derbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff y golled amhariad ei mesur fel y gwahaniaeth rhwng gwerth cario a gwerth presennol y llifoedd arian yn y dyfodol wedi'u diwygio, wedi'u disgowntio ar gyfradd llog weithredol wreiddiol yr ased.

Caiff unrhyw enillion a cholledion sy'n deillio wrth ddatgydnabod ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.13 **Stocrestrau a Chontractau Hirdymor**

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen ar yr isaf o'r gost a'r gwerth gwireddadwy net. Mae cost stocrestrau'n cael ei dynodi gan ddefnyddio'r fformiwla gostio gyfartalog bwysoledig.

Cyfrifyddir ar gyfer contractau hirdymor ar sail codi gwerth y gwaith a'r gwasanaethau a gafwyd o dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau.

6.1.14 **Cost y Gwasanaethau Cynnal**

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rheiny sy'n cael budd o'r cyflenwad neu'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2015/16* Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Defnyddir egwyddor costio amsugol llwyr – sef bod cost lawn gorbenion a gwasanaethau cymorth yn cael ei rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddion a dderbyniwyd, ac eithrio:

Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n gysylltiedig â statws yr Awdurdod fel corff amlswyddogaethol, democrataidd.

Costau Heb eu Dosbarthu – cost budd-daliadau dewisol a ganiatawyd i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad y codir amdanynt ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Diffinnir y ddau gategori cost hyn yn y Cod Ymarfer uchod a chyfrifyddir ar eu cyfer o dan benawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o'r Gwariant Net ar Wasanaethau Parhaus.

6.1.15 **Darpariaethau**

Caiff darpariaethau eu gwneud lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod sy'n debyg o alw am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod y cyngor yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Caiff darpariaethau eu codi fel traul i'r llinell wasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Awdurdod i wybod am y rhwymedigaeth a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau - ar ddyddiad y fantolen - o'r gwariant gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd risgiau ac elfennau ansicr perthnasol i ystyriaeth.

Pan gaiff taliadau eu gwneud yn y pen draw, cânt eu codi ar y ddarpariaeth sydd wedi'i chreu yn y Fantolen. Caiff setliadau amcangyfrifedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - lle daw'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd yn awr (neu gwneir setliad llai nag a ragwelwyd), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i chredydu'n ôl i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol.

Lle disgwylir bod rhywun arall (e.e. yn sgil hawliad yswiriant) yn talu canran o'r taliad, neu'r holl daliad, sydd ei angen i setlo darpariaeth, caiff hyn ond ei gydnabod fel incwm yn y cyfrif refeniw gwasanaeth priodol os yw'n hollol bendant y bydd ad-daliad yn dod i law pe setlir y rhwymedigaeth.

6.1.16 **Cronfeydd Wrth Gefn**

Mae'r Awdurdod yn neilltuo symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu i ddarparu ar gyfer hapddigwyddiadau. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu trwy neilltuo symiau o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Pan fo angen talu gwariant sydd i gael ei ariannu o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i sgorio yn erbyn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna caiff y gronfa wrth gefn ei neilltuo'n ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd fel na chodir unrhyw beth yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Caiff rhai cronfeydd penodol eu cadw er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, budd-daliadau ymddeoliad a chyflogeion, ac nid ydynt yn adnoddau y gall yr Awdurdod eu defnyddio – caiff y cronfeydd hyn eu hesbonio yn y polisïau perthnasol.

6.1.17 **Budd-daliadau i Gyflogeion**

Budd-daliadau sy'n daladwy yn ystod eu cyflogaeth

Budd-daliadau tymor byr i gyflogeion yw'r rheiny y mae'n rhaid eu setlo cyn pen 12 mis ar ôl diwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys budd-daliadau fel cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl i'r cyflogeion presennol a chânt eu cydnabod fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod. Gwneir cronïad ar gyfer cost hawliau i wyliau y mae cyflogeion yn eu hennill ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronïad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod mae'r cyflogai'n cymryd y budd-dal ynddi. Codir y cronïad i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi allan trwy'r Datganiad Newidiadau i Gronfeydd er mwyn i'r budd-daliadau gwyliau gael eu codi i refeniw yn y flwyddyn ariannol y cymerir yr absenoldeb gwyliau ynddi.

Budd-daliadau dod â swyddi i ben

Budd-daliadau dod â swyddi ben yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn dileu ei swydd yn wirfoddol, a chânt eu codi ar sail cronïadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo modd dangos bod yr Awdurdod wedi ymrwymo i ddileu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu wneud cynnig i annog dileu swyddi'n wirfoddol.

Lle bo budd-daliadau dod â swyddi i ben yn golygu gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol codi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'r pensiwnwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae angen neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau dod â swyddi i ben o ran gwelliannau i bensiynau, a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Budd-daliadau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan *Capita Teachers' Pensions* ar ran yr Adran Addysg.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn darparu budd-daliadau penodol i'r aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na ellir nodi'r rhwymedigaethau ar gyfer y budd-daliadau hyn yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifyddir ar gyfer y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac ni chaiff unrhyw rwymedigaeth o ran talu budd-daliadau yn y dyfodol ei chydnabod yn y Fantolen a chodir cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i bensiynau athrawon yn y flwyddyn ar y gwasanaeth addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Cynllun Pensiwn Dyfed

Mae Cynllun Pensiwn Dyfed yn cael ei gyfrif yn gynllun budd-daliadau penodol.

Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Dyfed, sydd i'w priodoli i'r Cyngor, yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r hyn a delir yn y dyfodol mewn perthynas â'r budd-daliadau ymddeol y mae'r gweithwyr wedi'u hennill hyd yn hyn, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr, ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.

Caiff gwerth y rhwymedigaethau ei ddisgowntio i gyfateb â phrisiau cyfredol gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt 3.6% (sy'n seiliedig ar y gyfradd enillion ddangosol ar fondiau corfforaethol safon uchel [Bond Corfforaethol AA]).

Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed sydd yn briodol i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:

- gwarannau a ddyfynnwyd – y pris cynnig
- gwarannau na ddyfynnwyd – amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau cyfunol – y pris cynnig
- eiddo – gwerth y farchnad.

Mae'r newid yn rhwymedigaethau net pensiynau yn cael ei rannu mewn i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaethau sef:

- costau gwasanaeth cyfredol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn sgil y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi'u pennu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau sy'n cyflogi'r gweithwyr.

- cost gwasanaeth y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn gysylltiedig â blynyddoedd gwasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – yn cael ei debydu i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau Heb eu Dosbarthu.
- y llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased), h.y. cost y llog net i'r Awdurdod – y newid yn ystod y cyfnod yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) sy'n deillio o dreigl amser, wedi'i gofnodi dan linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – cyfrifir hyn drwy gymryd y gyfradd ostyngol a ddefnyddir i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod a'i defnyddio ar gyfer y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) ar ddechrau'r cyfnod – gan ystyried unrhyw newidiadau yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i'r cyfraniadau a'r buddion a delir.

Ailfesur sef:

- yr adenillion ar asedau'r cynllun – ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.
- enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth bensiynau net sy'n digwydd oherwydd nad yw pethau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed adeg y prisio actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.
- cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed – arian parod a dalwyd fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir amdanynt fel traul.

Mewn perthynas â budd-daliadau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans Cronfa'r Cyngor. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae hyn yn golygu bod yna neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Wrth Gefn Bensiynau yn mesur yr effaith fuddiannol ar y Gronfa Gyffredinol o fod yn ofynnol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad ar sail llifoedd arian yn hytrach nag wrth i gyflogeion ennill budd-daliadau.

Budd-daliadau Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i ddewis talu budd-daliadau ymddeol i weithiwr sy'n ymddeol yn gynnar. Os bernir y bydd unrhyw rhwymedigaeth yn codi yn sgil talu budd-dal i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) caiff ei gronni yn y flwyddyn y penderfynwyd gwneud y taliad a'i gyfrif yn unol â'r polisiau sy'n gymwys i Gronfa Bensiwn Dyfed.

6.1.18 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiannau perthnasol yn *CWM Environmental* a hynny ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp. Fodd bynnag nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol

yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld yr holl weithgareddau economaidd a'r risgiau y mae'r Awdurdod yn agored iddynt.

6.1.19 **Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd**

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Awdurdod yn eu cyflawni ar y cyd gyda mentrwy'r eraill sy'n golygu defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwy'r yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau arno ac yn debydu a chredydu'r gwariant mae'n ei wneud a'r gyfran o'r incwm mae'n ei hennill o weithgarwch y gweithgaredd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau o eiddo, offeriant neu gyfarpar a reolir ar y cyd gan yr Awdurdod a mentrwy'r eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddiannau i'r mentrwy'r. Nid yw'r gyd-fenter yn golygu sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cyfrifyddu ar gyfer ei gyfran ef yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau arno a'r treuliau mae'n gorfod eu talu ar ei ran ei hun neu ar y cyd gydag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y gyd-fenter a'r incwm mae'n ei ennill o'r fenter.

Rydym wedi clustnodi'r trefniad canlynol y gallai y diffiniad uchod fod yn berthnasol iddynt at ddibenion y cyfrifon:-

- ERW – consortiwm addysg rhanbarthol Canolbarth a De-orllewin Cymru

	ERW	
	2015-16	
	Cyfanswm	Rhan CSG
	£'000	£'000
Gwariant	262	54
Incwm	(322)	(67)
Gwarged/Diffyg am y flwyddyn	<u>(60)</u>	<u>(13)</u>
Asedau Cyfredol	488	101
Rhwymedigaethau Cyfredol	(16)	(3)
Rhwymedigaethau Tymor Hir	(93)	(19)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymedigaethau	<u>379</u>	<u>79</u>
Cronfeydd	379	79
Cyfanswm Cyllido	<u>379</u>	<u>79</u>

Nid yw'r rhestr uchod yn cynnwys popeth – ymhlith y trefniadau posibl eraill mae Consortiwm Prynu Cymru. At ddiben llunio'r cyfrifon hyn, ni ychwanegwyd cofnodion mewn perthynas â'r trefniadau hyn ac eithrio'r gwariant a'r incwm uniongyrchol sy'n berthnasol i bob cynllun. Nid yw'r addasiadau yn rhai berthnasol ac ni fyddent yn effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgaredd economaidd yr Awdurdod a'r risg y mae'n agored iddi.

6.1.20 **Rhwymedigaeth Amodol**

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth bosibl ar yr awdurdod na fydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau ond wrth i bethau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt yn llwyr o dan reolaeth yr awdurdod, ddigwydd neu beidio.

Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle câi darpariaeth ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y byddai angen all-lif adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chaiff rhwymedigaethau amodol eu cydnabod yn y Fantolen ond yn hytrach eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

6.1.21 **TAW**

Nid yw'r incwm a'r gwariant yn cynnwys unrhyw symiau TAW, gan fod pob TAW yn daladwy i Gyllid a Thollau ei Mawrhydi, a gellir adennill ganddynt hwy bob TAW a dalwyd.

6.1.22 **Cynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon**

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon. Ar hyn o bryd mae'r cynllun hwn yn ei ail gyfnod, a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod brynu lwfansau, un ai'n rhagolygol neu'n ôl-weithredol, a'u hildio ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir pan ddefnyddir ynni. Wrth i garbon deuocsid gael ei allyrru (h.y. pan ddefnyddir ynni) cydnabyddir rhwymedigaeth a chost. Bydd y rhwymedigaeth yn cael ei thalu drwy ildio lwfansau. Mesurir y rhwymedigaeth ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant a fyddai'n ofynnol i gyflawni'ch ymrwymadau, fel rheol yn unol â phris presennol y farchnad o ran nifer y lwfansau sy'n ofynnol i dalu'ch rhwymedigaeth ar y dyddiad adrodd. Mae'r gost i'r Awdurdod yn cael ei chydabod a'i nodi dan gostau gwasanaethau'r Awdurdod ac fe'i dosreennir i'r gwasanaethau ar sail yr ynni a ddefnyddir.

6.2 **Dyfarniadau Beirniadol wrth Ddefnyddio Polisiâu Cyfrifyddu**

Wrth ddefnyddio'r polisiâu cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 6.1, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n destun ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau yn y dyfodol. Dyma'r dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad o Gyfrifon:

Mae yna lawer iawn o ansicrwydd ynglŷn â lefelau cyllid i lywodraeth leol yn y dyfodol, yn ogystal ag ansicrwydd ynghylch goblygiadau'r bleidlais i adael yr Undeb Ewropeaidd. Fodd bynnag, mae gan yr Awdurdod strategaeth gyllidebol dair blynedd gadarn gyda chynigion o ran effeithlonrwydd a rhesymoli gwasanaethau er mwyn sicrhau cyllideb fanteoledig, ac felly mae wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai fod amhariad ar asedau'r Awdurdod oherwydd angen pellach i gau cyfleusterau a lleihau lefelau'r ddarpariaeth gwasanaethau.

Ym mis Hydref 2008 methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau. Roedd £4 miliwn a hefyd llog o arian y Cyngor wedi'i fuddsoddi yng nghwmni Kaupthing, Singer and Friedlander (KSF) ar y pryd. Erbyn diwedd 2015-2016 roedd y gweinyddwyr wedi ad-dalu £3.35 miliwn a hefyd llog. Gweler Nodyn 6.46.

Ar hyn o bryd mae ysgolion gwirfoddol a reolir ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir wedi'u heithrio o fantolen yr Awdurdod ers 2009-10. Er bod gan yr Awdurdod rhwymedigaethau a risgiau o ran costau eiddo megis gwaith atgyweirio a chynnal a chadw, nid yw'r Awdurdod yn berchen ar yr ysgolion ac nid oes hawl ganddo i unrhyw ddarpar fuddion economaidd sydd ynghlwm wrth yr asedau.

Mae Tai Cyngor wedi cael eu hadbrisio gan ddefnyddio methodoleg Dull Beacon (dull Priso Meddiant Gwag). Mae'r Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Còd') yn nodi: "*The fair value of council dwellings shall be measured using existing use value-social housing (EUV-SH).*" Defnyddir Ffactor Addasu, a hwn yw'r gostyngiad, ar ôl ei gymhwyso at y gwerth meddiant gwag, sy'n rhoi'r ffigur ar gyfer y Gwerth Defnydd Presennol - Tai Cymdeithasol, mae'r ffactor hwn yn seiliedig ar y gymhareb o rent a

chynnyrch y sector preifat a chyhoeddus. Y ffactor addasu o ganlyniad ar gyfer 15/16 oedd 49%.

6.3 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewm i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016 y mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Rhwymedi-gaeth Pensiynau	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn codi 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £20.3 miliwn am 2015-16. Y swm oedd yn cael ei gario o ran y rhwymedigaeth bensiynau net ar 31 Mawrth 2016 oedd £264.5 miliwn. Fodd bynnag, mae'r tybiaethau'n rhyngweithio mewn ffyrdd cymhleth. Yn ystod 2015-16, dywedodd actiwariaid yr Awdurdod fod y rhwymedigaeth pensiynau net wedi lleihau £61.5 miliwn oherwydd diweddarau'r addasiadau.

6.4 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn sôn am yr addasiadau gaiff eu gwneud i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Caiff yr addasiadau eu gwneud yn unol â'r arferion cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir yn y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu am ei wariant cyfalaf a referniw yn y dyfodol.

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(26,591)	(11,173)	0	0	0	37,764
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(1,657)	(134,490)	0	0	0	136,147
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(1,485)	0	0	0	0	1,485
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	22,430	291	0	0	0	(22,721)
Gwariant referniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(4,105)	(78,991)	0	0	0	83,096
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,831)	(472)	0	0	0	2,303
Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,217	2,684	0	0	0	(12,901)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	12,468	8,493	0	0	0	(20,961)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	300	0	0	0	(300)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	712	(712)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	1,699	458	(2,157)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	53	0	(131)	0	0	78
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	10,027	0	0	(10,027)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	23	0	0	(23)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	123	0	0	(123)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(6)	0	0	6

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwysyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,166	0	(6,166)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,166	0	(6,166)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	(83)	(33)	0	0	0	116
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.44)	(40,454)	(794)	0	0	0	41,248
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	23,960	453	0	0	0	(24,413)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	1,092	(6)	0	0	0	(1,086)
Cyfanswm yr Addasiadau	(3,987)	(207,414)	7,879	0	412	203,110

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2014-15	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(26,754)	(17,635)	0	0	0	44,389
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(51,071)	(4,315)	0	0	0	55,386
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(168)	0	0	0	0	168
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	38,056	643	0	0	0	(38,699)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(2,932)	(56)	0	0	0	2,988
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,052)	(2,121)	0	0	0	6,173
Mewnsood eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,167	2,592	0	0	0	(12,759)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	8,436	8,986	0	0	0	(17,422)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2014-15	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	340	0	0	0	(340)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	390	(390)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	11,045	2,139	(13,184)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	73	0	(127)	0	0	54
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	4,641	0	0	(4,641)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	56	0	0	(56)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	1,471	0	0	(1,471)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(22)	0	0	22

2014-15	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,190	0	(6,190)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,190	0	(6,190)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	77	(40)	0	0	0	(37)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.44)	(33,297)	(666)	0	0	0	33,963
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	23,762	455	0	0	0	(24,217)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	(502)	4	0	0	0	498
Cyfanswm yr Addasiadau	(26,820)	(3,824)	(7,165)	0	50	37,759

6.5 Gweithrediadau Masnachu

Mae gan yr Awdurdod amryw o weithrediadau masnachu, a restrir yn y tabl isod. Mae trosiant y gweithgareddau masnachu hyn yn deillio yn bennaf o renti, ffioedd a thaliadau a godir ac maent naill ai'n ymgymeriadau gyda'r cyhoedd a thrydydd partïon eraill neu'n weithrediadau masnachu mewnol, a sefydlwyd yn wreiddiol fel Gwasanaethlu. Nid yw cartrefi preswyl y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu fel gweithgaredd masnachu o fewn yr Awdurdod. Ar hyn o bryd, mae'r holl gostau sydd i'w priodoli i redeg y cartrefi hyn yn cael eu cynnwys yn uniongyrchol yng nghyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol. Ceir ffigurau alldro gwirioneddol y gweithrediadau masnachu hyn isod:

2014-15 Cyfanswm Gwariant Gros £'000 (Ail-ddatgan)	2014-15 Cyfanswm Incwm Gros £'000 (Ail-ddatgan)	2014-15 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net £'000 (Ail-ddatgan)		2015-16 Cyfanswm Gwariant Gros £'000	2015-16 Cyfanswm Incwm Gros £'000	2015-16 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net £'000
Gweithgareddau/Adain						
Gwasanaethau Eiddo a						
38,706	(40,037)	(1,331)	Hydroleg	32,445	(33,088)	(643)
Atgyweirio a Chynnal						
1,326	(1,655)	(329)	Cerbydau	1,352	(1,675)	(323)
3,466	(3,287)	179	Glanhau Adeiladau	3,675	(3,373)	302
5,199	(5,181)	18	Rheoli'r Fflyd	5,227	(5,117)	110
1,062	(1,235)	(173)	Dylunio Sifil	1,315	(1,457)	(142)
692	(307)	385	Yr Ystâd Wledig	578	(296)	282
826	(601)	225	Marchnadoedd Nwyddau	831	(620)	211
1,074	(1,521)	(447)	Safleoedd Diwydiannol	1,295	(1,625)	(330)
52,351	(53,824)	(1,473)		46,718	(47,251)	(533)

Symiau sydd wedi'u hailddatgan.

Mae adolygiad o Weithrediadau Masnachu ac Eiddo Buddsoddi wedi arwain at roi rhai trafodion mewn dosbarth gwahanol ac ailddatgan rhai ffigurau mewn perthynas â 2014-15.

Mae Eiddo Masnachol (Incwm Net o £42,000, 2014-15) a Marchnadoedd Da Byw (Incwm Net o £182,000, 2014-15) a gynhwyswyd yn nosbarth Gweithrediadau Masnachu yn flaenorol wedi'u rhoi yn nosbarth Eiddo Buddsoddi (gweler Nodyn 6.10).

Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – Nodyn 5.2

Mae'r Gwarged Net ar Weithgareddau Masnachu ar gyfer 2014-15 wedi'i ailddatgan, o (£1,696,000) i (£1,473,000). Mae'r Incwm Gros ar gyfer Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig wedi'i ailddatgan, o (£7,538,000) i (£7,391,000), ac mae'r Gwariant Net wedi'i ailddatgan, o £15,538,000 i £15,685,000. Mae'r Gwariant Gros ar gyfer Costau heb eu Dosbarthu wedi'i ailddatgan, o £7,101 i £7,056, ac mae'r Gwariant Net wedi'i ailddatgan, o £3,349 i £3,304,000. Mae Incwm a Gwariant mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi wedi'u hailddatgan, o £168,000 i (£157,000).

6.6 Treth y Cyngor

Daw incwm Treth y Cyngor trwy godi tâl ar eiddo preswyl yn ôl gwerth yr eiddo ac mae'r gwerth hwnnw wedi'i rannu yn naw band prisio yr amcangyfrifwyd eu gwerth ar 1 Ebrill, 2003. Cyfrifir y taliadau drwy rannu faint o incwm y bydd ei angen ar Gyngor Sir Caerfyrddin ac Awdurdod Heddlu Dyfed-Powys dros y flwyddyn nesaf â sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm nifer yr anheddau ym mhob band prisio, wedi'i addasu yn ôl rhyw gyfran i drosi'r rhif i swm cyfatebol ar gyfer band D ac addasu ar gyfer disgownt – sef £70,376 yn 2015-16 (£69,905 ar gyfer 2014-15). Mae Treth y Cyngor sy'n daladwy gan aelwyd yn cael ei chyfrif drwy luosi swm sylfaenol annedd band D (£1,076.22 ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin) â'r gyfran a bennir ar gyfer y band penodol.

Mae biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer y bandiau o A i I. Mae'r tabl canlynol yn dangos y lluosydd sy'n berthnasol i bob band, ynghyd â'r nifer cyfwerth o breswylfeydd Band 'D' ym mhob band. Yn ogystal, mae un band is (A-) a luniwyd i gynnig y gostyngiad priodol mewn perthynas â phreswylfeydd i bobl ag anabledd, lle mae deddfwriaeth yn caniatáu gostyngiad o ran pennu band, i'r band sy'n union o dan y band y gosodwyd y breswylfa ynddo yn ôl ei gwerth gwirioneddol.

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Preswylfeydd Band D	15	4,763	15,953	13,651	12,157	13,839	8,037	3,164	506	96

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Treth y Cyngor sy'n Gasgladwy	93,185	96,955
	<hr/>	<hr/>
	93,185	96,955
Llai:		
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(511)	(658)
Enillion Net o Dreth y Cyngor (gan gynnwys praeseptau)	92,674	96,297
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

6.7 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR yn ôl dealltwriaeth genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn pennu swm y dreth (48.2c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2015-16 a 47.3c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2014-15) ac, yn amodol ar effeithiau trefniadau trosiannol, mae busnesau lleol yn talu trethi sy'n cael eu cyfrifo drwy luosi eu gwerth trethol (sydd wedi'i adbriso o 1 Ebrill 2010) â'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu'r trethi oddi wrth drethdalwyr ei ardal ond wedyn mae'n talu'r arian i gronfa'r NNDR a weinyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn aiddosbarthu'r symiau sy'n daladwy yn ôl i'r awdurdodau lleol ar sail swm penodol am bob pen o'r boblogaeth.

Roedd yr incwm o'r NNDR o £46,962 ar gyfer 2015-2016, ar ôl rhyddhad a darpariaethau, yn seiliedig ar werth trethol cyfartalog o £120,806,537 (£119,724,923 ar gyfer 2014-2015). Ar 31 Mawrth 2016 cyfanswm y trethi annomestig oedd £121,288,415 (£120,324,658 ar 31 Mawrth 2015).

Dadansoddiad o'r enillion net o'r Trethi Annomestig:

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Y Trethi Annomestig sy'n Gasgladwy Llai	45,454	47,725
Y Swm a Dalwyd i Gronfa'r NNDR	(45,341)	(47,250)
Cost y Gwaith Casglu	(377)	(382)
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(107)	(196)
	<hr/>	<hr/>
	(371)	(103)
Derbyniadau o'r Gronfa	58,534	53,513
Enillion Net o'r NNDR	<hr/> 58,163	<hr/> 53,410

6.8 Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Symudiadau yn 2015-16	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau peiriannau ac Offer	Seilwaith	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/15	562,449	639,100	17,547	270,648	3,583	19,673	65,723	1,578,723
Ychwanegiadau	15,266	35,194	1,117	5,458	32	152	9,779	66,998
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	3,426	46,137	0	0	84	100	0	49,747
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	(26,852)	(1,262)	0	0	0	(359)	0	(28,473)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	1,908	8,613	0	0	0	0	0	10,521
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(136,398)	(7,864)	(1,508)	0	0	(896)	0	(146,666)
Datgydnabod Gwaredu	(10)	0	(270)	0	0	0	0	(280)
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(381)	(200)	0	0	(4)	(1,961)	0	(2,546)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	155	0	0	88	2,820	0	3,063
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	477	53,016	0	284	(1)	2,561	(56,337)	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(93,413)	(21,060)	(1,989)	0	0	(277)	0	(116,739)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/16	326,472	751,829	14,897	276,390	3,782	21,813	19,165	1,414,348
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/15	(81,944)	(27,246)	(9,881)	(64,005)	(372)	(23)	0	(183,471)
Y Tâl Dibrisiant	(11,173)	(19,256)	(1,234)	(6,058)	(23)	(20)	0	(37,764)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	93,413	21,060	1,989	0	0	277	0	116,739
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Ddarpariaeth Gwas.	0	0	0	0	0	0	0	0
Datgydnabod Gwaredu	0	0	245	0	0	0	0	245
Ailddosbarthiadau: i/o Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	250	0	0	0	(250)	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/16	296	(25,192)	(8,881)	(70,063)	(395)	(16)	0	(104,251)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/16	326,768	726,637	6,016	206,327	3,387	21,797	19,165	1,310,097

Symudiadau yn 2014-15	Tai Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau peiriannau ac Offer £'000	Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu hadeiladu £'000	CYFANSWM £'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/14	542,781	680,040	18,230	264,699	2,830	20,942	51,063	1,580,585
Ychwanegiadau	24,583	19,042	680	7,122	26	234	30,300	81,987
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	172	84,202		1	0	216	0	84,591
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	(483)	(39,130)	0	0	0	(562)	0	(40,175)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	46	1,115	0	0	0	154	0	1,315
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(4,360)	(51,088)	0	(565)	0	(688)	0	(56,701)
Datgydnabod Gwaredu	0	0	(452)	0	0	(1,586)	0	(2,038)
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(1,578)	(38)	0	0	0	(1,489)	0	(3,105)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	32	280	0	312
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	1,677	11,269	16	(437)	695	2,420	(15,640)	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(389)	(66,312)	(927)	(172)	0	(248)	0	(68,048)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/15	562,449	639,100	17,547	270,648	3,583	19,673	65,723	1,578,723
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/14	(64,697)	(74,378)	(9,467)	(58,405)	(332)	(241)	0	(207,520)
Y Tâl Dibrisiant	(17,635)	(19,173)	(1,728)	(5,817)	(23)	(13)	0	(44,389)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	388	66,312	927	172	0	248	0	68,047
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Ddarpariaeth Gwas.	0	0	0	0	0	0	0	0
Datgydnabod Gwaredu	0	0	387	0	0	3	0	390
Ailddosbarthiadau: i/o Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	0	0	0	1	0	1
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	(7)	0	45	(17)	(21)	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/15	(81,944)	(27,246)	(9,881)	(64,005)	(372)	(23)	0	(183,471)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/15	480,505	611,854	7,666	206,643	3,211	19,650	65,723	1,395,252

Nodiadau i'r Cyfrifon

Dibrisiant

Defnyddiwyd yr oesau defnyddiol a'r cyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrifo dibrisiant:

Ased	Oes (Blynnyddoedd)
Tai Cyngor	30
Tir <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	diddiwedd
Adeiladau <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	30
Offeriant, Celfi a Chyfarpar	5 i 10
Cerbydau	1 i 10
Seilwaith	40

Gwariant Heb ei Wella

Yn yr un modd ag a wnaed yn 2014-15, mae'r Gwariant Nad yw'n Ychwanegu Gwerth wedi'i gynnwys yn yr ychwanegiadau yn y flwyddyn ac yna mae wedi'i ddileu ar y sail ei fod yn golled adbriso. Yn y blynnyddoedd blaenorol, dilëwyd y gwariant hwn yn uniongyrchol dan y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau bod yr holl Eiddo, Offeriant a Chyfarpar yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd. Cafodd yr holl brisiadau eu gwneud yn fewnol. Prisiwyd y tir a'r adeiladau yn unol â'r dulliau a'r sylfeini ar gyfer amcangyfrif a bennwyd gan safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Caiff y cerbydau, y peiriannau, y celfi, a'r offer eu prisio ar sail cost hanesyddol dibrisiedig.

Datganiad o'r Asedau Sefydlog a gedwir yn ôl eu gwerth presennol 2015-16

Mae'r datganiad canlynol yn dangos y camau a gymerwyd o ran rhaglen dreigl yr Awdurdod i ailbriso asedau sefydlog. Ymgwymerir â'r gwaith prisio gan briswyr yr Awdurdod sy'n perthyn i Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Pennir sylfaen y prisio yn y datganiad o bolisiau cyfrifydda.

	Tai Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau Eraill £'000	Cerbydau Peiriannau ac Offer £'000	Asedau Gwarged £'000	CYFANSWM £'000
Pennwyd ar gwerth teg ar:					
31 Mawrth 2016	(235,977)	112,729	(2,650)	2,140	(123,758)
31 Mawrth 2015	19,668	(40,940)	(683)	(1,269)	(23,224)
31 Mawrth 2014	19,476	(19,640)	1,851	(2,612)	(925)
31 Mawrth 2013	20,711	18,174	(4,093)	432	35,224
31 Mawrth 2012	12,351	(13,051)	(5,373)	403	(5,670)
Y Blynnyddoedd Blaenorol	490,243	694,557	25,845	22,719	1,233,364
Gwerth Llyfr Gros ar 31/03/16	326,472	751,829	14,897	21,813	1,115,011

Ymrwymiadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2016 roedd y Cyngor wedi ymrwymo drwy gontract i waith cyfalaf oedd yn werth tua £16 miliwn. Roedd y prif gontractau yn cynnwys y cynlluniau canlynol.

	£'000
<u>TAI</u>	
Tai Sector Cyhoeddus	810
<u>AMGYLCHEDD</u>	
Cronfa Trebeddrod	297
Ffordd Gyswllt Gorllewin Caerfyrddin	3,907
Yr Orsaf Bwmpio a'r Bibell Ollwng yn Llansteffan	39
<u>ADDYSG A GWASANAETHAU PLANT</u>	
<u>Rhaglen Moderneiddio Addysg</u>	
Dyffryn Aman	97
Maes Y Gwendraeth	308
Bro Dinefwr	358
Coedcae	1,350
Y Strade	151
Ffwrnes	203
Carreg Hirfaen	115
Porth Tywyn	75
Gorslas (symudol)	67
Brynamman (symudol)	104
Babanod Llangennech	167
Seaside	7,292
Bryngwyn (Pentref Galwedigaethol Llanelli)	517
<u>DATBLYGU ECONOMAIDD</u>	
Canolfan Parry Thomas - Pentywyn	96
<u>CORFFORAETHOL</u>	
Marchnad Caerfyrddin	391
Stryd Eastgate	153
	<u>16,497</u>

6.9 Asedau Treftadaeth

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 01/04/14	30	16	64	722	1,274	30	3	2,139
Ychwanegiadau	0	0	7	39	63	0	0	109
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/15	30	16	71	761	1,337	30	3	2,248
Ychwanegiadau	0	0	0	0	0	0	0	0
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	(2)	(2)
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/16	30	16	71	761	1,337	30	1	2,246

Asedau Treftadaeth: Crynodeb Pum Mlynedd o'r Ychwanegiadau a'r Prisiadau

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
2015-16	0	0	0	0	0	0	(2)	(2)
2014-15	0	0	7	39	63	0	0	109
2013-14	0	0	31	2	1	0	0	34
2012-13	0	0	(40)	0	0	30	0	(10)
2011-12	0	0	30	12	0	0	0	42
Blynyddoedd Blaenorol	30	16	43	708	1,273	0	3	2,073
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/16	30	16	71	761	1,337	30	1	2,246

Asedau Treftadaeth: Casgliadau archifau

Sefydlwyd y gwasanaeth archifau yn 1959 er mwyn casglu cofnodion o bwysigrwydd hanesyddol. Ers hynny mae'r gwasanaeth wedi crynhoi 8785 o adneu o gofnodion, a gall pob adneu fod cyn lleied ag un eitem neu gymaint â sawl mil. Mae'r holl eitemau'n unigryw. Mae'r cofnodion a ddeler yn cael eu categorio o dan wahanol benawdau.

Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958:

Treth Tir 1797, Treth Aelwyd 1670, Arolwg Tir y Goron 1560 a Chyfrifiad Sir Gaerfyrddin 1841-1911. Llysoedd Chwarter Sir Gaerfyrddin: Llyfrau Gorchmynion/Cofnodion 1748 - 1752, 1794 - 1813, ac 1820 - 1971. Ffeiliau a phapurau achosion 1833-1971; Llyfrau nodiadau'r barnwyr, llyfrau'r rheithgorau, cofrestr yr ystus, cofrestrau collfarnau a llyfrau apêl, o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif. Cofnodion cyhoeddus a oedd ar gadw gan y Clerc Heddwch.

Cofrestrau etholiadol Sir Gaerfyrddin o 1851 ymlaen (etholaethau Sir Gaerfyrddin a Llanelli o 1918 tan heddiw)

Cynlluniau rheilffyrdd, ffyrdd, camlesi, porthladdoedd a gwaith cyhoeddus arall 1808-1950

Deddfau Cau Tiroedd a phenderfyniadau 1810-1873

Cofnodion y Cwmnïau Tyrpeg yn ymwneud â Sir Gaerfyrddin

Y Sesiynau Bach: cofnodion a chofrestrau yn Sir Gaerfyrddin yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif.

Cofnodion Ysbytai: cofnodion, adroddiadau, cofnodion ariannol a chynlluniau ar gyfer gwahanol ysbytai.

Cymdeithas y Tiriogaethwyr: Cofnodion Cymdeithas y Tiriogaethwyr a'r Lluoedd Cynorthwyol.

Cofnodion Llongau: Cytundebau criwiau a llyfrau lög swyddogol llongau a gofrestrwyd yn Llanelli 1863-1913: Cofrestrau llongau a chychod pysgota ym mhorthladdoedd Llanelli 1824-1957 a Chaerfyrddin 1839-1849.

Cofnodion Prasio Tir: Rhestrau prasio a luniwyd dan Ddeddf Cyllid 1910 gan Gomisiynwyr Cyllid y Wlad: mae hyn yn cynnwys prisiadau manwl ar gyfer eiddo ym mhob plwyf yn Sir Gaerfyrddin.

COFNODION SWYDDOGOL

Y Cyngor Sir: Cyngor Sir Gaerfyrddin 1889-1974, cofnodion trwyddedau cerbydau modur 1907-1974; Cofnodion Cyngor Sir Dyfed 1973-1996: Cofnodion Cyngor Sir Caerfyrddin 1997-2011

Cofnodion Addysg: Llyfrau lög amrywiol ysgolion 1862-1976; cofnodion byrddau ysgolion 1871-1903; cofnodion rheolwyr ysgol 1872-1973; rhai cofrestrau derbyn o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif

Bwrdd y Gwarcheidwaid a'r Tloty: Cofnodion a chofnodion ariannol Gwarcheidwaid Undeb Sir Gaerfyrddin o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg tan 1948; Undeb Llandeilo Fawr 1836-1948; Undeb Llanymddyfri 1840-1950; Undeb Llanelli circa 1840-1948; Cofnodion Tloty Penlan, Caerfyrddin 1866-1975; Abercennen Llandeilo 1839-1969; Llanelli 1913-1950.

Cofnodion Bwrdeistref: Cofnodion ar gyfer Bwrdeistrefi Caerfyrddin, Cydweli, Lacharn, Llanymddyfri, a Llanelli, yn cynnwys cofnodion, llyfrau trethi, gweithredoedd, rhenti, cyfrifon, a deunydd arall.

Cynghorau Dosbarth: Cofnodion, llyfrau trethi, cofnodion ariannol, gohebiaeth a chynlluniau Cyngor Dosbarth Gwledig Llandeilo / Cyngor Dosbarth Trefol Llandeilo, Cyngor Dosbarth Trefol Cwmaman circa 1860-1974, a Chyngor Dosbarth Trefol Rhydaman 1903-1974.

Yr Awdurdod Dŵr: cofnodion, adroddiadau, cyfrifon a gohebiaeth Bwrdd Pysgodfeydd Afon Tywi 1867-1951.

Cynghorau Plwyf: Cofnodion, gweithredoedd, llyfrau trethi, cofnodion ariannol a gohebiaeth o lawer o blwyfi 1894-1974.

Cofnodion Eglwysig: Yr Eglwys yng Nghymru: cofrestrau bedyddiadau, priodasau a chladdedaethau holl blwyfi Sir Gaerfyrddin o'r unfed ganrif ar bymtheg hyd at yr ugeinfed ganrif; cofnodion festri, cyfrifon wardeiniaid eglwysi, papurau goruchwylwyr, llyfrau trethi a mapiau degwm ar gyfer rhai plwyfi o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif. Rhaniadau a mapiau'r degwm 1848 tan tua 1920. Yr Anghydfurfyrwyr: Microffilmiau o gofrestrau anghydfurfiol a gedwir yn y Swyddfa Cofnodion Cyhoeddus; cofnodion gwreiddiol rhai capeli o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif.

CASGLIADAU PREIFAT:

Mae llawer o'r casgliadau hyn yn eiddo i'r rhoddwr gwreiddiol o hyd ac ar fenthyg am gyfnod amhenodol i'r gwasanaeth archifau. Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae achres Fychaniaid Gelli Aur a grëwyd yn 1641, a ystyrir yn un o'r enghreifftiau gorau o'i math; Llyfrau Achau Gelli Aur - pedair cyfrol o achresi teuluoedd Cymreig a grynhowyd tua 1703 - ond sy'n cyfeirio at ffynonellau sy'n dyddio o'r unfed ganrif ar ddeg; Llythyrau Terfysgoedd Beca.

Cofnodion Teuluoedd ac Ystadau: Casgliadau o'r bedwaredd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif yn ymwneud â nifer o ystadau ar draws y sir. Mae'r rhain yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, cofnodion ariannol, mapiau, dyddiaduron a chofnodion gwleidyddol a phersonol.

Cyfreithwyr: Cofnodion a gasglwyd gan y cwmnioedd yn Sir Gaerfyrddin, yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, a mapiau yn cwmpasu sawl ystâd fawr.

Cofnodion Busnesau: John Francis a'i fab, gwerthwyr tai: mae'r cofnodion yn cynnwys gweithredoedd, ewyllysiau, rhenti a mapiau sy'n ymwneud â nifer o ystadau, ynghyd â chasgliad o fwy na 1,000 o gatalogau gwerthu. Ymhlith y cofnodion busnes eraill y mae rhai Waddle Engineering Llanelli, Bragdy Buckleys Llanelli, y diwydiant gwlan yn Nyffryn Teifi, Glofa Glo Caled Emlyn, ac Ymddiriedolaeth Harbwr Llanelli.

Cymdeithasau: Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin - casgliad sy'n cynnwys cofnodion bwrdeisiol; cofnodion yr heddlu; cofnodion eglwysig; cofnodion yn ymwneud â Deddf y Tlodion; cofnodion addysg; mapiau; cynlluniau rheilffyrdd a chyfres o lyfrau lloffion sy'n cynnwys gweithredoedd, toriadau, lluniau a defnyddiau hynafiaethol o'r drydedd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif. Hefyd mae'r cofnodion eraill yn cynnwys cofnodion Sefydliad y Merched Sir Gaerfyrddin, Cymdeithas Helwyr y Siroedd Unedig, Plaid Lafur Etholaeth Llanelli, RNLI Glanyfferi, a changen Caerfyrddin o ASLEF yn yr ugeinfed ganrif ynghyd â chofnodion undebau llafur eraill.

Mapiau'r Arolwg Ordnans: Yn cynnwys gwahanol fapiau sy'n ymwneud â Sir Gaerfyrddin ac sy'n dyddio o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg.

Papurau Newydd: Carmarthen Journal 1810 - tan heddiw, The Welshman 1846 -1950, South Wales Guardian a'r Amman Valley Chronicle.

Fel rheol mae'r holl gofnodion uchod ar gael at ddefnydd y cyhoedd, ond ar hyn o bryd oherwydd bod ffwng yn yr ystafelloedd diogel, bu'n rhaid symud y cofnodion er mwyn i waith adfer gael ei wneud, felly nid ydynt ar gael ar hyn o bryd. Cyn y dychwelir y casgliadau, bydd angen sicrhau bod lle addas ar gael neu fel arall ystyried atebion eraill megis gweithio gyda chyrrff eraill i ddarparu'r gwasanaeth. Nid yw'r union amserlenni yn hysbys ar hyn o bryd ond yn y cyfamser, bwriedir adneuo rhai o'r casgliadau yn Archifau Morgannwg ac Archifau Prifysgol Abertawe yn ystod blwyddyn galendr 2016 er mwyn iddynt fod ar gael i ymchwilyr.

Asedau Treftadaeth: Rhagor o wybodaeth am gasgliadau amgueddfeydd Cyngor Sir Gaerfyrddin

Mae Gwasanaethau Amgueddfeydd Sir Gaerfyrddin yn cynnwys pum amgueddfa ac un ystafell dreftadaeth.

Er bod casgliadau Amgueddfa Sir Gaerfyrddin ac Oriel Gelf ac Amgueddfa Parc Howard yn cael eu dadansoddi ar wahân, mae rhai'r Amgueddfa Cyflymder, Amgueddfa Tref Caerfyrddin, ac Amgueddfa Bro Aman wedi eu cynnwys yn y wybodaeth am Amgueddfa Sir Gaerfyrddin.

Parc Howard

Agorodd Parc Howard yn 1912. Mae'r rhan fwyaf o'r eitemau yn y casgliadau wedi cael eu rhoi. Maent yn adleisio gorffennol Llanelli. Mae casgliad Parc Howard yn cael ei storio yn yr amgueddfa.

Diwylliant Materol: yn cynnwys yr holl eitemau yn y casgliad ac eithrio Celfyddyd Gain a Chrochenwaith

Mae gan y casgliad hwn amrywiaeth eang o eitemau diwylliant materol sy'n adleisio hanes Llanelli o'r ddeunawfed ganrif ymlaen. Ymhlith yr eitemau amlycaf y mae 'Olwyn Sbâr Stepney', nwyddau o'r diwydiannau haearn, tun, a dur lleol, ynghyd ag esiampl o'r can cwrw cyntaf, a wnaed ar gyfer Bragdy Felin-foel. Hefyd mae'r casgliad yn rhoi sylw i wisgoedd, i chwaraeon, y diwydiant bragu a chrefydd yn lleol, i'r Ail Ryfel Byd ac i hanes dinesig y dref a'i phobl enwocaf. O blith y 3,000 o wrthrychau diwylliant materol yng nghasgliad Parc Howard, arddangosir tua 11% ohonynt ar yr un pryd.

Y Casgliad Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys bron 500 o weithiau celf, gan gynnwys paentiadau olew, gweithiau celf ar bapur, a cherfluniau. Daeth y rhan fwyaf o baentiadau pwysicaf y casgliad o gasgliad y Fonesig Stepney, a wnaeth brydlesu'r amgueddfa a'r parc yn wreiddiol i Gyngor Bwrdeistref Llanelli. Mae'r casgliad yn cynnwys darnau gan yr artistiaid o Lanelli, James Dickson Innes a Charles William Mansel Lewis, yn ogystal â gwaith mawr gan Hubert von Herkomer. Hefyd mae paentiadau gan John Bowen a Tony Evans, sef dau artist lleol o bwys yn yr ugeinfed ganrif. O blith y 491 o weithiau celf arddangosir rhyw 8.5% ohonynt, yn cynnwys darnau mwyaf pwysig y casgliad, ar yr un pryd. Caiff yr eitemau eraill eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt ac fe'u dangosir mewn arddangosfeydd cylchredol.

Y Casgliad Crochenwaith

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys y casgliad mwyaf o Grochenwaith Llanelli. Arddangosir bron 80% o'r casgliad hwn o 721 o eitemau ar yr un pryd. Mae casgliad Crochenwaith Llanelli wedi cael ei grynhoi ers 1912 a hynny drwy gyfuniad o brynu eitemau a'u derbyn yn rhoddion. Mae cynnwys y casgliad yn amrywio o nwyddau a grëwyd yn ystod y blynyddoedd cynnar hynny o weithgynhyrchu yn yr 1840au i rai o'r blynyddoedd olaf yn yr 1920au. Ymhlith y nwyddau cynharaf o bwys y mae casgliad o lithoffanau a phenddelw o John Wesley, yn ogystal ag enghreifftiau o batrymau a ffurfiau ar grochenwaith a addurnwyd â throsglwyddion. Arddangosir oddeutu 30% o'r rhain ar yr un pryd. Os nad yw'r crochenwaith yn cael ei arddangos fe'i cedwir dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arno.

Amgueddfa Sir Gaerfyrddin

Dechreuwyd y casgliadau gan Gymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin ac agorwyd yr Amgueddfa yn 1908, felly mae hon yn un o'r amgueddfeydd hynaf yng Nghymru. Mae casgliadau Amgueddfa'r Sir nad ydynt yn cael eu harddangos yn cael eu storio yn yr amgueddfa ac mewn storfa fawr yn Amgueddfa Ddiwydiannol Cydweli.

Diwylliant Materol: mae hwn yn cynnwys yr holl eitemau ac eithrio'r casgliadau Archeoleg, Ethnograffeg, a Chelfyddyd Gain.

Mae hanes Sir Gaerfyrddin ers yr oesoedd canol yn cwmpasu bywyd gwledig a bywyd trefol diwydiannol, ac mae'r casgliadau'n adleisio'r ddeuliaeth hon. Mae'r casgliadau'n cynnwys celfi megis seldiau, crochenwaith lleol, offer a pheiriannau amaethyddol a diwydiannol (yn cynnwys y diwydiant glo carreg), gwisgoedd, sampleri, cwiltiau, llwyau caru, lluniau, arteffactau milwrol, nwmismateg, pethau cofiadwy, a chynnwys bwthyn lleol, ac yn rhoi sylw i chwaraeon, addysg, traddodiad, ffydd, chwedlau gwerin, a bywyd masnachol. Yn hynod arwyddocaol y mae'r ffris o Gofeb Picton, arteffactau milwrol, cynnwys y bwthyn, a chopi o'r cyfieithiad Cymraeg cyntaf o'r Testament Newydd, yn ogystal â seldiau Sir Gaerfyrddin gyda'u llestri gwreiddiol. O blith bron 30,000 o wrthrychau sy'n rhan o'r casgliad diwylliant materol arddangosir tua 9% ohonynt ar yr un pryd. Caiff gwrthrychau nad ydynt yn cael eu harddangos eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt. Mae'r Neuadd Sirol yng Nghaerfyrddin yn cadw darnau arwyddocaol o gelfi sefydlog a symudol a wnaed ar gyfer y neuadd gan David Morley o Gaerfyrddin, yn ogystal â phortreadau o bobl leol amlwg a phaentiadau eraill.

Casgliad Archeoleg

Mae'r casgliad archeoleg yn gasgliad rhanbarthol sylweddol sy'n cynnwys eitemau o arwyddocâd lleol, rhanbarthol, Cymreig, Prydeinig, a rhyngwladol. Dwy ran sydd i'r casgliad hwn sef deunydd yn bennaf o gasgliad Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin (1907 – 1939) ac eitemau yn sgil cloddio rheoledig mawr (1967 tan heddiw) a hynny'n bennaf gan Ymddiriedolaeth Archeoleg Dyfed a CADW. Mae'r archifau hyn yn cynnwys cofnodion papur, ffotograffau, a chofnodion digidol. Mae dyddiadau'r eitemau hyn yn amrywio o ganol yr Oes Baleolithig hyd at yr ugeinfed ganrif.

Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae: Offer siert o Ogof Coygan o ganol yr Oes Baleolithig/diwedd y cyfnod Neanderthalaidd (50,000 o flynyddoedd yn ôl) (o bwys rhyngwladol), gleiniau wedi'u tyllu a ffigurynnau siâl Mesolithig o Nab Head (o bwys rhyngwladol), celc o waith metal o'r Oes Efydd (o bwys rhanbarthol), ffiguryn pren Brythonaidd-Rufeinig o Ystrad Fflur (o bwys rhyngwladol), tlws

Brythonaidd-Rufeinig o Gaerfyrddin (o bwys cenedlaethol), cadwyn aur Frythonaidd-Rufeinig o Ddolau Cothi (o bwys cenedlaethol), archifau cloddio o'r Oes Rufeinig, o Gaerfyrddin ac o Ddolau Cothi/Pumsaint (y ddau o bwys cenedlaethol), meini hir arysgrifenedig o'r canol oesoedd cynnar (o bwys rhyngwladol), archifau cloddio o gestyll Dryslwyn a Lacharn ac o Barc y Brodyr Llwyd, Caerfyrddin (o bwys cenedlaethol), a theils llawr yn Hendy-gwyn (o bwys cenedlaethol). Gyda'i gilydd mae'r casgliad o Gastell Lacharn a Pharc y Brodyr Llwyd yn drawstoriad cyfeirio da o'r hyn a ddefnyddid yn ystod y rhan fwyaf o'r canol oesoedd yn ne-orllewin Cymru. Mae mwy na 30,000 o eitemau. 1.3% o'r eitemau a arddangosir ar yr un pryd.

Casgliad Byd Natur a Daereg

Casgliad bach yw hwn o blanhigion ac anifeiliaid, creigiau, ffosiliau, a mineralau, a'r rheiny'n rhai lleol yn bennaf, sydd wedi datblygu'n araf iawn ers i'r amgueddfa gychwyn.

Ymysg yr eitemau byd natur cynnar y mae esgyrn fertebraid, sbesimenau tacsidermi, casgliad o wyau ac anifeiliaid di-asgwrn cefn, ac ambell enghraifft o blanhigion wedi'u cywasgu. Mae'r herbariwm o'r ail ganrif ar bymtheg/deunawfed ganrif yn eitem o bwys. Anifeiliaid stwffiedig yn bennaf yw'r eitemau diweddarach (o'r 1970au) a arddangosir.

Mae'r casgliad daereg yn dyddio o ddyddiau cynnar yr amgueddfa ac efallai o'r 1970au/80au pryd y mae'n debyg i rai casgliadau lleol ddod i law.

Mae 1700 o eitemau daeregol yn rhan o'r casgliad hwn ac arddangosir 67 ohonynt (4%).

Ethnograffeg

Casgliad

bach yw hwn o 300 o eitemau a roddwyd gan deuluoedd sydd â chysylltiad â Chymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin. Mae'r amrywiol eitemau'n adleisio gweithgareddau'r teuluoedd a'r unigolion hyn ledled yr Ymerodraeth ar ddiwedd Oes Fictoria/yn ystod y cyfnod Edwardaidd. Nid oes dim o'r casgliad yn cael ei arddangos ar hyn o bryd ond mae wedi cael ei arddangos yn ddiweddar.

Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys paentiadau olew, gweithiau ar bapur, a cherfluniau. Yn rhan o'r casgliad hwn y mae un o'r casgliadau mwyaf o baentiadau olew sydd mewn amgueddfa yng Nghymru. Mae'r gweithiau celf yn lleol yn yr ystyr eu bod gan artistiaid lleol a Chymreig, a bod sylw'n cael ei roi i bynciau lleol. Ymhlith y gweithiau celf amlycaf y mae'r portreadau o Syr Richard Vaughan o Gelli Aur, Madam Bevan, a David Morley. Mae nifer fawr o weithiau o'r ugeinfed ganrif gan artistiaid o Sir Gaerfyrddin, yn enwedig gan Edward Morland Lewis, B.A. Lewis a Stanley Lewis. O blith tua 2000 o weithiau celf, mae oddeutu 216 neu 11% ohonynt yn cael eu harddangos naill ai yn amgueddfa'r sir neu mewn adeiladau cyhoeddus.

Amgueddfa Ddiwydiannol Cydweli

Mae'r amgueddfa hon yn cynnwys canolfan ddiwydiannol lle mae adeiladau, peiriannau, ac arddangosfeydd. Cyngor Sir Gaerfyrddin sy'n berchen ar yr amgueddfa, ond mae'n cael ei phrydlesu i ymddiriedolaeth annibynnol. Mae'r safle hefyd yn gartref i storfa fawr Gwasanaeth Amgueddfeydd Sir Gaerfyrddin.

6.10 Eiddo Buddsoddi

Cyfrifyddwyd ar gyfer yr eitemau canlynol o incwm a gwariant yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
	(Ailddatgan)	
Incwm rhenti o eiddo buddsoddi	(945)	(940)
Treuliau gweithredol uniongyrchol yn deillio o eiddo buddsoddi	177	185
(Ennill)/colled net	(768)	(755)
Gwariant Anuniongyrchol	443	419
(Enillion)/Colledion net o addasiadau i'r gwerth teg	168	1,485
Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddi a newidiadau yn y gwerth teg	(157)	1,149

Mae adolygiad o Weithrediadau Masnachu ac Eiddo Buddsoddi wedi arwain at roi rhai trafodion mewn dosbarth gwahanol ac ailddatgan rhai ffigurau mewn perthynas â 2014-15 (gweler Nodyn 6.5).

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r newid i werth teg eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	26,385	26,374
Ychwanegiadau:		
Gwelliannau	1,269	1,101
Gwarediadau	(800)	0
Enillion/(Colledion) net o addasiadau i'r gwerth teg	(168)	(1,485)
Trosglwyddiad:		
(I)/O Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	(312)	(3,063)
	26,374	22,927

6.11 Buddsoddiadau Tymor Hir

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
2.5% Consolau	1	0
Cwm Environmental Ltd.	329	329
Banciau a Isgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	834	781
	<u>1,164</u>	<u>1,110</u>

Is-gwmni sy'n perthyn yn llwyr i'r Awdurdod yw CWM Environmental Ltd. Sefydlwyd y cwmni yn unol â Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 ar gyfer Gwaredu Gwastraff.

Breiniwyd y cwmni gyda'r Swyddfa Gymreig ar 10 Mawrth 1997 ac roedd buddiannau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2016 fel â ganlyn:

	£'000
Cyfalaf Cyfranddaliadau	<u><u>329</u></u>

Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y buddsoddiadau tymor hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni y bydd yn talu unrhyw ddiffygion neu golledion cronol.

Mae *CWM Environmental Cyf.* yn gweithredu dau is-gwmni a feddienir yn llwyr sydd â'r cyfranddaliadau canlynol:

Pembrokeshire Recycling Company Ltd	£1.00
Carmarthenshire Recycling Company Ltd	£1.00

Mae *Pembrokeshire Recycling Company Ltd* wedi'i gofrestru yng Nghymru a Lloegr ac yn gwmni cwsg.

Mae'r Cwmni wedi cynhyrchu Adroddiadau Blynyddol ar wahân am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2015, sy'n cynnwys barn archwilio bendant gan ei Archwilwyr, Broomfield & Alexander Limited. Mae crynodeb o'r canlyniadau masnachu am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2015 wedi ei nodi isod ynghyd â'r asedau net ar y dyddiad hwnnw ar gyfer *CWM Environmental Cyf*:

	am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2015 £'000
Trosiant	12,989
Llai: Cost y Gwerthiannau	(10,238)
Elw Gros	2,751
Argostau	(3,010)
Elw Net cyn treth	(259)
Treth ar (golled) / elw	83
Elw a Gedwir/(Colled)	(176)
Asedau Net ar 31 Rhagfyr 2015	5,842

Gellir cael copi o'r adroddiad blynyddol oddi wrth y Swyddfa Gofrestredig yn y cyfeiriad canlynol:

Uned MRF, Heol Alltynap,
Ystad Ddiwydiannol Cillefwr,
Tre Ioan, Caerfyrddin
SA31 3RA

Er bod *CWM Environmental* a'i is-gwmni, *Carmarthenshire Recycling Company Cyf.*, ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp, nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod a'r risgiau y mae'r Cyngor yn agored iddynt.

6.12 Dyledwyr Tymor Hir

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Morgeisi a godwyd ar Werthiannau Tai Cyngor	16	9
Troi Tai'n Gartrefi (mwy na blwyddyn o hyd)	0	119
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Cyngor Sir Caerfyrddin)	620	523
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Darparwyr Allanol)	704	1,032
Cyfraniad Cyfalaf at fenthyciadau i bobl sy'n prynu eu cartref cyntaf	1,289	1,232
Dwr Cymru Welsh Water	50	15
Benthyciadau Ceir	171	125
Benthyciad Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru	0	1,190
Benthyciad Scarlets	2,616	2,616
Benthyciad Eglwys Cymunedol Towy	239	223
Eraill	79	64
	5,784	7,148

Mae menter Troi Tai'n Gartrefi Llywodraeth Cymru yn darparu benthyciadau di-log i sicrhau bod tai gwag yn cael eu defnyddio unwaith eto. Bydd y taliadau hyn i landlordiaid yn creu cronfa benthyciadau ailgylchadwy y gellir ei defnyddio yn ystod cyfnod y cynllun sy'n dod i ben ar 31/03/2030.

Yn ystod 2015-16, cytunodd y Bwrdd Gweithredol i ymestyn benthyciad di-log yr Awdurdod i'r Ardd Fotaneg am 3 blynedd arall hyd at 31 Mawrth 2018. Mae'r trafodyn hwn wedi cael ei drin fel 'benthyciad meddal', lle mae cyfradd y llog a godir yn is na chyfraddau'r farchnad. Addaswyd y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i ystyried y llog a ildwyd sydd i bob pwrpas yn lleihau'r swm dyledus yn gost amorteiddiedig gan leihau'r swm dyledus a gofnodwyd. Bwriedir i'r balans gynrychioli'r hyn y gellid ei gael am y benthyciad. Dros gyfnod y benthyciad, bydd y gost amorteiddiedig yn codi'n ôl i'r swm llawn sy'n ddyledus, sef £1.350 miliwn ar y dyddiad cwblhau ad-dalu, ac o ganlyniad bydd yn ôl-gofnodi'r llog a ildwyd. Mae'r ardd wedi cael ei hailddosbarthu'n ddyledwr tymor hir yn y cyfrifon.

Cytunodd y Cyngor Sir, fel rhan o'r Cytundeb Datblygu gyda Chlwb Rygbi Llanelli Cyf. (y clwb), i roi benthyciad i'r clwb swm o £2.4 miliwn am gyfnod o 15 mlynedd. Mae'r Cyngor Sir wedi cael indemniadau gan dri o gyfarwyddwyr cyllido gwreiddiol y clwb, sy'n gwarantu'r rhwymedigaethau o ran y llog sy'n ddyledus o dan amodau'r benthyciad am y 5 mlynedd gyntaf. Ym mis Hydref 2010, cytunodd y Cyngor Sir i amrywiad i delerau'r benthyciad, lle cafodd taliadau llog gwerth £216,000 eu gohirio tan ddiwedd cyfnod y benthyciad yn 2023. Ym mis Hydref 2013, cytunodd y Bwrdd Gweithredol ar amrywiad yn nhelerau'r benthyciad sef gostwng y llog a godir amdano o gyfradd osodedig o 7% i gyfradd amrywiadwy o 3.5% yn ogystal â'r gyfradd llog sylfaenol (sy'n 0.5% ar hyn o bryd) gan bennu na fyddai'r gyfradd yn codi'n uwch na 10%.

Rhodddwyd £270,000 yn fenthyciad blwydd-dal ar gyfradd llog amrywiol sef 2.5% uwchlaw y gyfradd sylfaenol (sy'n 0.5% ar hyn o bryd) am gyfnod o 15 mlynedd i Eglwys Gymunedol Tywi yn Rhagfyr 2012 i'w helpu i wireddu prosiect Canolfan Xcel.

6.13 **Buddsoddiadau Tymor Byr**

Buddsoddiadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Banciau a Isgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	7,028	8,038
Llywodraeth Leol	20,020	0
	27,048	8,038

6.14 Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Asedau Cyfredol	
	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	752	133
Asedau sydd newydd eu dosbarthu fel asedau a ddelir i'w gwerthu:		
- Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	3,104	2,546
Asedau a werthwyd	(3,723)	(2,269)
Balans dyledus ar ddiwedd y flwyddyn	133	410

6.15 Stocrestrau

	Addysg a Gwasanaethau				
	Amgylchedd £'000	Plant £'000	Hamdden £'000	Eraill £'000	Cyfanswm £'000
2014-15					
Balans ar 31 Mawrth 2014	782	100	160	18	1,060
Pryniannau	2,245	1,917	189	9	4,360
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(2,222)	(1,921)	(194)	(10)	(4,347)
Balansau a ddilëwyd	0	(2)	0	0	(2)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	(4)	0	0	(1)	(5)
Balans ar 31 Mawrth 2015	801	94	155	16	1,066
2015-16					
Pryniannau	1,712	1,955	149	0	3,816
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(1,715)	(1,966)	(186)	0	(3,867)
Balansau a ddilëwyd	(1)	0	0	0	(1)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	(2)	0	0	(6)	(8)
Balans ar 31 Mawrth 2016	795	83	118	10	1,006

Mae'r symiau mewn perthynas â 2014-15 wedi'u haildosbarthu i adlewyrchu'r ad-drefnu adrannol.

6.16 Dyledwyr Tymor Byr

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Refeniw a Thollau EM	4,918	1,691
Llywodraeth Ganolog	24,164	20,566
Heddlu, Brigad Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	4,875	4,162
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	2,622	2,802
Talwyr Treth y Cyngor	3,871	4,410
Tenantiaid Tai	1,504	1,357
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	147	141
Amrywiol	11,268	11,241
	<u>53,369</u>	<u>46,370</u>

6.17 Arian Parod ac Arian Cyfwerth

Mae balans yr Arian Parod a'r Arian Cyfwerth yn cynnwys yr elfennau canlynol:

2014-15 £'000		2015-16 £'000
831	Arian parod a ddelir gan yr Awdurdod	764
(2,588)	Cyfrifon cyfredol yn y banc	(2,921)
8,021	Adneuron tymor byr gyda banciau a chronfeydd marchnad arian	27,008
5,003	Adneuron tymor byr gyda Awdurdodau Lleol	10,000
<u>11,267</u>	Cyfanswm Arian Parod ac Arian Cyfwerth	<u>34,851</u>

6.18 Benthyciadau Tymor Byr

Benthyciadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	7,366	8,700
Benthyciadau Marchnad	64	63
Salix	247	250
	7,677	9,013

6.19 Credydwy'r Tymor Byr

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Refeniw a Thollau EM	(3,849)	(3,700)
Llywodraeth Ganolog	(4,860)	(2,513)
Heddlu, Brigâd Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	(5,898)	(4,589)
Cyrrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	(827)	(340)
Tenantiaid Tai	(384)	(386)
Talwyr Treth y Cyngor	(2,679)	(2,550)
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	(7,389)	(6,486)
Amrywiol	(36,746)	(34,977)
	(62,632)	(55,541)

6.20 Darpariaethau

Mae'r crynodeb isod yn dangos y symudiad yn lefel y darpariaethau yn ystod 2015-16:

	1 Ebrill 2015 £'000	Gwrth- droad £'000	Ychwa- negiad £'000	Defnydd £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Adran y Gwasanaethau					
Corfforaethol	723	(408)	40	0	355
Adran Amgylchedd	115	0	0	(101)	14
Addysg a Gwasanaethau Plant	95	(25)	0	(70)	0
Adran y Prif Weithredwr	616	(31)	391	(535)	441
Adran Cymunedau	1,226	(985)	1,428	(28)	1,641
Statws Unffurf	436	0	0	0	436
Colledion ar Buddsoddiadau	855	(53)	0	0	802
Municipal Mutual Insurance (MMI)	284	0	123	(265)	142
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd					
Tirlenwi	1,311	0	0	(163)	1,148
Yswiriant	0	0	2,148	0	2,148
	5,661	(1,502)	4,130	(1,162)	7,127

Balansau ar 31 Mawrth 2016	Rhwymedi gaethau Cyfredol (< 1 blwyddyn) £'000	Rhwymedi gaethau Tymor Hir (> 1 blwyddyn) £'000	Cyfanswm £'000
Adran Y Gwasanaethau			
Corfforaethol	355	0	355
Adran Amgylchedd	0	14	14
Adran y Prif Weithredwr	441	0	441
Adran Cymunedau	238	1,403	1,641
Statws Unffurf	218	218	436
Colledion ar Buddsoddiadau	21	781	802
Municipal Mutual Insurance (MMI)	31	111	142
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd			
Tirlenwi	149	999	1,148
Yswiriant	2,148	0	2,148
	3,601	3,526	7,127

Mae'r symiau mewn perthynas â 2014-15 wedi'u hailddosbarthu i adlewyrchu'r ad-drefnu adrannol.

Diben y Prif Ddarpariaethau**Adran y Gwasanaethau Corfforaethol**

Gwneir darpariaeth ar gyfer drwgddyledion posibl ar incwm rhenti o eiddo £180,000, gwneir darpariaeth am waith adfer ar adeiladau gwag o £135,000 ac hefyd darpariaeth ar gyfer goramser i gau'r cyfrifon.

Adran Amgylchedd

Gwneir darpariaeth am waith adfer o ganlyniad i ymsuddiant mewn meysydd parcio.

Prif Weithredwr

Darpariaeth o £40,000 ar gyfer her gyfreithiol bosibl i daliadau a godwyd am ffioedd chwilio personol. £401,000 ar gyfer y lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon o ran y carbon a allyrrwyd yn 2015-2016.

Cymunedau

Gwneir darpariaeth o £728,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddileu dyledion cyfraniadau preswylwyr, £488,000 ar gyfer taliadau bosibl yn gysylltiedig â balansau gofal cartref a £171,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddiffyg yn yr incwm oddi wrth y Bwrdd Iechyd.

Statws Unffurf

Yn ystod 2011-12, gweithredodd yr awdurdod Statws Unffurf ac roedd y mwyafrif o'r hawliadau Cyflog Cyfartal a ddaeth i law wedi cael eu setlo. Yn 2013-14, trosglwyddwyd staff 'y Llyfr Coch' i delerau ac amodau'r Statws Unffurf. Mae'r ddarpariaeth yn unol â'r costau sydd eto i ddod yn gysylltiedig â chwblhau'r ymarfer a chydymffurfio â'r gyfarwydddeb oriau gwaith.

Colledion ar Buddsoddiadau

Ym mis Hydref 2008, methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau ariannol. Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon am symiau a amcangyfrifir na ellir ei adenill. Gweler Nodyn 6.46.

Municipal Mutual Insurance (MMI)

O ran blynnyddoedd y polisi cyn 1992/93, gallai'r holl awdurdodau lleol y mae MMI wedi'u hyswiro wynebu'r posibilrwydd o rwymedigaeth yswiriant yn ymwneud â chau MMI ar 30 Medi 1992. Ym mis Ionawr 2012, sbardunodd Cyfarwyddwyr MMI y "Cynllun Trefniant Ariannol ar gyfer MMI" a chyhoeddwyd yr hysbysiad ardoll ar 1 Ionawr 2014. Roedd yr ardoll gychwynnol yn 15% a chynyddodd i 25% ar ddiwedd 2015-16. Tra bo rhwymedigaeth net yn parhau ar fantolen MMI, mae Gweinyddwr y Cynllun yn parhau i fonitro'r sefyllfa o ran hawliadau a bydd yn hysbysu credydwy'r cynllun os oes angen addasu'r ardoll. Gan fod y mater yn dal yn gyfredol, cedwir y ddarpariaeth yn y cyfrifon.

Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi

Mae dyletswydd ar endidau sy'n gweithredu safleoedd tirlenwi wneud gwaith adfer a darparu ôl-ofal priodol, gan gynnwys monitro a rheoli'r nwyon a'r trwytholchion a gynhrychir ar y safleoedd hyn. Mae'r ddarpariaeth hon yn gydnabyddiaeth o'r costau ôl-ofal a ragamcanir ar gyfer safleoedd tirlenwi caeëdig Wernddu a Nant-y-caws.

Y Ddarpariaeth Yswiriant

Neilltuwyd arian yn flaenorol mewn Cronfa Yswiriant (gweler Nodyn 6.22) i gyllido costau hawliadau a cholledion eraill a allai ddod i ran yr Awdurdod (gweler Nodyn 6.37). Roedd yr hawliadau bosibl yn cynnwys y rhai oedd wedi'u cofrestru (hynny yw, y rhai y gwyddys amdanynt) a'r rhai nad ydym yn gwybod amdanynt ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Dylid trin cost hawliadau cofrestredig yn briodol fel darpariaeth, felly trosglwyddwyd swm o'r gronfa wrth gefn i'r ddarpariaeth hon (drwy ddyraniad o'r gronfa wrth gefn a thrwy godi tâl ar y gwasanaethau).

6.21 Dadansoddiad o Fenthyciadau Tymor Hir

Y Cyfanswm sy'n Ddyledus	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	Dyddiadau Aeddfedu
Ffynonellau'r Benthyciadau			
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	270,623	364,115	2016-2063
Benthyciadau'r Farchnad (Nodyn i)	3,117	3,116	2016-2055
Benthyciadau di-log (Nodyn ii)	952	3,194	2016-2031
	274,692	370,425	

(i) Benthyciad FMS Wertmanagement AoR yw hwn sydd yn fenthyciad LOBO (Opsw'n Rhoi Benthyciad Cymryd Benthyciad). Nodir y Cyfradd Llog Cyfatebol. Benthyciad cyfradd llog banc graddedig ydyw, a 4.72 % yw ei gyfradd llog presennol. Caiff yr un sy'n rhoi'r benthyciad ddewis amrywio'r gyfradd llog bob dyddiad talu llog. Os dewisa'r un sy'n rhoi'r benthyciad wneud hynny, caiff yr Awdurdod ddewis derbyn y gyfradd llog newydd neu ad-dalu'r benthyciad i'r un a'i rhoddodd. Mae'n rhaid addasu'r cyfrifon i unioni'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd a godir a'r gyfradd a delir er mwyn dangos gwir gost y benthyciad yn y cyfnod benthycia.

(ii)

Benthyciadau di-log		
Cyfanswm dyledus ar:	31 Mawrth	31 Mawrth
	2015	2016
	£'000	£'000
SALIX	515	284
Buddsoddi i arbed	0	918
Benthyciadau Gwella Cartrefi	437	1,292
Benthyciadau Canol Trefi	0	700
	952	3,194

Darperir y Cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi o dan statud gan Lywodraeth Cymru. Diben y cynllun yw rhoi benthyciadau i berchen-feddianwyr a'r sector rhentu preifat er mwyn gwella eiddo neu fod eiddo gwag yn cael ei ddefnyddio unwaith eto. Mae'r cyllid ar gael tan 31 Mawrth 2030 a chynigir yr arian ymlaen llaw i drydydd partïon ar sail benthyciad di-log i'w had-dalu.

Rhoddir Benthyciadau Canol Trefi drwy statud gan Lywodraeth Cymru. Pwrpas y cynllun yw darparu benthyciadau i leihau nifer y safleoedd a'r eiddo gwag a segur a'r rheiny nad ydynt yn cael eu defnyddio'n llawn yng nghanol y trefi, a chefnogi arallgyfeirio yng nghanol y trefi drwy annog defnyddiau mwy cynaliadwy ar gyfer safleoedd ac eiddo gwag, megis defnyddiau preswyl a hamdden ac ar gyfer gwasanaethau allweddol. Bydd cyfnod y cyllid tan 31 Mawrth 2031 ac ad-delir taliadau i drydydd partïon yn ddi-log.

6.22 Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi

Mae crynodeb o'r cronfeydd wrth gefn a sefydlwyd gan yr awdurdod hwn neu ei ragflaenwyr wedi'i nodi isod:

	1 Ebrill 2014 £'000	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2015 £'000	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Yswiriant	10,458	1,983	(2,815)	9,626	1,949	(3,689)	7,886
Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf	176	0	(90)	86	0	0	86
Cronfa Datblygu	1,013	166	(280)	899	302	(6)	1,195
Cronfa Cytundeb Canlyniadau	4,866	0	(1,620)	3,246	0	(1,909)	1,337
Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf							
Busnesau	446	0	(213)	233	38	(43)	228
Cronfa Datblygiadau Mawr	18,137	1,732	(146)	19,723	13,915	(1,720)	31,918
Cronfa Trefniadaeth Ysgolion	1,074	0	(464)	610	0	(610)	0
System Rheoli Ariannol	273	0	0	273	0	(200)	73
Ymdeol yn Gynnar(Corfforaethol)	2,554	3,000	(1,395)	4,159	0	(1,016)	3,143
System Adnoddau Dynol	534	0	(481)	53	0	(23)	30
Tir Diffaith	127	0	(8)	119	0	0	119
Cynllun Gwasanaethau Cefnogi							
leuencid	21	0	0	21	0	0	21
Parc Dewi Sant - St David's Park	850	107	0	957	107	(618)	446
Cŷd Fentrau	1,416	179	(3)	1,592	199	(276)	1,515
Swyddi Afraid	919	294	(183)	1,030	94	(236)	888
Rheoli'r Fflyd	3,132	876	(9)	3,999	168	(3,855)	312
Adfywio - Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid							
Allanol	1,368	436	(425)	1,379	712	(290)	1,801
Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai	955	676	0	1,631	0	0	1,631
Arian Cyfalaf y Rhaglen Moderneiddio							
Addysg	8,547	3,430	(3,507)	8,470	3,689	(9,995)	2,164
Seilwaith TG	1,854	555	(499)	1,910	3	(820)	1,093
Cronfa Salix	523	190	(324)	389	208	(346)	251
Cefnogi Busnesau Sir Caerfyrddin	143	0	0	143	0	0	143
Ty Llanelli	135	0	(45)	90	0	(30)	60
Gardd Fotaneg Genedlaethol	0	200	0	200	0	(70)	130
Datblygiad Gweithwyr	308	251	(121)	438	0	(54)	384
Adnewyddu Ty Elwyn	424	0	(424)	0	0	0	0
Cynllun Morgeisi Awdurdod Lleol	200	0	0	200	0	(200)	0
Gwerthuso Swyddi	6,563	277	(3,378)	3,462	0	(2,060)	1,402
Cyllid Cyfalaf Priffyrdd	368	380	0	748	50	0	798
Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol	253	0	0	253	0	(14)	239
Cynlluniau Gwasanaethau Tai	0	0	0	0	782	(117)	665
Cronfeydd Adrannau	5,775	1,021	(553)	6,243	2,704	(2,877)	6,070
Eraill	86	16	(26)	76	87	(60)	103
	73,498			72,258			66,131

	1 Ebrill 2014	Trosglwy- ddiadau	Trosglwy- ddiadau	31 Mawrth 2015	Trosglwy- ddiadau	Trosglwy- ddiadau	31 Mawrth 2016
	£'000	Mewn £'000	Allan £'000	£'000	Mewn £'000	Allan £'000	£'000
A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	4,185	1,321	(1,565)	3,941	1,708	(1,972)	3,677
	<u>4,185</u>			<u>3,941</u>			<u>3,677</u>
Cyfrif Refeniw Tai:							
Atgyweiriadau Mawr	0	6,190	(6,190)	0	6,166	(6,166)	0
Cyfanswm	<u>0</u>			<u>0</u>			<u>0</u>

Yswiriant

Neilltuwyd cronfeydd er mwyn cyllido costau hawliadau a cholledion eraill a allai ddod i ran yr Awdurdod (gweler nodyn 6.37). Yn flaenorol cynhwysai'r cronfeydd wrth gefn hyn symiau ar gyfer hawliadau hysbys nad oeddynt wedi'u setlo hyd yn hyn gan yr Awdurdod. Yn 2015-16, penderfynwyd y dylai'r hawliadau hyn gael ei gydnabod fel darpariaeth. Sefydlwyd darpariaeth yswiriant at y pwrpas hwn a trosglwyddwyd swm o £2,148,000 iddo (gweler nodyn 6.20).

Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf

Sefydlwyd y gronfa hon gyda'r nôd o ddarparu dull o ychwanegu at Raglen Gyfalaf yr Awdurdod. Bydd yr arian sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2016-17.

Cronfa Datblygu

Nôd y gronfa hon yw cynorthwyo'r Awdurdod yn ei gynlluniau hir dymor drwy bennu adnoddau ar gyfer prosiectau nad oedd modd ymgymryd â hwy gyda dyraniadau arferol y gyllideb.

Cronfa Cytundeb Canlyniadau

Balans y Grant Cytundeb Canlyniadau a roddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar sail y Cytundeb Polisi yw hwn wedi'i glustnodi i gefnogi y Rhaglen Cyfalaf Tair Blynedd.

Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau

Y swm hwn yw balans grant y Cynllun Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau a ddaeth i law ym mlwyddyn ariannol 2006-2007 a 2007-08 a defnyddiwyd i gefnogi datblygiad Y Ffwrnes. Bydd defnydd yr hyn sy'n weddill yn cael ei adolygu yn ystod 2016-17.

Cronfa Datblygiadau Mawr

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gefnogi prosiectau datblygu cyfalaf mawr yn y Sir a chaiff ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf 5 mlynedd.

System Rheolaeth Ariannol

Fe'i sefydlwyd i ddarparu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol yn y System Rheolaeth Ariannol newydd. Bydd yr hyn sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2016-17.

Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol

Sefydlwyd y Gronfa hon i gefnogi polisi'r Awdurdod o ran swyddi afraid ac ymddeoliad cynnar, gan alluogi'r Awdurdod i ddarparu ar gyfer y straen actiwaraid ar y Gronfa Bensiwn a achosir gan ymddeoliad cynnar neu swyddi afraid.

System Adnoddau Dynol

Sefydlwyd y gronfa hon i ganiatáu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol oedd ei angen i ddarparu'r System Gyflogres/Adnoddau Dynol newydd.

Tir Diffaith

Cafodd y gronfa hon ei sefydlu i ganiatáu'r Awdurdod i ymateb yn gyflym pan glustnodir tir diffaith ac mae cyfle i'r Awdurdod ddelio â'r cyfryw broblemau. Disgwylir i'r gronfa hon esgor ar gronfeydd adfer i alluogi'r Awdurdod i ymgymryd â phrosiectau ychwanegol.

Cynllun Gwasanaethau Cefnogi Ieuencid

Defnyddir hwn fel arian cyfatebol i ehangu Gwasanaethau Cefnogi Ieuencid.

Parc Dewi Sant

Crëwyd y gronfa hon i gyllido rhaglen barhaus o welliannau sy'n ofynnol er mwyn gallu defnyddio'r adeiladau yn swyddfeydd. Cafodd yr incwm a gynhyrchwyd yn sgil yr adeiladau hyn ei neilltuo yn y gronfa wrth gefn hon er mwyn cyllido'r gwaith hwn.

Cŷd Fentrau

Mae'r Awdurdod wedi llunio nifer o gytundebau Mentrau ar y Cŷd gydag Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r incwm rhent a dderbynnir mewn perthynas â'r rhain yn cael ei roi i'r naill ochr er mwyn talu am rwymedigaethau yn y dyfodol.

Swyddi Afraid

Sefydlwyd y gronfa hon gan yr Adrannau i gwrdd â'r costau posib a allai godi wedi i gontractau tymor penodol staff ddod i ben pan fydd y cynlluniau a gyllidir yn allanol yn diweddu.

Rheoli'r Fflyd

Sefydlwyd y Gronfa hon i gydraddoli'r gost gydol oes o weithredu a chynnal a chadw cerbydau'r Cyngor, i ddefnyddwyr gwasanaethau dros gyfnodau y cytunwyd arnynt.

Adfywio - Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol

Cynnig arian cyfatebol ar gyfer prosiectau sydd ar waith neu gynlluniau a fydd yn derbyn cyllid allanol yn y dyfodol.

Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai

Mae'r gronfa wrth-gefn hon wedi'i chlustnodi i ddigoni'r costau posibl y bydd Sir Gaerfyrddin yn mynd iddynt yn sgil y gostyngiadau blynyddol yn y grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai, a diwygiadau lles.

Arian Cyfalaf MDdA

Pennwyd swm i dalu costau'r benthyciadau darbodus sy'n cyllido rhaglen Moderneiddio'r Ddarpariaeth Addysg. Defnyddir yr arian hwn yn 2016-17.

Seilwaith TG

Sefydlwyd y gronfa hon er mwyn ategu'r bwriad i newid gweinyddion a seilwaith TG yr Awdurdod.

Cronfa Salix

Mae Salix, sef menter gymdeithasol annibynnol sy'n darparu cyllid ar gyfer technolegau profedig sy'n gost-effeithiol wrth arbed CO2, wedi darparu grant ar gyfer yr awdurdod i ganiatáu i fenthyciadau gael eu rhoi i ysgolion / adrannau i ariannu cynlluniau sy'n arbed ynni. Mae'r benthyciadau hyn yn cael eu had-dalu o'r arbedion a geir yn sgil hynny, ac mae'r gronfa yn cael ei hail-lenwi er mwyn i ysgolion / adrannau eraill elwa o'r cynllun.

Cefnogi Busnesau Sir Gaerfyrddin

Neilltuwyd arian wrth gefn er mwyn rhoi cymorth ariannol i fusnesau sy'n talu ardrethi yn Sir Gaerfyrddin ac sy'n cael anawsterau oherwydd y dirwasgiad economaidd drwy gynnig benthyciadau tymor byr iddynt am 18 mis neu gyfnod llai.

Tŷ Llanelli

Darparu'r cyllid y cytunwyd arno dros gyfnod o 5 mlynedd i brosiect Tŷ Llanelli, er mwyn cynorthwyo â dechreuad a chynaliadwyedd y cyfleuster newydd hwn a ystyrir yn rhan annatod o'r cynlluniau hirdymor i adfywio canol y dref.

Gardd Fotaneg Genedlaethol

Y Gronfa Wrth Gefn a neilltuwyd i ddarparu cymorth ariannol i'r Ardd Fotaneg Genedlaethol dros dair blynedd o 2015-2016.

Y Gronfa Datblygiad Gweithwyr

Arian wrth gefn a neilltuwyd i ddarparu 4 haen o hyfforddiant a lleoliadau gwaith yn y Cyngor er mwyn cynorthwyo pobl leol, gan gynnwys pobl ifanc sydd â fawr ddim neu ddim hanes cyflogaeth, i ennill cymwysterau a chael swydd er mwyn gwella eu rhagolygon cyflogaeth.

Gwerthuso Swyddi

Mae'r Awdurdod wedi rhoi canlyniadau'r ymarferiad Gwerthuso Swyddi ar waith ac wedi creu'r gronfa hon i gynorthwyo â'r costau gweithredu.

Cyllid Cyfalaf Priffyrdd (Cynllun Menter Benthycia Llywodraeth Leol)

Sefydlwyd y gronfa er mwyn talu costau benthycia i gyllido rhaglen cynnal a chadw a gwelliannau cyfalaf Priffyrdd.

Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol

Gwelodd yr awdurdod y gallai rhai gwasanaethau neu gyfleusterau lleol gael eu gweithredu'n fwy effeithiol gan Grwpiau Cymunedol neu Gynghorau Cymuned. Sefydlwyd y gronfa hon i wella cyfleusterau neu i gynnig cymhelliad ariannol er mwyn symud ymlaen â'r prosiectau hyn.

Cynlluniau Gwasanaethau Tai

Mae'r gronfa yma wedi ei sefydlu i gynorthwyo prosiectau Tai yn cynnwys Cefnogi Pobl a dod â thai gwag yn ôl i ddefnydd.

Cronfeydd Adrannau

Mae gan yr Awdurdod bolisi sy'n caniatáu adrannau i gario ymlaen hyd at 50% o unrhyw danwariant ar ddiwedd blwyddyn y gellir ei bennu ar gyfer prosiectau/gwasanaethau penodol o fewn yr adrannau.

6.23 Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Balans Agoriadol	19,347	26,512
Trosglwyddo elw arian parod ar werthiant a gredydwyd fel enillion/colledion wrth eu gwerthu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Derbyniadau Cyfalaf Stadudol	13,184	2,157
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	127	131
	22	6
	<u>32,680</u>	<u>28,806</u>
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	(1,471)	(123)
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(4,641)	(10,027)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	(56)	(23)
Balans wrth Gau	<u>26,512</u>	<u>18,633</u>

Mae'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy yn cynrychioli'r derbyniadau cyfalaf sydd ar gael i gyllido gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod, ar ôl neilltuo'r symiau statudol ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Defnyddiwyd yr holl lwfans atgyweiriadau mawr a dderbyniwyd oddi wrth Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystod y flwyddyn. Nid oedd arian gweddill i'w gario ymlaen mewn perthynas â'r grant hwn.

6.24 Grantiau Cyfalaf Heb eu Ddefnyddio

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Balans Agoriadol	1,325	1,275
Ychwanegiadau	340	300
	<u>1,665</u>	<u>1,575</u>
Grantiau a Chyfraniadau wedi'u cymhwysu	(390)	(712)
Balans Cau	<u>1,275</u>	<u>863</u>

6.25 Cronfa Ailbrisiad

Mae'r Gronfa Ailbrisiad yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offeriant a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan fydd asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbrisiu tuag i lawr neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli drwy ddibrisiad,
- neu yn cael eu gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Mae'r Gronfa ond yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ers 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa ei chreu. Caiff enillion cronedig sy'n hano o ddyddiad cynharach eu cynnwys ym mantolen y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2014-15		2015-16
£'000		£'000
290,994	Balans ar 1 Ebrill	323,284
84,591	Ailbrisiu asedau i fyny	49,747
(40,175)	Ailbrisiu asedau i lawr a cholledion amhariad nas codwyd i'r Warged/Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(28,473)
44,416	Gwarged neu ddiffyg wrth ailbrisiu asedau anghyfredol nas cofnodwyd yn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	21,274
(11,313)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(9,949)
(813)	Enillion cronedig ar asedau sydd wedi cael eu gwerthu neu eu sgrapio	(876)
(12,126)	Y swm a ysgrifennwyd i ffwrdd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	(10,825)
323,284	Balans ar 31 Mawrth	333,733

6.26 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer defnyddio asedau nad ydynt yn gyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny yn unol â'r darpariaethau statudol. Bydd y costau caffael, adeiladu neu wella yn cael eu tynnu o'r Cyfrif gan fod dibrisiant, colledion oherwydd niwed a dibrisiant asedau anniriaethol yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda symiau cysoni o'r Gronfa Ailbrisiad i drosi ffigurau gwerth teg yn sail costau hanesyddol). Bydd y symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i dalu am y costau caffael, adeiladu a gwella yn cael eu rhoi yn y Cyfrif. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi a hefyd enillion a wireddwyd ar asedau a roddwyd nad ydynt eto wedi'u defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ar Eiddo, Offeriant a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa Ailbrisiad ei chreu i gadw'r cyfryw enillion.

Yn Nodyn 6.4 ceir manylion am ffynhonnell yr holl drafodion yn y Cyfrif, ac eithrio'r rheini sy'n ymwneud â'r Gronfa Ailbrisiad.

2014-15		2015-16
£'000		£'000
747,378	Balans Gwreiddiol ar 1 Ebrill	731,974
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(33,076)	Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(27,815)
(55,386)	Colledion drwy Ailbrisió Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(136,147)
(2,988)	Gwariant referniw a ariannwyd drwy gyfalaf o dan statud Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(83,096)
<u>(6,173)</u>		<u>(2,303)</u>
649,755		482,613
<u>813</u>	Symiau addasu a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisiad	<u>876</u>
650,568	Y swm net a ddiddymwyd o gost yr asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	483,489
1,471	Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	123
(54)	Symudiadau ychwanegol o fewn y flwyddyn	(78)
4,641	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	10,027
56	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu'r gost o werthu	23
6,190	Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu gwariant cyfalaf newydd	6,166
38,699	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gymhwyswyd i ariannu cyfalaf	22,721
390	Cymhwyso grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad newydd a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	712
12,759		12,901
<u>17,422</u>	Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	<u>20,961</u>
732,142		557,045
(168)	Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad a (ddebydwyd) neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,485)
<u><u>731,974</u></u>	Balans ar 31 Mawrth	<u><u>555,560</u></u>

6.27 Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu yn achos incwm a gwariant sy'n ymwneud ag offerynnau ariannol penodol. Mae hefyd yn ysgwyddo colledion neu'n manteisio ar enillion yn achos pob darpariaeth statudol. Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau sydd i'w talu wrth glirio benthyciadau'n gynnar. Caiff y premiymau eu tynnu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y pryd, ond wedyn byddan nhw'n cael eu gwrthdroi o Falans Gronfa'r Cyngor i'r Cyfrif drwy'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod. Gydag amser, caiff y gwariant ei roi'n ôl ym Malans Gronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer ysgafnhau'r baich ar y dreth gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor oedd yn weddill ar y benthyciadau pan gawsant eu clirio. O ganlyniad, caiff y balans ar y Cyfrif ar 31 Mawrth 2016 ei godi ar y Gronfa'r Cyngor dros y 7 mlynedd nesaf.

2014-15		2015-16
£'000		£'000
(907)	Balans ar 1 Ebrill	(870)
	Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r	
37	gofynion statudol	(116)
<u>(870)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(986)</u>

6.28 Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion a wireddwyd drwy waredu asedau nad ydynt yn gyfredol, ond lle nad oes setliad ariannol wedi'i wneud hyd yma. O dan y trefniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn ystyried bod yr enillion hyn yn rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd hyd nes bydd yr arian wedi'i dderbyn. Pan fydd y setliad ariannol gohiriedig yn digwydd, caiff yr arian ei drosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

2014-15		2015-16
£'000		£'000
370	Balans ar 1 Ebrill	348
	Trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar ôl derbyn	
(22)	yr arian	(6)
<u>348</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>342</u>

6.29 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddiannau yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am y buddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan fod y buddiannau'n cael eu hennill gan gyflogeion dros flynyddoedd o wasanaeth. Mae'n diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, y newid yn y rhagdybiaethau a'r elw a gafwyd drwy fuddsoddi unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Serch hynny, yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r buddiannau a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn talu cyfraniadau cyflogwyr i gronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae balans y debyd ar y Gronfa Bensiynau yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillir gan gyn-gyflogeion a chyflogeion presennol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w bodloni. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd y cyllid wedi'i neilltuo erbyn yr adeg y bydd angen talu'r buddiannau.

2014-15 £'000		2015-16 £'000
(186,417)	Balans ar 1 Ebrill	(276,151)
(79,988)	Ailfesur y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net	28,472
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a greddydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu	
(33,963)	Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	(41,248)
	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	24,413
<u>24,217</u>		<u>24,413</u>
<u>(276,151)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(264,514)</u>

6.30 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn llyncu'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans Gronfa'r Cyngor o'r cronni ar gyfer absenoldebau a enillwyd ond nas cymerwyd yn ystod y flwyddyn, ee gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r effaith ar Falans Gronfa'r Cyngor gael ei ddiddymu drwy drosglwyddo i'r Cyfrif neu ohono.

2014-15 £'000		2015-16 £'000
(4,343)	Balans ar 1 Ebrill	(4,841)
	Setlo neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y	
4,343	flwyddyn flaenorol	4,841
<u>(4,841)</u>	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	<u>(3,755)</u>
	Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn	
(498)	ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	1,086
<u>(4,841)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(3,755)</u>

6.31 Symiau a adroddwyd ar gyfer penderfyniadau dyrannu adnoddau

Y dadansoddiad o'r incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw hwnnw a ragnodir gan y *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau*. Fodd bynnag, gwneir penderfyniadau am ddyrannu adnoddau gan Fwrdd Gweithredol yr Awdurdod ar sail adroddiadau cyllideb wedi'u dadansoddi ar draws adrannau. Caiff yr adroddiadau hyn eu paratoi ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifyddu a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol. Mae incwm a gwariant prif adrannau'r Awdurdod a gofnodir yn yr adroddiadau cyllideb am y flwyddyn fel a ganlyn:

Incwm a Gwariant yr Adrannau 2015-16	Prif Weithredwr £'000	Addysg a Gwasanaethau Plant £'000	Gwasanathau Corfforaethol £'000	Cymunedau £'000	Amgylchedd £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	13,022	141,934	16,129	43,487	31,337	3,513	249,422
Treuliau gwasanaeth arall	14,956	36,395	72,749	96,820	30,282	91,722	342,924
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	6,373	4,810	8,196	5,418	4,921	1,270	30,988
Dibrisiant a thaliadau tebyg	125	15,953	2,708	1,056	8,406	145,663	173,911
Cyfanswm y Gwariant	34,476	199,092	99,782	146,781	74,946	242,168	797,245
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(14,384)	(11,613)	(26,474)	(35,152)	(19,331)	(36,754)	(143,708)
Grantiau'r llywodraeth	(8,265)	(26,769)	(51,143)	(20,997)	(7,552)	(135)	(114,861)
Cyfanswm Incwm	(22,649)	(38,382)	(77,617)	(56,149)	(26,883)	(36,889)	(258,569)
Gwariant Net	11,827	160,710	22,165	90,632	48,063	205,279	538,676

Incwm a Gwariant yr Adrannau 2014-15	Prif Weithredwr £'000	Addysg a Gwasanaethau Plant £'000	Gwasanaethau Corfforaethol £'000	Cymunedau £'000	Amgylchedd £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	CYFANSWM £'000
							(Ailddatgan)
Treuliau cyflogeion	14,665	140,872	15,437	43,188	30,989	3,539	248,690
Treuliau gwasanaeth arall	17,748	37,740	73,115	96,879	32,835	18,406	276,723
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	6,572	5,089	8,109	5,508	5,008	1,304	31,590
Dibrisiant a thaliadau tebyg	259	64,511	1,969	4,150	6,935	21,950	99,774
Cyfanswm y Gwariant	39,244	248,212	98,630	149,725	75,767	45,199	656,777
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(17,221)	(11,649)	(26,982)	(35,085)	(20,788)	(35,370)	(147,095)
Grantiau'r llywodraeth	(9,289)	(26,743)	(50,530)	(23,363)	(7,944)	(220)	(118,089)
Cyfanswm Incwm	(26,510)	(38,392)	(77,512)	(58,448)	(28,732)	(35,590)	(265,184)
Gwariant Net	12,734	209,820	21,118	91,277	47,035	9,609	391,593

Mae'r symiau mewn perthynas â 2014-15 wedi'u hailddosbarthu i adlewyrchu'r ad-drefnu adrannol. Mae gwasanaethau a gynhwyswyd yn yr Adran Adfywio a Hamdden yn flaenorol wedi'u hailddosbarthu i Adran y Prif Weithredwr, yr Adran Cymunedau ac Adran yr Amgylchedd.

Mae'r symiau wedi'u hailddatgan hefyd er mwyn adlewyrchu'r newidiadau y cyfeiriwyd atynt yn Nodyn 5.2.

Newidiwyd enwau dwy adran - roedd Adran y Gwasanaethau Corfforaethol yn Adran Adnoddau yn gynt ac roedd yr Adran Cymunedau yn Adran Gofal Cymdeithasol a Thai yn gynt.

Cysoni Incwm a Gwariant Adrannau â Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant yr adrannau yn perthyn i'r symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2014-15 £'000 (Ailddatgan)	2015-16 £'000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Adrannol	391,593	538,676
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nas rhoddwyd ger bron y rheolwyr yn y Dadansoddiad: Incwm a Gwariant Hawliadau - Rhwymedigaeth Yswiriant Corfforaethol	1,172	2,593
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad nas cynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: Gwarged/(Diffyg) ar y Gweithgareddau Masnachu	1,473	533
Incwm a Gwariant yng nghyswllt Eiddo Buddsoddi	325	336
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	<u>394,563</u>	<u>542,138</u>

Cysoni â'r Dadansoddiad Goddrychol

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant yr adrannau yn perthyn i'r dadansoddiad goddrychol o'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2015-16	Dadansoddiad Adrannol £'000	Symiau eraill cynhwysyd yn yr Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000	Symiau na rhoddwyd ger bron y rheolwyr i benderfynu arnynt £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	249,423	0	2,571	251,994
Treuliau gwasanaeth arall	342,924	0	125	343,049
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	30,988	0	0	30,988
Dibrisiant a thaliadau tebyg	173,911	0	0	173,911
Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg Colledion/(Enillion)	0	17,639	0	17,639
Buddsoddiadau	0	0	0	0
Cost Llog Pensiynau a'r Elw Disgwylidig ar asedau pensiwn	0	9,185	0	9,185
Praeseptau ac Ardollau (Elw) neu Golled wrth waredu Asedau nad ydynt yn gyfredol	0	28,311	0	28,311
Newidiadau yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi	0	146	0	146
Cyfanswm Gwariant	797,246	56,766	2,696	856,708
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(143,709)	0	(103)	(143,812)
Llog a Incwm Buddsoddiadau	0	(450)	0	(450)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(114,861)	0	0	(114,861)
Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol	0	(378,530)	0	(378,530)
Cyfanswm Incwm	(258,570)	(378,980)	(103)	(637,653)
(Gwarged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	538,676	(322,214)	2,593	219,055

2014-15	Dadansoddiad Adrannol £'000	Symiau eraill cynhwyswyd yn yr Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000	Symiau na rhoddwyd ger bron y rheolwyr i benderfynu arnynt £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	248,689	0	1,172	249,861
Treuliau gwasanaeth arall	276,723	0	0	276,723
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	31,590	0	0	31,590
Dibrisiant a thaliadau tebyg	99,775	0	0	99,775
Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg	0	13,871	0	13,871
Colledion/(Enillion)				
Buddsoddiadau	0	0	0	0
Cost Llog Pensiynau a'r Elw				
Disgwylidig ar asedau pensiwn	0	8,350	0	8,350
Praeseptau ac Ardollau	0	28,629	0	28,629
Elw neu Golled wrth waredu Asedau nad ydynt yn gyfredol	0	(7,010)	0	(7,010)
Newidiadau yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi	0	168	0	168
Cyfanswm Gwariant	656,777	44,008	1,172	701,957
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(147,096)	0	0	(147,096)
Llog a Incwm Buddsoddiadau	0	(473)	0	(473)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(118,088)	0	0	(118,088)
Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol	0	(399,549)	0	(399,549)
Cyfanswm Incwm	(265,184)	(400,022)	0	(665,206)
(Gwarged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	391,593	(356,014)	1,172	36,751

6.32 Cyllideb Gyfun

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundeb cyllideb gyfun ar y cyd â Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa offer cymunedol integredig. Mae gan yr Awdurdod a'r Bwrdd gytundeb ar waith am dair blynedd o 1af Hydref 2009, lle mae'r partneriaid yn cyfrannu cyllid gwerth £148,768 a £381,960, yn eu tro, at y gyllideb y cytunwyd arni. Mae unrhyw ddiffyg neu warged yn y gyllideb gyfun ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cael ei ddyrannu i bob partner ar sail traean a dau draean.

	2014-15		2015-16	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllid sy'n cael ei gyfrannu at y gyllideb gyfun:				
yr Awdurdod	155		128	
y Bwrdd Iechyd Lleol	<u>382</u>		<u>382</u>	
		537		510
Y gwariant sydd wedi'i dalu o'r gyllideb gyfun:		(564)		(515)
Y gwarged/(diffyg) net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun yn ystod y		<u>(27)</u>		<u>(5)</u>
Cyfran yr Awdurdod o'r gwarged/(diffyg) net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun		<u>(14)</u>		<u>(3)</u>

6.33 Lwfansau'r Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i Aelodau o'r cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2014-15	2015-16
	£	£
Lwfansau	1,238,307	1,244,592
Treuliau	46,262	47,686
Cyfanswm	<u>1,284,569</u>	<u>1,292,278</u>

Mae rhagor o wybodaeth am Lwfansau Aelodau i'w chael ar wefan yr Awdurdod, www.sirgar.llyw.cymru o dan y pennawd Lwfansau Cyngorwyr.

6.34 Enillion Gweithwyr

Nifer y gweithwyr yr oedd eu cyflogau heb gynnwys cyfraniadau pensiwn yn £60,000 neu fwy oedd:

Band Cyflogau	Nifer y Gweithwyr 2014-15	Nifer y Gweithwyr 2015-16	Ymadawodd yn 2015-16
60,000 i 64,999	22	27	2
65,000 i 69,999	16	16	3
70,000 i 74,999	10	8	1
75,000 i 79,999	8	6	4
80,000 i 84,999	2	4	0
85,000 i 89,999	13	10	2
90,000 i 94,999	2	2	0
95,000 i 99,999	3	4	1
100,000 i 104,999	2	2	0
105,000 i 109,999	3	2	0
110,000 i 114,999	1	0	0
Cyfanswm Nifer y Gweithwyr:	82	81	13

Mae gwerth y taliadau yn cynnwys taliadau afreidedd/terfynu.

Cynhwysir yn y band uchod dri athro a gyflogir gan ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr.

Nid yw'r bandiau uchod yn cynnwys uwch-swyddogion sy'n aelodau o Dîm Rheoli'r Awdurdod y rhestrir eu manylion yn y tabl canlynol.

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog yn £150,000 neu'n fwy y flwyddyn

Nodir yn y tabl isod enillion Uwch Swyddogion sy'n derbyn cyflog sy'n £150,000 neu'n fwy, gan gynnwys cyfraniadau pensiwn neu daliadau cyfwerth.

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Mr M V James	14/15	168,938	0	201
Prif Weithredwr a Swyddog Canlyniadau	15/16	169,025	0	222

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog rhwng £60,000 a £150,000 y flwyddyn

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden (i)	14/15	106,295	0	0
	15/16	5,488	0	0
Cyfarwyddwr Amgylchedd (ii)	14/15	72,474	0	983
	14/15	26,612	3,506	0
	15/16	27,780	3,621	0
	15/16	56,133	7,241	0
Cyfarwyddwr Cymunedau (iii)	14/15	48,316	0	0
	14/15	46,638	6,088	0
	15/16	120,790	15,582	0
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol (iv)	14/15	55,027	7,183	0
	15/16	64,865	8,368	0
Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol (iv)	14/15	58,801	7,676	0
	15/16	43,177	5,570	0
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant	14/15	120,790	15,769	0
	15/16	120,790	15,582	0
Pennaeth Gwasanaethau Addysg	14/15	97,088	12,674	0
	15/16	97,860	12,618	0

Er mwyn rhoi gwerth ar y cyfraniadau pensiwn sy'n berthnasol i uwch-swyddogion, defnyddiwyd 12.9%, sef y Gyfradd Gyfrannu Gyffredin ar gyfer tâl pensynadwy. Nid yw'r gyfradd hon yn ystyried yr Adennill Diffygion sy'n un o rwymedigaethau'r Awdurdod ac nad yw'n ymwneud yn benodol â'r gweithiwr.

- (i) Mi gafodd swydd y Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden ei ddileu ym mis Ebrill 2015. Cyn hyn, roedd y Cyfarwyddwr yn gweithio 4 diwrnod yr wythnos.
- (ii) Roedd dau unigolyn wedi cyflawni rôl y Cyfarwyddwr Amgylchedd (Gwasanaethau Technegol yn gynt) yn ystod 2014/15 oherwydd ymddeoliad. Yn ystod 2015/16 cyflawnwyd y rôl gan dri unigolyn oherwydd ymddiswyddiad a threfniadau dros-dro.
- (iii) Roedd y Cyfarwyddwr Cymunedau (Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai yn gynt) wedi ymddeol yn Medi 2014 ac fe apwyntiwyd Cyfarwyddwr newydd yn Nhachwedd 2014.
- (iv) Roedd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol (Adnoddau yn gynt) wedi ymddeol yn Medi 2014. Wedi hynny fe apwyntiwyd Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol fel swyddog Adran 151 tan mis Medi 2015 pan gafodd deiliad y swydd ei apwyntio i swydd y Cyfarwyddwr.

Roedd cymhareb cyflog y Prif Weithredwr a'r cyflog canolrifol yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin fel a ganlyn:

	2014/15	2015/16
Cyflog y Prif Weithredwr	8.21	8.07
Cyflog Canolrif	1	1

6.35 Pecynnau Ymadael

Yn ystod 2015-16 gwariodd yr Awdurdod yn sylweddol ar gostau dileu swyddi a dalwyd i'r rhai a oedd yn gadael, ynghyd â chostau taliadau digolledu i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol o ran costau hawlio pensiynau yn gynnar. Yn ystod y cyfnod hwn, gweithredodd yr Awdurdod gynllun terfynu cyflogaeth gwirfoddol er mwyn cynorthwyo i gyflawni arbedion gofynnol.

Mae'r holl gostau sy'n gysylltiedig â'r buddion terfynu wedi'u cynnwys fel rhan o ddiffiniadau'r gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r costau uchod wedi'u nodi yn y tabl isod.

Band cost y pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer y dileu swyddi gorfodol		Eraill sy'n gadael – y nifer a gytunwyd		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael yn ôl bandiau cost		Cost gyfan y Pecynnau Ymadael ym mhob band	
	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15 £	2015/16 £
£0 - £20,000	90	52	50	60	140	112	965,758	804,773
£20,000 - £40,000	5	4	39	35	44	39	1,274,876	1,057,547
£40,000 - £60,000	2	0	10	8	12	8	606,300	380,596
£60,000 - £80,000	0	0	5	5	5	5	360,833	357,427
£80,000 - £100,000	0	1	6	6	6	7	554,835	650,502
£100,000 - £150,000	1	0	0	0	1	0	125,960	0
CYFANSWM	98	57	110	114	208	171	3,888,562	3,250,845

6.36 Costau Archwiliad

Yn 2015-16 gwariodd Cyngor Sir Caerfyrddin y canlynol mewn perthynas â ffioedd archwiliad ac arolwg cyllidol, sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Gwasanaeth Archwiliad Cyllidol	184	184
Mesur Llywodraeth Lleol	116	116
Ardystio Hawliadau a Ffurflenni am Grantiau	188	90
Archwiliad Harbwr Porth Tywyn	2	2
Cyfanswm	490	392

6.37 Cost Yswiriant

Defnyddir y cronfa yswiriant i dalu costau hawliadau a cholledion eraill y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdanynt. Er bod yr Awdurdod yn prynu ystod o yswiriannau, mae'n parhau i fod yn gyfrifol am ran o'r risg yn sgîl y ffaith ei fod yn derbyn "Gordaliadau Polisi" ac yn pennu "Terfynau Indemniad".

Gosodir "Terfyn ar Golledion" ar Bolisiau Atebolrwydd ac Eiddo sef yr uchafswm agrededig y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano a bwrw nad eir y tu hwnt i'r Terfynau Indemniad (gweler isod).

Gall cwmni yswiriant bennu terfyn ar yr uchafswm y mae'n cytuno i'w dalu a'r enw a roddir ar hynny yw "Terfynau Indemniad".

Mae'r Tabl isod yn dangos yr hyn y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano drwy glustnodi'r prif bolisiau, y gordal perthnasol o ran pob hawliad, y Terfyn ar Golledion cyffredin a'r Terfynau Indemniad oedd yn berthnasol am y cyfnod rhwng 1 Gorffennaf 2015 a 30 Mehefin 2016:

Disgrifiad	Gordal Polisi (fesul hawliad/digwyddiad)	Terfyn Colledion	Terfynau Indemniad
Atebolrwydd	Atebolrwydd Cyhoeddus £250,000 Atebolrwydd Cyflogwr £130,000	£3,150,000	£30,000,000
Eiddo	Eiddo Addysg - £250,000 Eiddo Cyffredinol - £50,000 Eiddo Tai – £50,000	£1,000,000	Swm Yswirio £1,925,625,471
Moduron	£1,000 yr hawliad (difrod i'w hun h.y. Cerbydau'r Cyngor) Nid yw gordal yn berthnasol i Ddifrod i Eiddo 3 ^{ydd} Parti neu Hawliadau am Anafiadau Personol	Amherthnasol	* Difrod i'w Gerbydau ei Hun – Pris y Farchnad * Difrod i Gerbyd neu Eiddo 3 ^{ydd} Parti - £5 miliwn fesul hawliad * Marwolaeth neu Anafiadau i 3 ^{ydd} Parti - Diderfyn

6.38 Incwm Grantiau

Credydodd yr Awdurdod y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Credydwyd i Wasanaethau		
Addysg a Gwasanaethau Plant:		
Cyllid Ôl 16 a DOG gan APADGOS	6,648	6,348
Dechrau'n Deg	3,251	3,782
Grant Cymorth	2,244	1,994
Grant Gwella Addysg*	8,453	8,159
Grant Amddifadiad	3,348	3,931
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion:		
Cefnogi Pobl	6,870	6,465
Grant Gofal Iechyd Parhaus	923	1,284
Cronfa Gofal Canolraddol	6,504	2,295
Dewis Gwaith	516	401
Grant Wanless	800	700
Tai mewn i Cartrefi	817	758
Grant Cyfalaf Cyffredinol	3,548	2,605
Grant Cytundeb Gwella	1,227	0
Grant Penodol ar gyfer Adnewyddiadau	654	206
Tim Cymunedol Anableddau Dysgu	0	2,487
ARBED Effeithlonrwydd Ynni	0	1,368
Gwasanaethau Priffyrdd a Thrafnidiaeth:		
Cymhorthdal Tocynnau Teithio Rhatach	1,791	1,987
Grant Cynnal a Chadw'r Ffyrdd Lleol	695	740
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	415	30
Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio:		
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	4,015	3,968
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	4,269	3,589
Cynllun Datblygu Gwledig	2,924	445
Grant Ardal Adfywio Strategol	0	2,631
Gweithffyrdd	424	0
Clwstwr Cymunedau yn Gyntaf	742	709
Cyngor Chwaraeon Cymru	567	513
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd:		
Budd-daliadau Tai	50,236	51,044
Grantiau eraill a ariennir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru	4,704	3,677
Grantiau eraill	6,547	4,772
Cyfanswm	123,132	116,888

*Yn 2015-16, cafodd grantiau'r Cyfnod Sylfaen, cyllid 14-19, Effeithiolrwydd Ysgolion a'r Gymraeg mewn Addysg eu cyfuno i ffurfio'r Grant Gwella Addysg.

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Grant Cynnal Refeniw	202,696	199,071
Grantiau Cyffredinol gan Lywodraethau		
Grant Cytundeb Canlyniadau	565	565
Eraill	222	0
Cyfanswm	787	565
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Grant Ysgolion yr 21ain Ganrif/Grant Gwella Adeiladu Ysgolion	29,831	11,291
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	6,190	6,166
Dechrau'n Deg	814	1,287
Grant Cytundeb Canlyniadau	100	1,342
Grantiau Trafnidiaeth	1,364	3,799
Grant Cyfalaf Cyffredinol	0	940
Arian Cyfatebol a Dargedir	305	11
Cydgylfeirio ERDF	5,024	640
Cronfa Gofal Canolraddol	518	0
Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid *	300	998
ARBED Perfformiad Ynni	0	265
Grantiau a Chyfraniadau Eraill *	783	2,448
Cyfanswm	45,229	29,187

*Mae'r cymharydd 'Grantiau a Chyfraniadau Eraill' ar gyfer 2014-15 wedi'i ailddatgan - £280,000. Mae hyn yn adlewyrchu cynnydd sylweddol o ran Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid a ddangosir ar wahân bellach (£300,000) ac mae'n cynnwys 3 balans bach arall (£20,000).

Mae'r Awdurdod wedi cael nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt wedi cael eu cydnabod fel incwm eto gan fod amodau'n gysylltiedig â hwy a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i arian neu eiddo gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Derbyniadau Grantiau Refeniw ymlaen llaw		
Grant Tai mewn i Cartrefi	758	0
Cymunedau - amrywiol	127	75
Amgylchedd - amrywiol	140	51
Prif Weithredwr - amrywiol	25	0
Addysg - amrywiol	136	114
	1,186	240

#

6.39 Trafodion gyda Phartïon Cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion sylweddol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i'r Awdurdod eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi cael ei gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Llywodraeth Ganolog reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol mae'r Cyngor yn gweithredu o dano, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau nifer o'r trafodion sydd gan y Cyngor gyda phartïon eraill (e.e. budd-daliadau tai). Caiff y grantiau a geir oddi wrth adrannau llywodraethau eu nodi yn Nodyn 6.38.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae gan yr Awdurdod drefniant cyllideb gyfun gyda Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa cyfarpar cymunedol integredig. Mae'r trafodion yn cael eu dangos yn Nodyn 6.32.

Cronfa Bensiwn Dyfed

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn cael ei weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r trafodion rhwng y ddau gorff yn cael eu dangos yn Nodyn 6.43. Mae Credydwy'r Tymor Byr (Nodyn 6.19) yn cynnwys swm o £2.3 miliwn sydd yn ddyledus i Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2016. (£3.6 miliwn ar 31 Mawrth 2015).

CWM Environmental Limited

Mae CWM Environmental Limited yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.11 o dan Fuddsoddiadau Hirdymor.

Buddiannau Aelodau

Mae gan yr Awdurdod drefniadau mewn lle sy'n gofyn i'r aelodau a'r swyddogion i adnabod a datgelu trafodion gyda phartïon cysylltiedig.

Mae gan aelodau'r cyngor rheolaeth uniongyrchol dros polisiau cyllidebol a gweithredol y cyngor. Dangosir cyfanswm lwfansau'r aelodau a dalwyd yn 2015-16 yn Nodyn 6.33.

Talodd yr awdurdod grantiau gwerth £70,000 i sefydliadau yr oedd gan deuddeg aelod fuddiant ynddynt. Rhoddwyd y grantiau gan ystyried datganiadau o fuddiant mewn ffordd briodol. Ni chymerodd yr aelodau perthnasol ran mewn unrhyw drafodaeth na phenderfyniad ynghylch y grantiau.

Buddiannau'r Swyddogion

Yn ystod 2015-16, parhaodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Cwsmeriaid a Pholisi) gynrychioli Cyngor Sir Caerfyrddin ar Fwrdd Coleg Sir Gâr.

Nodir crynodeb o drafodion Cyngor Sir Caerfyrddin â Choleg Sir Gâr isod:

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Gwariant	564	428
Incwm	1,194	1,002
	2015	2016
Balansau eto i'w talu ar 31ain Mawrth:	£'000	£'000
Credydwr	407	3
Dyledwr	411	310

Mae'r gwariant yn cynnwys talu Coleg Sir Gâr am ddarparu cyrsiau galwedigaethol 14-19.

Mae'r incwm yn cynnwys cyllid gan Goleg Sir Gâr am ddarparu Cyrsiau Dysgu Oedolion yn y Gymuned ac am y cytundeb Cludiant i Fyfyryr.

6.40 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Caiff cyfanswm y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn y flwyddyn ei ddangos yn y tabl isod ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bo gwariant cyfalaf i gael ei ariannu yn y blynyddoedd i ddod trwy godi symiau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf, sy'n mesur y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn hanesyddol gan yr Awdurdod nad yw wedi cael ei ariannu eto. Caiff y Gofyniad Ariannu Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn hwn.

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	81,987	66,998
Eiddo Buddsoddi	1,269	1,101
Asedau Treftadaeth	109	0
Benthyciadau Tymor Hir	0	6
Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	16,704	16,723
Prynu allan y cymorthdal CRT	0	78,969
	100,069	163,797
Ffynonellau Ariannol		
Derbyniadau Cyfalaf	4,697	10,050
Grantiau llywodraeth a Chyfraniadau Arall	58,605	41,483
Symiau a neilltuwyd o refeniw	7,751	11,682
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	10,061	9,990
Benthyciadau	18,955	90,592
	100,069	163,797
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Agoriadol	369,097	373,821
Esboniad o'r Newidiadau yn y Flwyddyn		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (a gynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	2,635	2,525
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (nas cynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	2,089	77,979
Cynnydd/(gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	4,724	80,504
	373,821	454,325

6.41 Prydlesi**Yr Awdurdod fel y Prydlesai**

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn rhenti eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol
- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Y canlynol yw'r taliadau lleiaf am brydlesi sy'n daladwy yn y dyfodol o dan brydlesi na ellir eu canslo:-

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	662	810
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	1,928	2,567
Yn hwyrach na phum mlynedd	<u>5,488</u>	<u>5,093</u>
	<u>8,078</u>	<u>8,470</u>

Isod mae'r gwariant a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesi hyn:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Taliadau isaf prydlesi	1,231	1,081

Yr Awdurdod fel y Prydleswr

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn gosod eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol
- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Isod mae'r incwm a credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydles hyn:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	1,176	1,046
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	3,288	3,028
Yn hwyrach na phum mlynedd	<u>24,189</u>	<u>23,925</u>
	<u>28,653</u>	<u>27,999</u>

Nid yw'r taliadau prydles lleiaf a dderbynnir yn cynnwys rhenti sy'n amodol ar ddigwyddiadau a gynhelir ar ôl llofnodi'r brydles.

Yn 2015/16 roedd y rhenti amodol y gallai'r Awdurdod eu derbyn yn £104,391 (£181,602 yn 2014/15).

Mae'r Awdurdod hefyd yn dal gwahanol asedau cyfalaf, yn bennaf cerbydau, peiriannau ac offer swyddfa a ariennir o dan delerau prydles gweithredol ac y cyfrifyddir ar eu cyfer fel y cyfryw, gyda'r rhenti'n cael eu codi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.42 Colledion Amhariad

Gwnaethpwyd asesiad ar ddiwedd y flwyddyn sy'n dangos nad oes unrhyw achosion o amhariad i asedau'r Awdurdod.

6.43 Cyfrifyddu ar gyfer Cynlluniau Pensiynau fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn darparu budd-daliadau penodedig i athrawon ar ôl iddynt ymddeol, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu at y costau trwy roi cyfraniadau sydd wedi'u seilio ar ganran o gyflogau pensiynadwy'r aelodau.

Cynllun Buddion Diffiniedig Aml-gyflogwr yw'r cynllun. Ni chyllidir y cynllun ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol yn sail i gyfrifo cyfradd gyfrannu'r cyflogwyr a delir gan yr awdurdodau lleol. Prisir y gronfa dybiannol bob pedair blynedd.

Yn dechnegol cynllun budd-daliadau diffiniedig yw'r Cynllun. Fodd bynnag, mae'r Cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol fel y sail i gyfrifo'r gyfradd cyfraniadau cyflogwyr y mae awdurdodau lleol yn ei thalu. Ni all yr Awdurdod ganfod ei gyfran o sefyllfa ariannol sylfaenol a pherfformiad y Cynllun mewn ffordd ddigon dibynadwy at ddibenion cyfrifyddu. At ddibenion y Datganiad o Gyfrifon hwn, felly, cyfrifyddir ar ei chyfer ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2015-16 talodd Cyngor Sir Caerfyrddin £9.63 miliwn i'r Adran Addysg mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sef 16.48% o dâl pensiynadwy athrawon a darlithwyr. Y ffigurau am 2014-15 oedd £8.85 miliwn a 14.1%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Amcangyfrifir mai £10.2 miliwn fydd y cyfraniadau i'w talu yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Yn ogystal, mae'r Cyngor Sir yn gyfrifol am bob taliad pensiwn sy'n ymwneud â blyneddodded ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu ynghyd â'r codiadau cysylltiedig. Yn 2015-16 roedd y rhain yn dod i swm o £0.480 miliwn.

Mae'r awdurdod yn gyfrifol am gostau unrhyw fudd-daliadau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r Cynllun Athrawon. Mae'r budd-daliadau hyn wedi'u cronni'n llawn yn y rhwymedigaeth pensiynau a ddisgrifir uchod.

6.44 Cynlluniau Pensiwn Budd-daliadau Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a chyflogeion eraill, mae'r Awdurdod yn rhoi cyfraniadau tuag at gost budd-daliadau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y budd-daliadau hyn yn daladwy nes y bydd y gweithwyr yn ymddeol, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i wneud y taliadau. Mae'n rhaid datgelu'r rhwymedigaethau i wneud y taliadau hyn pan fydd gweithwyr yn ennill eu hawliau at y dyfodol.

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn aelod o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gweinyddir ef gan Gyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n gynllun budd-daliadau penodol, sy'n golygu fod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa. Cyfrif lefel y cyfraniadau i sicrhau cydbwysedd rhwng y rhwymedigaeth o ran pensiynau a'r asedau a fuddsoddyd.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Dyfed dan fframwaith rheoleiddio'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phanel Cronfa Bensiwn Dyfed sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Pennir polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn. Penodir rheolwyr buddsoddi'r gronfa gan y Panel ac fe'u cynghorir gan Ymgynghorydd Buddsoddi annibynnol a swyddogion Cyngor Sir Caerfyrddin.

Y risgiau pennaf i'r Awdurdod yn sgil y cynllun yw'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, newidiadau statudol yn y cynllun, newidiadau yn strwythur y cynllun (h.y. bod llawer o arian yn cael ei godi o'r cynllun), newid o ran chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau gan y gofynion statudol i glustnodi i'r Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Refeniw Tai y symiau sy'n ofynnol yn statudol fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyrifyddu.

Buddion yn ôl Disgresiwn ar ôl Ymddeol

Mae buddion yn ôl disgresiwn ar ôl ymddeol, pan ymddeolir yn gynnar, yn drefniant buddion diffiniedig nas cyllidir, a thano cydnabyddir rhwymedigaethau pan roddir dyfarniadau. Nid oes asedau wedi'u cronni gan y cynllun i dalu am y rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Trafodyn yn ymwneud â budd-daliadau ôl-gyflogaeth

Mae cost budd-daliadau ymddeol yn cael eu cydnabod yng Nghostau'r Gwasanaethau pan fo'r gweithwyr yn ennill cyflog yn hytrach na phan fo'r gweithiwr yn eu derbyn fel pensiwn. Fodd bynnag mae'r tâl a gynhwysir yn nhreth y cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daldaw ym ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost budd-daliadau ymddeol yn cael eu tynnu yn ôl allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Gwnaed y trafodion canlynol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Costau y Gwasanaethau		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	22,647	28,207
Enillion Gwasanaeth Blaenorol	47	18
Setliadau a Chwtogiadau	2,919	3,838
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Cost y Llog Net	8,350	9,185
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	33,963	41,248
Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth eraill a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Ailfesur y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net sef:		
Yr adenillion ar asedau'r cynllun	(76,898)	34,687
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	156,886	(63,159)
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	113,951	12,776
Datganiad Newidiadau i Gronfeydd		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar gyfer Darpariaeth Gwasanaethau ar gyfer Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth yn unol â'r cod	(33,963)	(41,248)
Y Swm gwirioneddol a gynhwyswyd yn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau eleni:		
Cyfraniadau Cyflogwyr sy'n daladwy i'r Cynllun	24,217	24,413

Asedau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth**Cyngor Sir Gâr**

Cysoni gwerth rhwymedigaethau'r cynllun ar hyn o bryd:

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(926,948)	(1,126,044)
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	(22,647)	(28,207)
Cost llog	(41,081)	(36,611)
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	(7,360)	(7,220)
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(156,886)	63,159
Cwtogiadau	(2,919)	(3,838)
Budd-daliadau a dalwyd	31,844	34,839
Costau gwasanaeth blaenorol	(47)	(18)
Balans ar 31 Mawrth	<u>(1,126,044)</u>	<u>(1,103,940)</u>

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	740,531	849,893
Y llog ar asedau'r cynllun	33,318	27,994
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r asedau	76,898	(34,687)
Costau Gweinyddiaeth	(587)	(568)
Cyfraniadau'r cyflogwr	24,217	24,413
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	7,360	7,220
Budd-daliadau a dalwyd	(31,844)	(34,839)
Balans ar 31 Mawrth	<u>849,893</u>	<u>839,426</u>

Rhwymedigaethau Net y Cynllun	<u>(276,151)</u>	<u>(264,514)</u>
--------------------------------------	-------------------------	-------------------------

Mae asedau'r Gronfa Bensiwn yn cynnwys:

			<u>Dyfynnwyd</u>	2014-15	2015-16
				£'000	£'000
Ecwitis	DU	le		200,489	200,119
	Cronfeydd Cyfun tramor	Na		168,279	174,013
	UD	le		97,483	88,895
	Canada	le		4,249	3,190
	Siapan	le		29,661	33,409
	Ymyl Y Mor Tawel	Na		25,412	23,504
	Marchnadoed sy'n datblygu	Na		55,073	56,913
Bondiau	Cysylltiedig â Mynegai'r DU	le		90,174	80,165
	Corfforaethol DU	Na		85,414	82,180
Eiddo	Cronfeydd Eiddo	Na		87,369	93,512
Arian	Offerynnau arian	le		425	0
	Cyfrifon Arian	le		3,315	1,679
	Asedau Cyfredol Net	Na		2,550	1,847
Cyfanswm				<u>849,893</u>	<u>839,426</u>

Hanes y Cynllun

	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol y rhwymedigaethau yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(827,233)	(978,044)	(926,948)	(1,126,044)	(1,103,940)
Gwerth teg yr asedau yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	601,309	685,882	740,531	849,893	839,426
Gweddillion/(diffyg) yn y cynllun	<u>(225,924)</u>	<u>(292,162)</u>	<u>(186,417)</u>	<u>(276,151)</u>	<u>(264,514)</u>

Mae'r rhwymedigaethau'n dangos yr ymrwymadau sylfaenol sydd gan yr awdurdod yn y tymor hir i dalu budd-daliadau Ôl-gyflogaeth. Mae cyfanswm net y rhwymedigaeth, sef £265 miliwn, yn cael effaith sylweddol ar werth net yr awdurdod fel y'i cofnodir yn y fantolen. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg yn golygu bod sefyllfa ariannol yr awdurdod dal yn iach, gyda'r diffyg yn y cynllun llywodraeth leol yn cael ei wrthbwysu gan gyfraniadau mwy dros weddill bywyd gwaith y cyflogeion (h.y. cyn bod yn rhaid talu'r taliadau) yn ôl asesiad gan actiwari'r cynllun.

£19.7 miliwn yw cyfanswm y cyfraniadau disgwylidiedig gan yr Awdurdod i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2017.

Y sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol, amcangyfrif o'r pensiynau y bydd yn rhaid eu talu yn y blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar dybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau, enillion ar fuddsoddiadau, chwyddiant yn y dyfodol ac ati. Mae asedau a rhwymedigaethau Cronfa'r Cyngor Sir yn y Fantolen a chostau gwasanaeth y presennol a'r gorffennol a geir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi cael eu hasesu gan Mercer Ltd, cwmni annibynnol o actiwaraid, gyda'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa'n cael eu seilio ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2013.

Dangosir y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau isod:

	2014-15 %	2015-16 %
Rhagdybiaethau Ariannol:		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.0	2.0
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.50	3.50
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.0	2.0
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt	3.3	3.6
	2014-15 %	2015-16 %
Rhagdybiaethau o ran hyd oes:		
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr presennol:		
Dynion	23.3	23.4
Menywod	25.8	25.9
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:		
Dynion	25.5	25.7
Menywod	28.1	28.2

Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymadau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd a amlinellir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi'u pennu ar sail y newidiadau sy'n rhesymol bosibl o ran y rhagdybiaethau a ddigwydd ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad ac maent yn tybio, yn achos pob newid, fod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bo pob rhagdybiaeth arall yn aros yr un fath. Mae'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliad oes yn codi neu'n disgyn i ddynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newid yn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gysylltiedig â'i gilydd. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiadau sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu'r cynllun, h.y. ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol. Nid oedd dulliau a mathau y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

**Yr Effaith ar Ymrwymiad Buddion
Diffiniedig y Cynllun**

	Codiad yn Rhagdybiaeth £'000	Gostyngiad yn Rhagdybiaeth £'000
Gweddill oes (1 flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	22,168	(22,168)
Cyfradd chwyddiant (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	20,678	(20,678)
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	5,427	(5,427)
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	20,678	(20,678)
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	(20,295)	20,295

6.45 Rhwymedigaethau Amodol

Mae'r Awdurdod yn gweithredu fel asiant casglu ar ran Dŵr Cymru mewn perthynas â thaliadau dŵr a charthffosiaeth tenantiaid y Cyfrif Refeniw Tai. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn mae'r Awdurdod wedi bod yn derbyn comisiwn sydd wedi'i drin fel ffrwd incwm i'r Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r trefniant hwn wedi cael ei gwestiynu yn sgil dyfarniad Llys yn ystod 2015-16 (Kim Jones yn erbyn Bwrdeistref Southwark yn Llundain) a ddywedodd fod Awdurdodau Lleol sy'n casglu trethi dŵr drwy gyfrwng y Cyfrif Refeniw Tai yn gwneud hynny fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant i'r cyflenwr dŵr. Yn draddodiadol ystyrid hyn yn drefniant asiantaeth, ond roedd dyfarniad y Llys yn dynodi bod yr Awdurdod perthnasol wedi bod yn gweithredu fel cyflenwr dŵr, sydd â goblygiadau ariannol sylweddol i'r rheiny sy'n cael eu heffeithio o ran ffi'r asiantaeth a lle bo camau gweithredu wedi cael eu cymryd yn erbyn dyledion rhent y gellid ystyried eu bod yn cynnwys trethi dŵr. Er mwyn cadarnhau amcan y trefniant a chyfyngu ar y rhwymedigaeth bosibl hon, bydd y Cyngor yn dod i gytundeb newydd â'r cyflenwr dŵr a fydd yn sicrhau ei fod yn gweithredu fel asiant.

6.46 Offerynnau Ariannol**Nodiadau Datgelu ynghylch Atebolrwydd Ariannol, Asedau Ariannol a Risgiau****Mantolen Offerynnau Ariannol**

Mae'r benthyciadau a'r buddsoddiadau a ddatgelir yn y Fantolen yn cynnwys y categorïau canlynol o offerynnau ariannol:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2015	2016	2015	2016
	£'000	£'000	£'000	£'000
Atebolrwydd Ariannol (prifswm)	274,575	370,309	5,262	5,727
Llog Cronedig	0	0	2,415	3,286
Addasiadau Eraill o ran Cyfrifyddu	117	116	0	0
Atebolrwydd ariannol yn ôl cost amorteiddiedig	274,692	370,425	7,677	9,013
Cyfanswm y benthyciadau				
Benthyciadau a symiau i'w derbyn (prifswm)	680	630	27,020	8,020
Llog Cronedig	154	151	28	18
Benthyciadau a symiau i'w derbyn yn ôl cost amorteiddiedig	834	781	27,048	8,038
Buddsoddiad mewn ecwiti annyfynedig am y gost	330	329	0	0
Cyfanswm y buddsoddiadau	1,164	1,110	27,048	8,038
Soft loans provided (Note i)	0	1,190	0	0

- (i) Rhoddodd y Cyngor fenthyciad i Ardd Fotaneg Genedlaethol Cymru a oedd yn is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal). Mae'r benthyciad hwn am £1.35 miliwn heb log ac fe'i rhoddwyd yn 2015/16 gan ddisgwyl iddo gael ei ad-dalu yn 2017/18. Pan roddir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a gaiff ei ildio am oes yr offeryn, sy'n golygu bod y gost amorteiddiedig yn is na'r prifswm sydd eto i'w ad-dalu. Mae'r llog yn cael ei gredydu ar gyfradd effeithiol ymylol uwch na'r gyfradd a dderbynnir oddi wrth y sefydliadau gwirfoddol, ac mae'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae'n ofynnol yn ôl darpariaethau statudol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog i'w dderbyn am y flwyddyn ariannol - mae'r gwaith o gysoni symiau sy'n cael eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm Gwariant Cynhwysfawr i'r enillion net sydd eu hangen yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli drwy

drosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol neu o'r cyfrif hwn. Mae'r wybodaeth fanwl am fenthyciadau meddal fel a ganlyn:

	<u>Benthyciadau meddal</u>	
	31-Mar-15	31-Mar-16
Balans Agoriadol	0	0
+ Benthyciadau newydd a roddwyd	0	1,350
- Addasiad Gwerth Teg	0	232
+ Benthyciadau a ad-dalwyd	0	72
Balans a gariwyd ymlaen	0	1,190
Gwerth Nominal a gariwyd ymlaen	0	1,350

Rhagdybiaethau Priso

Mae'r gyfradd llog a ddefnyddir ar gyfer gwerth teg y benthyciad meddal hwn wedi'i phennu drwy ystyried cost gyffredinol benthycia yr Awdurdod, sef 5%, ac ychwanegu lwfans ar gyfer y risg na chaiff y benthyciad ei ad-dalu.

Enillion/Colledion yn sgil Offerynnau Ariannol

Mae'r enillion a'r colledion a nodir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn Natganiad Cyfanswm yr Enillion a Cholledion mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	Rhwymedigaethau Ariannol		Asedau Ariannol		Cyfanswm	
	Rhwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost amorteiddiedig		Benthyciadau a Symiau sydd i'w Derbynn			
	2014-15	2015-16	2014-15	2015-16	2014-15	2015-16
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost y llog	(13,871)	(17,639)	0	0	(13,871)	(17,639)
Colledion yn sgil Amharu	0	0	0	0	0	0
Y llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(13,871)	(17,639)	0	0	(13,871)	(17,639)
Incwm Llog	0	0	473	450	473	450
Incwm buddsoddi a llog	0	0	473	450	473	450
Enillion/(colled) net am y flwyddyn	(13,871)	(17,639)	473	450	(13,398)	(17,189)

Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Mae atebolrwydd ariannol ac asedau ariannol megis benthyciadau a symiau i'w derbyn yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl y gost amorteiddio. Gellir asesu eu gwerth teg drwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill bywyd yr offerynnau gan ddefnyddio'r tybiaethau canlynol:

- O ran benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a benthyciadau eraill sy'n daladwy, defnyddiwyd cyfraddau ad-daliadau cynnar y BBGC i roi'r gwerth teg yn unol â gweithdrefnau'r BBGC ar gyfer adbrynu dyledion;
- O ran benthyciadau i'w derbyn defnyddiwyd cyfraddau meincnod cyffredin y farchnad i roi'r gwerth teg;
- Pan fo offeryn i'w dalu ymhen llai na 12 mis neu mae'n ddyled fasnachol neu'n swm arall i'w dderbyn bernir mai'r gwerth teg fydd y prifswm sydd heb ei dalu neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai'r swm ar yr anfoneb neu'r bil fydd gwerth teg y dyledion a symiau eraill i'w derbyn.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifwyd fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2016	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Dyled BBGC	277,989	408,034	372,815	542,509
Dyled heb fod i BBGC	4,380	5,590	6,623	8,198
Cyfanswm yr atebolrwydd ariannol	282,369	413,624	379,438	550,707

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm a gariwyd gan fod portffolio benthyciadau yr Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae cyfradd y llog sy'n daladwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar y farchnad ar fenthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y fantolen.

	31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2016	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Benthyciadau'r farchnad arian < 1 flwyddyn	27,048	27,048	8,038	8,038
Benthyciadau'r farchnad arian > 1 flwyddyn	834	834	781	781
Cyfanswm y buddsoddiadau	27,882	27,882	8,819	8,819
Dyledion Masnachol	13,042	13,042	12,030	12,030
Cyfanswm y Benthyciadau a symiau i'w derbyn	40,924	40,924	20,849	20,849

Pennwyd gwerth teg yr atebolrwydd ariannol drwy gyfeirio at reolau adbryniant BBGC a chyfraddau adbryniant cyffredin BBGC ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen ac maent yn cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd yr un gweithdrefnau a'r cyfraddau llog i bennu gwerth teg dyledion nad oeddent yn rhai BBGC ac mae hyn yn rhoi amcangyfrif cadarn o werth teg yr offerynnau hynny.

Cafodd gwerth teg y benthyciadau a'r symiau i'w derbyn eu pennu drwy gyfeirio at arferion tebyg, fel uchod, sy'n rhoi amcangyfrif da o werth teg offeryn ariannol ac mae'n cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd cyfraddau buddsoddi mynegiannol ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen i roi'r cyfraddau cyfatebol cyffredin ar y farchnad. Dylai'r cyfraddau gael eu pennu gan faint y gwerthiant a'r cymar, ond nid yw'n ymarferol i ddefnyddio'r ffigurau hynny ac nid

yw'r gwahaniaeth yn debygol o fod o bwys.

Mae gwerth teg benthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) o £542.509 miliwn yn mesur effaith economaidd y telerau a gytunwyd â'r PWLB o'u cymharu ag amcangyfrifon o'r telerau a fyddai'n cael eu cynnig ar gyfer trafodion yn y farchnad ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a gariwyd a'r gwerth teg yn mesur y llog ychwanegol y bydd yr awdurdod yn ei dalu dros gyfnodau'r benthyciadau sy'n weddill o dan y cytundebau â'r PWLB, o'i gymharu â'r hyn y byddai'n ei dalu pe bai'r benthyciadau ar gyfraddau cyffredin y farchnad, cyfraddau llog adbrynant PWLB.

Fodd bynnag, mae gan yr awdurdod allu parhaus i fenthycia ar gyfraddau gostyngol gan y PWLB yn hytrach na'r marchnadoedd. Ffordd arall o fesur y llog ychwanegol y bydd yr awdurdod yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau gyda'r PWLB o ran benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu telerau'r benthyciadau hyn â'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan y PWLB, cyfraddau Sicrwydd y PWLB. Os byddai gwerth yn cael ei gyfrifo ar y sail hon, byddai'r swm a gariwyd o £372.815 miliwn yn werth £469.804 miliwn. Ond, os byddai'r awdurdod yn ceisio osgoi'r golled oedd yn cael ei rhagweld drwy ad-dalu'r benthyciadau i'r PWLB, byddai'r PWLB yn codi tâl cosb am adbrynu'n gynnar, yn ogystal â chodi premiwm am y llog ychwanegol na fyddai'n cael ei dalu mwyach. Y pris ymadael ar gyfer benthyciadau'r PWLB gan gynnwys y tâl cosb fyddai £542.509 miliwn, yn cynnwys prif dâl o £369.591 miliwn; llog cronedig o £3.223 miliwn a thâl cosb o £169.695 miliwn.

Datgelu natur a Maint y Risg yn codi o Offerynnau Ariannol

Risgiau Allweddol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn golygu ei fod yn agored i nifer o risgiau ariannol. Y risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau;
- Risg ail gyllido – y posibilrwydd y bydd yn rhaid i'r Awdurdod adnewyddu offeryn ariannol wedi iddo aeddfedu a hynny ar gyfraddau llog neu delerau anfanateisiol.
- Risg y farchnad – y posibilrwydd y bydd yr Awdurdod yn gwneud colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis symudiadau mewn cyfraddau llog.

Gweithdrefnau Cyffredinol ar gyfer Rheoli Risg

Mae gweithdrefnau cyffredinol yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy y marchnadoedd ariannol, a phennu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Pennir y gweithdrefnau ar gyfer rheoli risg gan fframwaith cyfreithiol sydd wedi'i nodi yn *Neddf Llywodraeth Leol 2003* a'r rheoliadau cysylltiedig. Mae'r rhain yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn cydymffurfio â Chôd Darbodus CIPFA, Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys y Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Canllawiau Buddsoddi a gyhoeddwyd drwy'r Ddeddf. Yn gyffredinol mae'r gweithdrefnau hyn yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn rheoli risg fel a ganlyn:

- drwy fabwysiadu'n ffurfiol ofynion y fersiynau Diwygiedig o Gôd Darbodaeth CIPFA a Chôd Ymarfer CIPFA ynghylch Rheoli'r Trysorlys yn 2009 a 2011.

- Mabwysiadu'n ffurfiol Datganiad Polisi y trysorlys a cymalau Reoli Trysorlys;
- Cymeradwyo'n flynyddol ymlaen llaw ddangosyddion darbodus ar gyfer y tair blynedd ddilynol yn cyfyngu ar:
 - Benthyciadau cyffredinol yr Awdurdod;
 - Terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yn agored iddynt
 - Terfynau uchaf ac isaf o ran trefniadau ad-dalu ei gymysgedd o fenthyciadau y bydd yn agored iddynt;
 - Uchafswm y buddsoddiadau blynyddol sy'n cymryd mwy na blwyddyn i aeddfedu.
- Cymeradwyo strategaeth fuddsoddi ar gyfer y flwyddyn i ddod, gan nodi'r meini prawf ar gyfer buddsoddi a dewis cymheiriaid buddsoddi yn unol â Chanllawiau'r Llywodraeth;

Mae'n ofynnol rhoi gwybod am y rhain ac iddynt gael eu cymeradwyo pan/cyn cyllideb flynyddol yr Awdurdod i bennu Treth y Cyngor neu cyn dechrau'r flwyddyn y maent yn berthnasol iddynt. Cynhwysir manylion y materion hyn yn yr adroddiad blynyddol ar y polisiau a'r strategaeth ar gyfer rheoli'r trysorlys sy'n amlinellu'r ymagwedd fanwl at reoli risg mewn perthynas â buddsoddiad yr Awdurdod mewn offerynnau ariannol. Cyflwynir adroddiad blynyddol ar yr union berfformiad hefyd. Gweithredir y polisiau hyn gan yr Adran Buddsoddiadau Pensiwn a'r Trysorlys.

Cafodd y strategaeth flynyddol ynghylch rheoli'r trysorlys, sy'n cynnwys y dangosyddion darbodaeth, ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 24 Chwefror 2015 ac mae ar gael ar wefan y Cyngor. Y canlynol oedd y prif faterion yn y strategaeth:

- Pennwyd mai £549 miliwn fyddai'r Terfyn Awdurdodedig am 2015-16. Hwn yw'r uchafswm ar gyfer benthyciadau allanol neu rwymedigaethau eraill tymor hir.
- Disgwylid mai £500 miliwn fyddai'r Ffin Weithredol. Hon yw'r ddyled a'r rhwymedigaethau tymor hir eraill a ragwelir yn ystod y flwyddyn.
- Yr uchafsymiau a bennwyd ar gyfer y gyfradd llog sefydlog a'r gyfradd llog amrywiol a fyddai'n daladwy oedd £480 miliwn ac £48 miliwn yn seiliedig ar ddyled net y Cyngor.

Mae'r Awdurdod yn cynnal egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg yn gyffredinol, ynghyd â pholisiau ysgrifenedig ar gyfer meysydd penodol megis risg cyfraddau llog, risg credyd, a buddsoddi arian dros ben drwy Arferion Rheoli y Trysorlys. Mae'r Arferion hyn yn ofynnol gan y Côd Ymarfer a chânt eu hadolygu'n rheolaidd.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Perir risg credyd gan arian yn cael ei adnau mewn banc a sefydliadau ariannol a'r peryglon credyd y mae cwsmeriaid yr Awdurdod yn agored iddynt. Lleiheir y risg cymaint ag y bo modd drwy'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol (sy'n rhan o Adroddiad yr Awdurdod ynghylch y Polisi a'r Strategaeth sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys), sy'n mynnu na roddir arian ar adnau yng ngofal sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn bodloni meini prawf penodedig ynghylch isafswm credyd, yn unol â'r Gwasanaethau Mesur Statws Credyd sy'n cael eu cynnig gan Fitch, Moody's a Standard & Poor's. Mae'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol hefyd yn pennu'r uchafswm a'r cyfnod hwyaf y gellir buddsoddi mewn sefydliad ariannol o bob categori. Nid yw arian yn cael ei adnau mewn banciau a sefydliadau ariannol os nad ydynt yn bodloni isafswm gofynion y meini prawf ar gyfer buddsoddi a amlinellir uchod.

Mae Rhestr Cymheiriaid Cymeradwy'r Cyngor yn dangos y meini prawf sy'n ofynnol ar gyfer cymheiriaid buddsoddi. Y canlynol yw'r meini prawf:-

- Mae Terfyn Uchaf lle bo Statws Credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1 yn berthnasol, ynghyd â Statws Credyd ar gyfer y Tymor Hir, sef AA-, Aa3 ac AA-. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Terfyn Canol yn berthnasol i statws credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1. £7 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Banciau yn y Deyrnas Unedig sy'n rhai rhannol wladol wedi'u cynnwys fel cymheiriaid buddsoddi, cyhyd ag y bônt yn parhau i gael y gefnogaeth briodol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig.
Yr Uchafswm Buddsoddi £7 miliwn
- Terfynau eraill
 - Awdurdod Lleol. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
 - Cronfa Safon AAA o'r Farchnad Arian. £5 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
 - Swyddfa Rheoli Dyled £40 miliwn.

Mae cwsmeriaid ar gyfer nwyddau a gwasanaethau'n cael eu hasesu, gan gymryd i ystyriaeth eu sefyllfa ariannol, profiad blaenorol a ffactorau eraill, a chaiff terfynau credyd unigol eu gosod yn unol â graddfeydd mewnol yn unol â pharamedrau a osodir gan y cyngor.

Ni ellir asesu'n gyffredinol y graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Awdurdod mewn perthynas â'i fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu, sef £18,000, oherwydd bydd y risg y bydd unrhyw sefydliad yn methu â thalu taliadau llog neu ad-dalu'r prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Mae profiad diweddar wedi dangos mai anaml y mae endidau o'r fath yn methu â chyflawni eu hymrwymiaidau. Mae risg methu ag adennill arian yn berthnasol i holl adneuo'n yr Awdurdod, ond ac eithrio'r adnau gwerth £4 miliwn gyda KSF (a nodir ar ddiwedd y Nodyn yma), nid oedd unrhyw dystiolaeth ar 31 Mawrth 2016 bod hyn yn debyg o grisialu.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn rhoi crynodeb o'r graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Cyngor ar asedau ariannol eraill, wedi'i seilio ar brofiad o ddiffygdalu, wedi'i addasu i adlewyrchu'r amgylchiadau cyfredol yn y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2016 £'000	Profiad Hanesyddol o ddiffygdalu %	Addasiadau ar gyfer cyflwr y farchnad 31 Mawrth 2016 %	Amcangyfrif o uchafswm y diffygdalu y bydd yn agored iddo £'000
<u>Adneuo'n gyda banciau a sefydliadau ariannol</u>				
Cymheiriaid safon AAA	25,000	0.00	0.00	0
Cymheiriaid safon A	20,000	0.09	0.09	18
Dyledion Masnachol	12,030	3.50	3.50	421
	57,030			439

Mae'r buddsoddiad o £0.65 miliwn yn Kaupthing, Friedlander and Singer (KSF) wedi'i eithrio o'r ffigurau uchod gan fod amhariad yn berthnasol i'r buddsoddiad hwn a darperir manylion llawn am hyn ar ddiwedd y nodyn yma.

Ni chafwyd unrhyw achosion o dorri meini prawf y Cyngor ar gyfer partïon i gontractau yn ystod y cyfnod adrodd ac nid yw'r Cyngor yn disgwyl unrhyw golledion eraill oherwydd diffyg perfformiad gan unrhyw un o'i bartïon i gontractau mewn perthynas ag adneuon a bondiau.

Dyledion Masnachol

Mae ffigur y dyledwyr masnach, sef y £12.030 miliwn a nodir uchod, yn cynnwys £7.916 miliwn sy'n hwyr yn cael ei dalu. Gellir dadansoddi'r symiau y mae'r dyddiad ar gyfer eu talu wedi pasio yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Llai na tri mis	2,151	1,547
Rhwng tri a chwe mis	647	830
Rhwng chwe mis a blwyddyn	942	991
Mwy na blwyddyn	3,660	4,548
	<u>7,400</u>	<u>7,916</u>

Mae'r Cyngor yn cyflwyno tâl cyfreithiol ar eiddo lle, er enghraifft, mae'r cleientiaid angen cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol ond nad ydynt yn gallu fforddio talu'n syth. £716,000 oedd cyfanswm y warant gyfochrog ar 31 Mawrth 2016.

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod at fenthyciadau gan y Marchnadoedd Arian i fodloni unrhyw anghenion beunyddiol o ran llif arian, ac er mai darparu mynediad at gronfeydd tymor hwy wna'r BBGC mae hefyd yn gweithredu fel benthyciwr cyfle olaf i gynghorau (er na fydd yn darparu arian i gyngor sy'n gweithredu'n anghyfreithiol). Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol hefyd bod yr Awdurdod yn darparu cyllideb gytbwys sy'n sicrhau bod digon o arian yn cael ei godi i dalu am y gwariant blynyddol. Felly nid oes unrhyw risg o bwys na fydd yn gallu codi arian i fodloni ei ymrwymadau o dan offerynnau ariannol.

Mae'r Awdurdod yn rheoli ei sefyllfa o ran hylifedd drwy'r gweithdrefnau rheoli risg a nodir uchod (pennu a chymeradwyo dangosyddion darbodus a chymeradwyo polisïau a strategaeth rheoli'r trysorlys) a yn ogystal â thrwy system gynhwysfawr i reoli llif arian, yn unol â'r Côt Ymarfer. Nod hyn yw sicrhau y bydd arian ar gael pan fydd ei angen.

Ail gyllido a Risg Aeddfedwydd

Mae'r Awdurdod yn cynnal portffolio sylweddol o ddyledion a buddsoddiadau. Er mai'r gweithdrefnau ar gyfer risgiau ail gyllido a ddefnyddir mewn perthynas â'r gweithdrefnau llif arian a nodir uchod, mae'r risg yn y tymor hwy i'r Awdurdod yn ymwneud â rheoli'r buddsoddiad mewn offerynnau ariannol newydd pan fydd y rhai presennol yn aeddfedu. Mae'r risg hwn yn berthnasol pan fo atebolrwydd ariannol tymor hir ac asedau ariannol tymor hir yn aeddfedu.

Cyfyngiadau'r dangosydd darbodus a gymeradwywyd ar gyfer trefniadau ad-dalu benthyciadau a'r cyfyngiadau a osodir ar fuddsoddiadau sy'n hwy na blwyddyn yw'r paramedrau allweddol a ddefnyddir i ymdrin â'r risg hwn. Mae polisïau a'r strategaeth a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli'r trysorlys yn ymdrin â'r prif risgiau ac mae tîm y trysorlys yn ymdrin â'r risgiau gweithredol o fewn y paramedrau a gymeradwywyd. Mae hyn yn cynnwys:

- monitro proffil aeddfedrwydd atebolrwydd ariannol a newid y proffil naill ai drwy fenthyciadau newydd neu aildrefnu'r ddyled bresennol; a
- mae monitro proffil aeddfedrwydd y buddsoddiadau i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni anghenion beunyddiol yr Awdurdod o ran llif arian, a thaenu buddsoddiadau tymor hir yn sefydlogi taliadau aeddfedrwydd ac elw ar gyfer anghenion llif arian dros dymor hir.

Isod, ceir dadansoddiad ynghylch aeddfedrwydd y rhwymedigaethau ariannol, ynghyd ag uchafswm ac isafswm yr hyn a allai fod yn daladwy gan yr Awdurdod.

	2014-2015		31 Mawrth 2015 £'000	2015-2016		31 Mawrth 2016 £'000
	Uchafswm Cymeradwy %	Isafswm Cymeradwy %		Uchafswm Cymeradwy %	Isafswm Cymeradwy %	
Llai na blwyddyn	15	0	7,677	15	0	9,013
1-2 flynedd	25	0	5,723	25	0	9,970
2-5 mlynedd	50	0	21,663	50	0	24,668
5-10 mlynedd	50	0	44,472	50	0	41,348
Mwy na 10 mlynedd	100	25	202,834	100	25	294,439
			282,369			379,438

Mae dadansoddiad o aeddfedrwydd atebolrwydd ariannol fel a ganlyn:

	2014-2015 £'000	2015-2016 £'000
Llai na blwyddyn	27,048	8,038
Mwy na blwyddyn	834	781
	27,882	8,819

Mae'r holl ddyledion a symiau eraill i'w talu i fod i gael eu talu mewn llai na blwyddyn ac nid yw'r £12.030 miliwn o ddyledion masnachol wedi'u cynnwys yn y tabl uchod.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog – Mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, yn dibynnu ar sut y mae cyfraddau llog sefydlog a chyfraddau amrywiol yn symud ar draws gyfnodau gwahanol yr offerynnau ariannol. Er enghraifft byddai codiad yn y cyfraddau llog sefydlog a'r cyfraddau amrywiol yn cael yr effeithiau canlynol:

- benthyciadau cyfradd amrywiol – bydd cost y llog a godir ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi;
- benthyciadau cyfradd sefydlog – bydd gwerth teg yr atebolrwydd benthyg yn disgyn(dim effaith ar balansau refeniw);
- buddsoddiadau cyfradd amrywiol – bydd incwm y llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi; a
- buddsoddiadau cyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn disgyn (dim effaith ar balansau refeniw).

Nid yw benthyciadau yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl eu gwerth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag bydd newidiadau yn y llog a delir ac a dderbynnir ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol, yn amodol ar ddylanwadau grantiau'r Llywodraeth. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog yn cael eu hadlewyrchu yn Datganiad am y symudiadau yng Nghronfeydd, os na fydd y buddsoddiadau wedi cael eu dynodi yn rhai Gwerth Teg drwy'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau ar gyfer rheoli risg cyfraddau llog. Mae Strategaeth Flynyddol Rheoli'r Trysorlys a'r Rhaglen Cyfalaf 3 blynedd yn dwyn ynghyd ddangosyddion darbodus y Cyngor a gweithrediadau disgwylidig y trysorlys, gan gynnwys disgwylid y bydd y cyfraddau llog yn symud. O'r Strategaeth hon pennir dangosydd darbodus i ddarparu'r terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yr Awdurdod yn agored iddynt.

Mae'r risg o wneud colled ar gyfraddau llog yn cael ei liniaru'n rhannol gan grant y Llywodraeth sy'n daladwy ar gyfer cyllido costau.

Pe byddai pob cyfradd llog wedi bod 1% yn uwch (a bod yr holl amrywiadau eraill yn gyson) byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd yn y llog i'w dalu ar fenthyciadau cyfradd amrywiol	0
Cynnydd yn y llog i'w dderbyn ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(296)
Cynnydd yn y grant derbyniadwy gan Lywodraethau i ariannu costau	(164)
Effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(460)
Cyfran o'r holl effaith a ddebydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai*	214
Gostyngiad yng ngwerth teg asedau buddsoddi cyfradd sefydlog	0
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	<u>(246)</u>
Gostyngiad yng ngwerth teg rhwymedigaethau benthyciadau cyfradd sefydlog (dim effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau nac Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	78,291

Oddeutu'r un effaith â'r uchod a gâi gostyngiad o 1% yn y cyfraddau llog ond y byddai'r symudiadau i'r gwrthwyneb. Seilir y tybiaethau hyn ar yr un fethodoleg ag a ddefnyddir yn y Nodyn – Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Risg Prisiau – Nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r Gronfa Bensiwn, yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti. Nid yw felly'n agored i golledion yn codi oherwydd symudiadau mewn prisiau.

Risg Cyfnewidfa Dramor – Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau nac atebolrwydd ariannol mewn arian tramor. Nid yw felly yn agored i golledion yn codi o oherwydd symudiadau yn y cyfraddau cyfnewid.

Kaupthing Singer and Friedlander Ltd (KSF)

Ar ddechrau mis Hydref 2008, roedd banc Kaupthing o Wlad yr Iâ wedi methu a rhoddwyd Kaupthing, Singer and Friedlander, sef ei is-gwmni yn y Deyrnas Unedig yn nwylo'r gweinyddwyr. Roedd gan yr Awdurdod £4 miliwn ar gadw yn y banc, gyda amrywiaeth o ddyddiadau aeddfedrwydd a cyfraddau llog.

Fe wnaeth yr Awdurdod ddarpariaeth yn 2008/09 mewn perthynas â amhariad disgwylidig yn y dyfodol rhag ofn byddai'r rheoliadau yn darfod ar 31 Mawrth 2016 a'r Cyngor yn gorfod

ysgwyddo'r effaith o'r amhariad. Yn 2015/16 rhyddhawyd £53,000 o'r ddarpariaeth ac mae £802,000 yn cael ei gynnal wrth gefn ar gyfer newidiadau yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd, mae holl arian y sefydliad hwn ynghlwm wrth y broses y mae'r gweinyddwyr a'r derbynwyr yn ei chyflawni. Y gweinyddwyr/derbynwyr fydd yn penderfynu ar y symiau a delir i'r adnewwyr, megis yr Awdurdod, a phryd y gwneir y taliadau hynny.

O ran Kaupthing, Singer & Friedlander Ltd, cafodd cyfanswm o £3.350 miliwn (83.75%) ei ad-dalu i 2015/16. Disgwylir y bydd ad-daliad pellach o 1.75% (amcangyfrif) wedi dod i law erbyn diwedd 2017/18, gan olygu mai 85.5% fydd cyfanswm y difidendau y rhagwelir y byddant yn cael eu talu.

Mae'r sefyllfa gyfredol o ran taliadau gwirioneddol a gafwyd a symiau amcangyfrifedig i'w talu yn y dyfodol fel y'i dangosir yn y tabl.

Dyddiad	Ad-daliad
Wedi eu derbyn yn barod	83.75%
Cwarter 4 2016-17	0.50%
Cwarter 4 2017-18	1.25%

Mae'r adferiadau'n cael eu mynegi fel canran o'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei hawlio dan y gweinyddu ariannol, sy'n cynnwys y llog a gronid hyd 7 Hydref 2008.

6.47 Harbwr Porth Tywyn

Mae ystod o bwerau a dyletswyddau statudol wedi'u rhoi i Gyngor Sir Caerfyrddin er mwyn gwella, cynnal a rheoli harbwr Porth Tywyn, a hynny drwy Orchymyn Adolygu Harbwr Porth Tywyn 2000. Yn unol â Deddf Harbyrau 1964, mae'n ofynnol i awdurdodau harbwr statudol lunio datganiad cyfrifon blynyddol ynghylch gweithgareddau'r harbwr. Ar hyn o bryd, caiff gweithgareddau'r harbwr eu cynnwys yn natganiad cyfrifon yr Awdurdod, a'r ffigurau perthnasol yw:

2014-15		2015-16
£'000	<u>Gwariant</u>	£'000
66	Costau sy'n gysylltiedig â Chyflogeion	34
25	Costau sy'n gysylltiedig ag Eiddo	28
0	Costau sy'n gysylltiedig â Thrafnidiaeth	0
45	Cyflenwadau a Gwasanaethau	78
33	Adennill Costau Canolog	35
10	Adennill Costau Is-adrannol ac Adrannol	5
176	Costau Cyfalaf	170
355	Cyfanswm Gwariant	350
	<u>Incwm</u>	
(125)	Ffioedd a'r Costau y gellir eu Hadennill	(119)
(16)	Incwm Arall	(1)
(141)	Cyfanswm Incwm	(120)
214	Costau Net	230

2014-15		2015-16
£'000	<u>Yr Asedau a ddelir:</u>	£'000
3,326	Seilwaith, Tir ac Adeiladau	3,223
804	Peiriannau / Cerbydau / Cyfarpar	737
<u>4,130</u>		<u>3,960</u>

Mae datganiad balans a chyfrif incwm a gwariant blynyddol ar wahân wedi'u llunio ar gyfer Harbwr Porth Tywyn yn unol â'r trothwy 'corff llai' a ddiffinnir yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Mae'r datganiad ar wahân ar gael oddi wrth y Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Adran y Gwasanaethau Corfforaethol, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

6.48 Cysoniad y Gwarged Net â'r Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Refeniw

2014-15		2015-16
£'000		£'000
(36,751)	Gwarged/(Diffyg) am y Flwyddyn	(219,055)
44,389	Dibrisiant	37,764
55,386	Amhariad a Phrasiadau Disgynnol	136,147
4,018	Cynydd/(Gostyngiad) yn y Credydwy	(7,091)
(8,420)	(Cynydd)/Gostyngiad yn y Dyledwyr	5,635
(6)	(Cynydd)/Gostyngiad yn Stocrestrau	60
(9,746)	Symudiad o ran Atebolwydd Pensiwn	(16,835)
(30,323)	Trafodion eraill heblaw arian	92,519
<u>18,547</u>	Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Gweithredol	<u>29,144</u>

7 Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**7.1 Datganiad Incwm a Gwariant CRT**

2014-15			2015-16
£'000	Gwariant	Nodiadau	£'000
	Atgyweiro a Chynnal a Chadw		
1,743	- Ymatebol		2,158
4,279	- Cynlluniwyd/Cylchredol		4,102
2,125	- Tai Gwag		2,674
6,825	Goruwchwilio a Rheoli		6,698
1,446	Taliadau Cymorth Canolog		1,354
235	Rhenti, Ardrethi Trethi a chostau eraill		279
414	Newidiadau i'r lwfans ar gyfer drwgddyledion		258
6,255	Cymorthdal CRT sy'n daliadwy	8.6	0
21,950	Dibrisiant ac Amhariad Asedau nad ydynt yn gyfredol	8.12	145,663
56	Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud		78,992
33	Costau Rheoli Dyledion		62
<u>45,361</u>	Cyfanswm Gwariant		<u>242,240</u>
	Incwm		
(33,542)	Rhenti Anheddau	8.1	(34,971)
(90)	Rhenti nad ydynt yn Annedd	8.1	(93)
(177)	Lesddeiliaid	8.2	6
(839)	Taliadau Gwasanaeth	8.2	(937)
(220)	Grantiau	8.7	(135)
(632)	Incwm Arall		(622)
(508)	Comisiwn - Trethi Dwr	8.8	(492)
<u>(36,008)</u>	Cyfanswm Incwm		<u>(37,244)</u>
9,353	Cost Net Gwasanaethau y CRT fel y mae wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		204,996
256	Cyfran Gwasanaethau y CRT o'r Craidd Corfforaethol a Democraidaidd		283
9,609	(Incwm)/Cost net Gwasanaethau CRT		205,279
	Cyfran CRT yr incwm a gwariant gweithredol a gynhwysir yn yn Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
(17)	(Cynydd) neu ostyngiad ar werthu Asedau nad ydynt yn gyfredol CRT		14
5,166	Y Llôg sy'n daladwy a chostau cyffelyb		9,942
(76)	Y Llôg a geir a'r incwm buddsoddi		(56)
180	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net		194
(6,834)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf derbyniadwy		(6,457)
<u>8,028</u>	(Gwarged) neu Diffyg am y flwyddyn ar Wasanaethau CRT		<u>208,916</u>

7.2 Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae'r amcanion cyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai a'r egwyddorion cyffredinol ar gyfer ei lunio yr un peth â'r rheiny'n gyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, y mae wedi'i gynnwys ynddo. Mae'r datganiad yn cymryd yr alldro ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ac yn ei gysoni i'r warged neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai, wedi'i gyfrifo'n unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

2014-15			2015-16	2015-16
£'000			£'000	£'000
(15,110)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn blaenorol			(10,662)
	(Gwarged) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Gyfrif Incwm a Gwariant y CRT		208,916	
8,028				
(3,824)	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan y statud	7.3	(207,414)	
	Cynnydd neu (ostyngiad) net cyn trosglwyddiadau i neu o gronfeydd			1,502
4,204				
244	Trosglwyddiadau (i) neu o gronfeydd	7.4	40	
	(Cynnydd) neu ostyngiad yn y flwyddyn ar y CRT			1,542
4,448				
(10,662)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol			(9,120)

7.3 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

2014-15			2015-16
£'000			£'000
(40)	Amorteiddio Premimau a Disgowntiau		(33)
4	Trosglwyddiadau i / (o'r) Cyfrif Absoneldebau Cronedig		(6)
17	Cynnydd neu ostyngiad ar werthu Asedau CRT anghyfredol		(14)
(211)	Cyfran CRT o'r cyfraniadau i / o'r Gronfa Pensiynau		(341)
8,986	Gwariant Cyfalaf cyllidwyd gan CRT		8,493
(12,580)	Trosglwyddiadau i / o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf		(215,513)
(3,824)			(207,414)

7.4 Trosglwyddiadau i neu (o'r) Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Glustnodi

2014-15				2015-16		
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
Tros. o	Tros. i	Net		Tros. o	Tros. i	Net
215	(42)	173	Cronfa Yswiriant	211	(213)	(2)
37	0	37	Salix	41	0	41
34	0	34	Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol	1	0	1
286	(42)	244		253	(213)	40

8 NODIADAU I'R DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**Cyflwyniad**

Cofnod yw'r Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a'r gwariant refeniw sy'n gysylltiedig â stoc dai awdurdod. Prif ddiben y Cyfrif yw sicrhau bod y rhenti a godir ar denantiaid yn cyfateb i'r gwariant ar reoli tenantiaethau ac ar gynnal a chadw tai. Yn sgil hyn cyfrif statudol yw'r Cyfrif Refeniw Tai, sydd wedi ei neilltuo rhag gweddill Cronfa'r Cyngor, fel na ellir defnyddio arian treth y cyngor i gynorthwyo â rhenti (neu i'r gwrthwyneb).

8.1 Incwm Rhenti Grôs

Dyma gyfanswm yr incwm rhent a ddisgwyllir yn ystod y flwyddyn ar ôl caniatáu am adeiladau gwag a.y.b. Yn 2015-16 y cyfanswm oedd £35 miliwn (£33.5 miliwn am 2014-15). Ar 31 Mawrth 2016 roedd 2.17% o'r eiddo a oedd ar gael i'w gosod, yn wag (2.12% yn 2014-15). Cyfartaledd y rhenti oedd £76.30 yr wythnos yn 2015-16 (£73.02 yn 2014-15).

8.2 Taliadau Gwasanaethau a Lesddeiliaid

Hwn yw incwm yr Awdurdod o daliadau am wasanaethau a chyfleusterau yn gysylltiedig â darparu tai ac eiddo arall o fewn y Cyfrif Refeniw Tai – £937,000 yn 2015-16 (£839,000 yn 2014-15).

Cafodd taliadau lesddeiliaid eu nodi ar wahân yn 2014-15, y flwyddyn lawn gyntaf o ddata. Roedd cryn dipyn yn llai o incwm yn 2015-16 gan taw ychydig oedd yr atgyweiriadau a bod angen dileu rhywfaint o ddyled y flwyddyn flaenorol.

8.3 Ad-daliadau

Mae'r Cynllun Budd-daliadau Tai yn rhoi cymorth gyda rhenti i'r rhai hynny sydd ar incwm isel. Y cyfanswm oedd £21.6 miliwn yn 2015-16 (£21.1 miliwn am 2014-15). Mae 65.3% o denantiaid y Cyngor yn cael rhywfaint o gymorth gyda chostau rhent a Threth y Cyngor (66.2% yn 2014-15).

8.4 Y Stoc Dai

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 8,993 o anheddau ar gyfartaledd yn ystod 2015-16 (8,997 yn 2014-15). Roedd y stoc ar 31 Mawrth 2016 fel â ganlyn:

	2014-15	2015-16
Tai	4,854	4,858
Fflatiau/Rhandai/Fflat un ystafell	2,167	2,174
Byngalos	1,962	1,970
	8,983	9,002

Gellir crynhoi'r newid yn y stoc fel â ganlyn:

	2014-15	2015-16
Y Stoc Agoriadol ar 1 Ebrill	9,010	8,983
Gwerthiannau	(35)	(4)
Dymchweliadau/Dilewyd	(9)	0
Adeiladu o'r Newydd/Prynu/Trosi	17	23
Y Stoc wrth Gau 31 Mawrth	8,983	9,002

8.5 Ôl-ddyledion Rhent

	Ar 31 Mawrth 2015 £'000	Ar 31 Mawrth 2016 £'000
Ôl-ddyledion	2,360	2,115
Ôl-ddyledion fel Canran o'r Incwm Gros o Renti	6.91%	5.93%

O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna leihad o 0.5% yn ôl-ddyledion y tenantiaid presennol, o ran y ganran o ddebyd gros sydd i'w gasglu. Mae'r perfformiad y tu allan i'r ffiniau o ran yr hyn a ystyrir yn lefel arferion da (2%) sef 3.12%. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna leihad o 0.48% yn ôl-ddyledion y cyn-denantiaid, o ran y ganran o'r debyd gros sydd i'w gasglu. Fodd bynnag, gan gyfrif y £419,000 dyledion a ddilëir, mewn gwirionedd mae'r perfformiad wedi dirywio 0.39%.

Roedd y ddarpariaeth ar gyfer Drwgddyledion ar 31 Mawrth 2016 yn £1,052,587 ar gyfer rhent (£1,158,599 yn cynnwys trethi dŵr). Y rhifau cyfatebol ar gyfer 2014-15 oedd £1,198,170 ar gyfer rhent (£1,318,119 yn cynnwys trethi dŵr).

8.6 Cymhorthdal CRT

Gadawodd awdurdodau tai lleol Cymru y cynllun Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai ar 01/04/15. Golygodd hyn fod gan Sir Gaerfyrddin ddyled ychwanegol o £79 miliwn. Y drefn flaenorol oedd ein bod yn talu Llywodraeth Cymru am arian dros ben ein Cyfrif Refeniw Tai tybiannol, ac yn 2014-15 roedd hyn yn £6.255 miliwn. Roedd y cytundeb i adael yn pennu terfyn hefyd ar yr hyn y gallem ei fenthycu o ran ein gweithgareddau Cyfrif Refeniw Tai.

8.7 Grantiau

Derbyniwyd Grant Cynnal Pobl £135,000 oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ystod 2015-16 (£220,000 yn 2014-15) o ganlyniad i ddsbarthu costau gwasanaethau cynnal i denantiaid a arferai fod mewn un cronfa.

8.8 Comisiwn

Mae'r Awdurdod yn casglu trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru Welsh Water ac yn derbyn comisiwn ar yr arian sy'n ddyledus. Yn 2015-16 roedd hwn yn £492,000 (£508,000 yn 2014-15) heb y golled yn sgil eiddo gwag. Gwerth y trethi dŵr a gasglwyd oedd £3.8 miliwn yn 2015-16 (£3.9 miliwn yn 2014-15).

8.9 Gwariant Cyfalaf

Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf yn 2015-16 ar dir a phreswylfeydd sydd ynghlwm wrth y Cyfrif Refeniw Tai oedd £15.269 miliwn (£25.151 miliwn yn 2014-15). Gwariwyd £78.969 miliwn yn ogystal ar brynu allan y cymhorthdal CRT.

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Cyllidwyd hyn fel â ganlyn :-		
Lwfans Atgyweiriadau Sylweddol	6,190	6,166
Benthyciadau	8,666	78,969
Grantiau	644	194
Incwm Amrywiol	32	98
Cyllid Refeniw Uniongyrchol	8,986	8,493
Derbyniadau Cyfalaf - Gwerthiant Preswylfeydd/Tir	628	316
Derbyniadau Cyfalaf - Prifswm Morgais	5	2
	25,151	94,238
Gwariwyd ar:		
Tai	25,036	94,238
Tir	37	0
Eraill	78	0
	25,151	94,238

8.10 Derbyniadau Cyfalaf

Roedd cyfanswm y Derbyniadau Cyfalaf yn 2015-16 yn £0.4 miliwn (£2.1 miliwn yn 2014-15). Mae'r tabl isod yn dangos y math o dderbyniad a faint ohono a ddefnyddiwyd i gyllido gwariant cyfalaf a faint ohono a ddefnyddiwyd i ad-dalu dyledion.

	Cyllido Gwariant 2014-15 £'000	Ad-dalu dyledion 2014-15 £'000	Cyfanswm 2014-15 £'000	Cyllido Gwariant 2015-16 £'000	Ad-dalu dyledion 2015-16 £'000	Cyfanswm 2015-16 £'000
Gwerthu Preswylfeydd y Cyngor	442	1,443	1,885	17	118	135
Gwerthu Tir	173	0	173	300	0	300
Morgais a fenthycwyd	5	16	21	2	5	7
Arall	13	12	25	0	0	0
	633	1,471	2,104	319	123	442

8.11 Cyfrifyddu ar gyfer Costau Pensiynau yn unol ag IAS19

Caiff didyniadau gwirioneddol ar gyfer cyfraniadau pensiynau ac unrhyw addasiad ar gyfer cost gwasanaeth cyfredol eu dangos yng nghost net y gwasanaeth. Caiff costau llog net eu cynnwys yn y waged/diffyg ar wasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai ac yna eu haddasu yn y datganiad newidiadau i gronfeydd, er mwyn sicrhau mai dim ond debydau/credydau statudol rhagnodedig wedi'u cyfrifyddu'n unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a gaiff eu cymhwyso i'r Cyfrif Refeniw Tai.

Gwnaed y trafodion canlynol yn ystod y flwyddyn:-

	2014-15	2015-16
	£'000	£'000
<u>Datganiad Incwm a Gwariant CRT</u>		
Cost y Gwasanaeth:		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	487	599
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Costau llog Net	<u>883</u>	<u>776</u>
Cyfanswm y Budd-daliadau ôl gyflogaeth a godwyd i'r waged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT	<u>1,370</u>	<u>1,375</u>
 <u>Datganiad Newidiadau i Gronfeydd</u>		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r waged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT ar gyfer Budd-daliadau ôl gyflogaeth yn unol â'r côd	(666)	(794)
Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans CRT ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:		
Cyfraniadau Cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	<u>455</u>	<u>453</u>
	<u>(211)</u>	<u>(341)</u>

8.12 Dibrisiant

Mae'n ofynnol bod awdurdodau'n cofnodi dibrisiant a cholledion amharu ar bob eiddo sy'n rhan o'r Cyfrif Refeniw Tai ac a gyfrifwyd yn unol ag arferion priodol, gan gynnwys eiddo heblaw preswylfeydd. Nid yw Eitem 8 Penderfyniad yn datgan y dylid debydu'r dibrisiant o Gyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai (nac ychwaith y dylid ei dynnu yn ôl allan yn y Datganiad o'r Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai). Fodd bynnag, derbyniwyd yn gyffredinol bod cyflwyno cyfrifydda adnoddau yn y Cyfrif Refeniw Tai yn 2005/06 yn golygu bod modd bodloni'r gofynion statudol ar sail 'dim effaith net'. Gellir gwneud y debydau a'r credydau disgwylidig gan arferion priodol (ond heb eu pennu yn y ddeddf) i'r Cyfrif Refeniw Tai ar yr amod y cânt eu tynnu yn ôl wedyn ac y defnyddir symiau statudol wrth gyfrifo balans y Cyfrif Refeniw Tai.

Felly mae dibrisiad a cholledion amharu (yn sgil defnyddio'r asedau) mewn perthynas ag asedau'r Cyfrif Refeniw Tai wedi cael eu debydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn unol â darpariaethau cyffredinol SORP a'u tynnu yn ôl allan yn y Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai. Yn lle'r tâl dibrisiad, cofnodwyd Darpariaeth Refeniw Isaf y Cyfrif Refeniw Tai ar ffurf credyd o'r Cyfrif Cyllid Cyfalaf i osgoi effeithio lefelau rhenti.

Mae preswylfeydd y Cyfrif Refeniw Tai yn cael eu hailbrisio bob pum mlynedd, a cafodd hyn eu wneud diwethaf ar 1 Ebrill 2015.

Dibrisiant a Cholledion Amhariad:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Y Dibrisiant o ran Preswylfeydd	17,635	11,174
Amhariadau a Cholledion Adbriso	4,315	134,489
	<u>21,950</u>	<u>145,663</u>

Amhariadau a Cholledion Adbriso ar:

	2014-15 £'000	2015-16 £'000
Tai	4,200	134,489
Tir	37	0
Erail	78	0
	<u>4,315</u>	<u>134,489</u>

9 CYFRIF CRONFA'R DEGWM DYFED

Mae Cronfa'r Degwm Dyfed yn gynllun sydd yn bennaf yn rhoi grantiau tuag at gostau cynnal a chadw addoldai. Er hynny, gall elusennau cofrestredig sy'n dod â budd i drigolion wneud cais am gymorth tuag at gostau rhedeg, neu gost prosiect penodol neu gost prynu offer. Yn ogystal â chynorthwyo elusennau cenedlaethol, mae'r Gronfa'n cefnogi elusennau lleol sy'n gyfrifol am ddarparu cyfleusterau hamdden neu wasanaethau eraill sydd o les i'r Gymuned.

Adeg Ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996 rhannwyd y Gronfa ymhlith yr Awdurdodau Unedol newydd. Roedd y swm a oedd ar gael i bob Awdurdod yn cael ei gyfrifo yn ôl y canrannau canlynol y cytunwyd arnynt:

Cyngor Sir Caerfyrddin	41%
Cyngor Sir Ceredigion	25%
Cyngor Sir Benfro	34%

Cytunwyd mai Cyngor Sir Caerfyrddin fyddai'n gyfrifol am weinyddu'r portffolio buddsoddiadau.

Mae'r cyfrifon canlynol yn rhoi adroddiad ar y trafodion ariannol yn ystod y flwyddyn a sefyllfa asedau'r gronfa gyfan, sy'n cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r ail set o gyfrifon yn rhoi manylion cyfran rhan Gyngor Sir Caerfyrddin o Gronfa'r Degwm Dyfed ar wedi cymhwyso'r ganran a bennwyd yn sgil Ad-drefnu Llywodraeth Leol.

9.1 Cyfrifon Cronfeydd a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin

Cyfrif Refeniw

2014-15 £'000 31/03/15		2015-16 £'000 31/03/16
	Incwm	
(14)	Rhentu Adeiladau/Tir	(14)
(67)	Incwm o Fuddsoddiadau	(72)
0	Incwm arall	(6)
<hr/>		<hr/>
(81)		(92)
	Gwariant	
83	Grantiau i gyrff Gwirfoddol a Chyrff Eraill	195
18	Rheoli a Gweinyddiaeth	17
<hr/>		<hr/>
20	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	120
(35)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(39)
(290)	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	162
1,232	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	0
<hr/>		<hr/>
927	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	243
<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>

Datganiad Asedau Net

2014-15		2015-16
£'000		£'000
31/03/15		31/03/16
3,396	Buddsoddiadau	3,195
950	Tir ac Adeiladau Eraill	950
4,346		4,145
14	Dyledwyr	0
641	Arian	729
(97)	Credydwyr	(213)
4,904	Asedau Net	4,661

Cynrhychiolir gan

431	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	431
500	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	500
2,269	Y Gronfa Gyfalaf	2,229
558	Y Gronfa Refeniw	516
1,146	Y Gronfa Elw/(Colledion) heb ei realeiddio	985
4,904	Balans y Gronfa wrth Gau	4,661

Cysoniad y Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2014-15		2015-16
£'000		£'000
5,831	Yr Asedau net Agoriadol	4,904
(20)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	(120)
35	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	38
290	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	(161)
(1,232)	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	0
4,904	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	4,661

9.2 Cyfrifon Cronfeydd ar gyfer Efen Cyngor Sir Caerfyrddin
Cyfrif Refeniw

2014-15		2015-16
£'000		£'000
31/03/15		31/03/16
	Incwm	
(6)	Rhentu Adeiladau/Tir	(6)
(27)	Incwm Buddsoddiad	(28)
0	Incwm arall	(6)
(33)		(40)
	Gwariant	
54	Grantiau i Gyrrff Gwirfoddol a Chyrrff Eraill	122
7	Rheoli a Gweinyddiaeth	6
28	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	88
(14)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(15)
(119)	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	66
505	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	0
400	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	139

Datganiad Asedau Net

2014-15		2015-16
£'000		£'000
1,393	Buddsoddiadau	1,310
389	Tir ac Adeiladau Eraill	389
1,782		1,699
6	Dyledwyr	0
158	Arian	185
(72)	Credydwyr	(149)
1,874	Asedau Net	1,735
	Cynrhychiolir gan	
177	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	177
205	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	205
931	Y Gronfa Gyfalaf	914
91	Y Gronfa Refeniw	35
470	Y Gronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio	404
1,874	Balans y Gronfa wrth Gau	1,735

Cysoniad y Sumudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2014-15		2015-16
£'000		£'000
2,274	Yr Asedau Net Agoriadol	1,874
(28)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	(88)
14	Elw Net ar Werthiannau wedi'u hail fuddsoddi	15
119	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	(66)
(505)	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	0
1,874	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	1,735

10 CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU 2015-2016**10.1 Cyfrif Derbyniadau a Thaliadau am y Flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2016**

Cyfanswm 2014-15 £'000		Gwas. Addysg 2015-16 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2015-16 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2015-16 £'000	Cyfanswm 2015-16 £'000
	Derbyniadau				
(308)	Difidendau/ Llog/ Gwerthiannau/ Cyfraniadau	(92)	(4)	(187)	(283)
304	Taliadau	120	11	174	305
<u>(4)</u>	(Gwarged)/Diffyg	<u>28</u>	<u>7</u>	<u>(13)</u>	<u>22</u>

10.2 Y Fantolen ar 31 Mawrth 2016

Cyfanswm 2014-15 £'000		Gwas. Addysg 2015-16 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2015-16 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2015-16 £'000	Cyfanswm 2015-16 £'000
	Asedau				
264	Buddsoddiadau	239	24	0	263
21	Stociau	0	0	19	19
5	Dyledwyr	0	0	1	1
552	Arian	271	59	208	538
<u>842</u>	Cyfanswm yr Asedau	<u>510</u>	<u>83</u>	<u>228</u>	<u>821</u>
	Rhwymedigaethau				
(2)	Credydwr	0	0	(3)	(3)
<u>(2)</u>	Cyfanswm Rhwymedigaethau	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(3)</u>	<u>(3)</u>
<u>840</u>	ASEDAU NET	<u>510</u>	<u>83</u>	<u>225</u>	<u>818</u>

Gwerth Llyfr y buddsoddiadau a nodir, fodd bynnag, eu Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2016 oedd £720,125 (£758,223 ar 31 Mawrth 2015).

11 NODIADAU AR Y CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU**11.1 Cefndir**

Ar hyn o bryd mae Sir Gaerfyrddin yn gyfrifol am weinyddu chwedeg un o gronfeydd ymddiriedolaeth gwahanol.

11.2 Gwasanaethau Addysg

Mae'r Cyngor yn gweinyddu pumdeg un o ymddiriedolaethau addysgol, y mae'r mwyafrif ohonynt wedi'u cofrestru fel elusennau. Mae dadansoddiad y dibenion y sefydlwyd yr ymddiriedolaethau addysgol ar eu cyfer fel a ganlyn:

Gwobrau i Ddisgyblion i gydnabod Cyrhaeddiad Academaidd	16
Darparu Ysgoloriaethau Addysg Bellach neu Addysg Uwch	18
Ariannu Ysgolion (<i>gan gynnwys ysgolion anghenion arbennig</i>)	10
Eraill	7

11.3 Gwasanaethau Diwylliannol

Mae'r Cyngor yn gweinyddu dwy gronfa ymddiriedolaeth, un a sefydlwyd yn unswydd i ariannu'r oriel gelf yn "Oriol Myrddin", Caerfyrddin ac un ar gyfer Amgueddfa Caerfyrddin a elwir yn "Cronfa Ymddiriedolaeth George Arbour Stephens".

11.4 Gwasanaethau Cymdeithasol

Yn ystod y flwyddyn ariannol, roedd y Cyngor yn gyfrifol am weinyddu wyth o ymddiriedolaethau ar ran cleientau'r gwasanaethau cymdeithasol. O'r rhain, roedd pump ar gael er lles trigolion cartrefi preswyl penodol ledled y Sir a thri yn ymwneud â chronfeydd sy'n cael eu gweinyddu ar ran unigolion. Oherwydd natur sensitif y tri ymddiriedolaeth hyn a'r angen i'w cadw'n gyfrinachol, nid oes manylion yn cael eu cyhoeddi am y diben y gweinyddir pob un ar ei gyfer.

12 GOFAL CYMDEITHASOL / GWASANAETHAU PLANT – EIDDO PRESWYLWYR, CYFRIFON A GEDWIR YN DDIOGEL, CRONFEYDD AMWYNDER A CHYFRIFON BUDDION I'R STAFF

12.1 Eiddo Preswylwyr

Caniateir pobl mewn cartrefi preswyl i gael lwfans personol a delir iddynt bob wythnos. Os nad yw'r preswyllydd yn dymuno gwario'r holl lwfans mewn wythnos telir yr hyn sy'n weddill i gyfrif Cadwmigei y Preswylwyr. Roedd y balans ar 31 Mawrth 2016 yn £341,392 (£324,512 ar 31 Mawrth 2015) ac mae hyn yn adlewyrchu swm y lwfansau personol sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod ar ran ei drigolion.

12.2 Cyfrifon a Gedwir yn Diogel

Mae'r Adran Cymunedau yn cadw Cyfrifon a Gedwir yn Ddiogel ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu delio â'u materion ariannol oherwydd anallu meddyliol. Y Cyfarwyddwr Cymunedau yw'r sawl sydd wedi'i enwebu gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer bob un o'r rhai hyn sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Y balans ar 31 Mawrth 2016 oedd £1,043,271 (£1,379,015 ar 31 Mawrth 2015) ac mae hyn yn adlewyrchu'r swm arian a ddelir gan yr Awdurdod ar ran defnyddwyr ei wasanaeth.

12.3 Cronfeydd Amwynder

Cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau dydd a chartrefi preswyl yw cronfeydd amwynder. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar 31 Mawrth 2016 yn £74,717 (£74,381 ar 31 Mawrth 2015).

Hefyd cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau plant/cylchoedd chwarae. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar yr 31 Mawrth 2016 yn £2,298 (£4,989 ar 31 Mawrth 2015).

12.4 Cyfrifon Buddion i'r Staff

Cronfeydd a gedwir ar ran staff sy'n gweithio mewn sefydliadau penodol a geir yn y Cyfrifon Buddion i'r Staff. Daw'r incwm o roddion gan deuluoedd cleientiaid a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau sydd o fudd i'r holl staff sy'n gweithio mewn sefydliad penodol. Roedd y balans ar yr 31 Mawrth 2016 yn £8,431 (£5,541 ar yr 31 Mawrth 2015).

13 CYFRIFLEN CRONFA BENSIWN DYFED**ADRODDIAD NARATIF**

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn Dyfed wedi'u nodi ar y tudalennau canlynol ac yn cynnwys gwybodaeth am sefyllfa ariannol, perfformiad a chymhwysedd ariannol y Gronfa am y flwyddyn 2015-16. Maent yn dangos canlyniad y gwaith o stiwardio rheolaeth, sef atebolrwydd y rheolwyr o ran yr adnoddau yr ymddiriedwyd iddynt a chyflwr ei asedau ar ddiwedd y cyfnod.

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn wedi cael eu paratoi yn unol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16, sydd wedi'u sefydlu ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, a ddiwygiwyd i'r sector cyhoeddus. Mae'r cyfrifon hefyd yn cyfeirio tuag at Adroddiadau Ariannol Cynlluniau Pensiwn - Datganiad o Arfer a Argymhellir (diwygiwyd Mai 2007) a gyhoeddwyd gan Grŵp Cyfrifwyr Ymchwil i Bensiynau lle mae teimlad fod y datgeliadau yma yn darparu fwy o fanylder.

Ar gyfer darllenwyr sydd â diddordeb mwy manwl neu arbenigol yng ngweithrediad y Gronfa yn ystod 2015-16, dylid cyfeirio at y ddogfen sy'n cynnwys yr Adroddiad a'r Cyfrifon Blyneddol 2015-16 (pryd y'u cyhoeddwyd).

Y prif gyfrifon ac adroddiadau sydd wedi'u cynnwys yn y Gyfriflen hon yw:

- Cyfrif y Gronfa.
- Datganiad Asedau Net
- Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

Cyfrifon y Gronfa am y Flwyddyn yn Diwedd 31 Mawrth 2016

2014-15 £'000		<u>Nodyn</u>	2015-16 £'000
	Trafodion gydag aelodau, cyflogwyr ac eraill sy'n ymwneud yn uniongyrchol a'r Gronfa		
	Cyfraniadau		
	Cyflogwyr		
37,244	Arferol		36,503
7,465	Ychwanegiadau		7,082
6,368	Diffyg		7,508
	Aelodau		
17,750	Arferol		17,484
56	Ychwanegiadau Gwirfoddol		177
1,317	Trosglwyddiadau i fewn o gronfeydd pensiwn eraill	13.6	1,986
70,200			70,740
	Budd-daliadau sy'n daladwy		
(56,527)	Pensiynau yn daladwy		(59,798)
(14,764)	Cymudiadau a Budd-daliadau Ymddeol Swm Un-taliad		(13,392)
(1,214)	Budd-daliadau swm un-taliad marwolaeth		(1,400)
(2,421)	Taliadau ynglyn ag ymadawyr	13.7	(4,027)
(74,926)			(78,617)
(4,726)	Ychwanegiadau (Tynnu Allan) Net o'r Trafodion Gydag Aelodau		(7,877)
	Elw ar y Buddsoddiadau		
26,383	Incwm o'r Buddsoddiadau	13.9	28,061
106	Incwm Arall		57
(33)	Trethi ar Incwm (Treth Ataliedig Anadferadwy)	13.10	(32)
	Newid yng Ngwerth y Buddsoddiadau ar y Farchnad		
103,751	Heb eu Realeiddio	13.11.2	(78,090)
122,088	Wedi'u Realeiddio	13.11.3	49,974
(4,856)	Treuliau Rheoli	13.8	(5,305)
247,439	Elw Net ar y Buddsoddiadau		(5,335)
	Cynydd (Gostyngiad) net mewn asedau net i dalu budddaliadau yn ystod y flwyddyn		
242,713			(13,212)
1,670,908	Asedau Net y Cynllun ar Ddechrau'r Flwyddyn		1,913,621
1,913,621	Asedau Net y Cynllun ar Ddiwedd Y Flwyddyn		1,900,409

Datganiad Asedau Net

31/03/2015 £'000		<u>Nodyn</u>	31/03/2016 £'000
1,905,698	Asedau buddsoddi		1,894,613
2,774	Adnau ariannol		1,715
(16)	Rhwymedigaethau buddsoddi		(948)
1,908,456		13.11.1	1,895,380
9,926	Asedau cyfredol	13.16	9,227
(4,761)	Rhwymedigaethau cyfredol	13.17	(4,198)
5,165	Asedau/(Rhwymedigaethau) Net Presennol		5,029
1,913,621	Cyfanswm yr Asedau Net		1,900,409

Cysoniad o'r Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2014-15 £'000		2015-16 £'000
1,670,908	Asedau Net ar Ddechrau'r Flwyddyn	1,913,621
16,873	Arian Newydd Net a Fuddsoddiwyd	14,904
225,840	Elw a cholledion ar warediad o fuddsoddiadau a newidiadau yng ngwerth buddsoddiadau ar y farchnad	(28,116)
1,913,621	Asedau Net ar Ddiwedd y Flwyddyn	1,900,409

NODIADAU AR GYFRIFON Y GRONFA BENSIWN

13.1 Disgrifiad o'r Gronfa

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed (y Gronfa) yn rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac yn cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Crynodeb yn unig yw'r disgrifiad canlynol o'r Gronfa. I gael mwy o fanylion cyfeirier at Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2015-16 (pan y'u cyhoeddir) a'r pwerau statudol sy'n gysylltiedig i'r cynllun sef Deddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).

13.1.1 Cyffredinol

Llywodraethir y Gronfa gan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 ac fe'i gweinyddir yn unol â'r is-deddfwriaethau canlynol:

- Rheoliadau CPLIL 2013 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Darpariaethau Trosiannol, Arbedion a Diwygiadau) 2014 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (fel y'u diwygiwyd)

Cynllun pensiwn cyfrannol yw hwn a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin i ddarparu pensiynau a buddion eraill i weithwyr pensiynadwy Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Penfro, Cyngor Sir Ceredigion a nifer amrywiol eraill o gyrff rhestredig a chyrrff a dderbynnir o fewn ardal ddaearyddol hen awdurdod Dyfed. Nid yw athrawon, swyddogion yr heddlu a diffoddwyr tân wedi'u cynnwys gan eu bod yn aelodau o gynlluniau pensiwn cenedlaethol eraill.

Goruchwylir y Gronfa gan Banel Cronfa Bensiwn Dyfed (y Panel).

13.1.2 Aelodaeth

Mae aelodaeth o'r Gronfa yn wirfoddol a gall gweithwyr ddewis ymuno â'r cynllun, aros yn y cynllun neu wneud eu trefniadau personol eu hunain y tu allan i'r cynllun.

Mae'r cyrrff sy'n rhan o Gronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys:

- Cyrff rhestredig sef awdurdodau lleol a chyrrff cyffelyb y mae eu staff â hawl awtomatig i fod yn aelodau o'r Gronfa.
- Cyrff a dderbynnir sef cyrrff eraill sy'n cyfrannu i'r Gronfa dan gytundeb derbyn rhwng y Gronfa a'r corff dan sylw. Mae cyrrff a dderbynnir yn cynnwys cyrrff gwirfoddol, cyrrff elusenol a chyrrff eraill cyffelyb neu gontractwyr preifat sy'n cyflawni swyddogaethau awdurdod lleol yn dilyn rhoi gwaith ar gontract allanol i'r sector preifat.

Ar 31 Mawrth 2016 roedd 66 o gyrff cyflogwyr yng Nghronfa Bensiwn Dyfed ac mae'r manylion i'w gweld yn Nodyn 13.21. Mae manylion aelodaeth y cyrff hyn wedi'u crynhoi isod:

31/03/15		31/03/16
19,451	Nifer o gyfranwyr gweithredol yn y Gronfa	18,970
10,906	Nifer o bensiynwyr	11,462
13,854	Nifer o bensiynwyr gohiriedig	14,499
44,211	Cyfanswm aelodau	44,931
49	Nifer o gyflogwyr gyda chyfranwyr gweithredol	49

Mae'r ffigurau hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa fel y'i cofnodwyd ar 31 Mawrth 2016 ond maent yn dueddol i newid ar ôl diwedd y flwyddyn gan fod datganiadau gan y cyrff cyflogi yn dod i law ar ôl y dyddiad hwnnw.

13.1.3 Cyllido

Cyllidir y buddion gan gyfraniadau ac enillion ar fuddsoddiadau. Telir cyfraniadau gan aelodau gweithredol y Gronfa yn unol â Rheoliadau CPLIL 2013 ac ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 March 2016 roedd y cyfraniadau'n amrywio rhwng 5.5% a 12.5% o'r cyflog pensiynadwy. Cyfatebir cyfraniadau'r gweithwyr gan gyfraniadau'r cyflogwyr a seilir ar brisiad actiwaraid a gynhelir bob tair blynedd. Cynhaliwyd y prisiad diwethaf ar 31 Mawrth 2013. Ar hyn o bryd mae cyfraddau cyfrannu'r cyflogwyr yn amrywio rhwng 7.4% a 27.7% o'r cyflog pensiynadwy, fel y nodir yn Nodyn 13.21.

13.1.4 Buddion

Dan CPLIL seilir buddion pensiwn ar y cyflog pensiynadwy terfynol a hyd y gwasanaeth pensiynadwy, fel y crynhoir isod:

	Gwasanaeth cyn 1 Ebrill 2008	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2008
Pensiwn	Pob blwyddyn yn werth 1/80 x cyflog pensiynadwy terfynol	Pob blwyddyn yn werth 1/60 x cyflog pensiynadwy terfynol
Cyfundaliad	Cyfundaliad awtomatig 3 x y cyflog. Hefyd gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blynyddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfundalaid am bob £1 o pensiwn a ildir	Dim cyfundaliad awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blynyddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfundaliad am bob £1 o pensiwn a ildir

O'r 1 Ebrill 2014 ymlaen, daeth y cynllun yn gynllun cyfartaledd gyrfu, lle bydd aelodau'n cronni buddion yn seiliedig ar eu tâl pensiynadwy yn y flwyddyn honno ar gyfradd gronni o 1/49^{fed}. Caiff gwerth pensiwn a gronnwyd ei godi'n flynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Darperir ystod o fuddion eraill dan y cynllun yn cynnwys ymddeoliad cynnar, pensiynau salwch a buddion marwolaeth, cyrchwch wefan Cronfa Bensiwn Dyfed i gael rhagor o fanylion – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

13.2 Sail y paratoi

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn rhoi crynodeb o drafodion y Gronfa ar gyfer y flwyddyn ariannol 2015-16 ac yn nodi ei sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn sef 31 Mawrth 2016. Paratowyd y cyfrifon yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16 a seiliwyd ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), fel y'u diwygiwyd ar gyfer sector cyhoeddus y DU.

Mae'r cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ac yn adrodd ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion pensiwn. Nid yw'r cyfrifon yn ystyried rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion sy'n daladwy ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Datgelir gwerth actiwaraidd presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn y Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

13.3 Crynodeb o bolisiau cyfrifyddu o bwys

Cyfrif Y Gronfa – cydnabyddiaeth refeniw

13.3.1 Cyfraniadau

Cyfrifir am gyfraniadau arferol yr aelodau a'r cyflogwyr ar sail groniatdol yn ôl y gyfradd ganrannol a argymhellwyd gan actiwari'r gronfa yn ystod cyfnod y gyflogres y maent yn berthnasol iddo.

Cyfrifir am gyfraniadau'r cyflogwyr ar gyfer ychwanegiadau a straen ar bensiynau yn y cyfnod y mae'r ymrwymidiadau hynny'n codi. Bydd unrhyw swm sy'n ddyledus mewn blwyddyn ond heb ei dalu yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol.

Cyfrifir am y cyfraniadau gan gyflogwyr i gyllido'r diffyg ar y dyddiad penodedig ar gyfer eu talu yn unol â'r atodlen cyfraniadau a bennwyd gan actiwari'r cynllun neu ar y dyddiad derbyn os ydynt yn dod i law cyn y dyddiad penodedig.

13.3.2 Trosglwyddiadau i gynlluniau eraill ac o gynlluniau eraill

Mae gwerth trosglwyddiadau yn cynrychioli gwerth y symiau a dderbyniwyd ac a dalwyd yn ystod y flwyddyn mewn perthynas ag aelodau sydd naill ai'n ymuno neu'n ymadael â'r Gronfa yn ystod y flwyddyn ariannol, a chânt eu cyfrif yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Cyfrifir am drosglwyddiadau unigol i mewn/allan pryd y'u derbynnir/telir, sydd fel arfer yn digwydd pan dderbynnir/rhyddheir rhwymedigaeth yr aelod.

Rhoddir cyfrif ar ffurf derbyniadau am y trosglwyddiadau i mewn gan yr aelodau hynny sydd am ddefnyddio enillion eu cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol i brynu buddion y cynllun, ac maent wedi'u cynnwys o dan Drosglwyddiadau i Mewn.

Cyfrifir am drosglwyddiadau swmp (grŵp) ar sail groniatdol yn unol â thelerau'r cytundeb trosglwyddo.

13.3.3 **Incwm o fuddsoddiadau**

13.3.3.1 **Incwm llog**

Cydnabyddir incwm llog yn y gronfa fel y mae'n cronni gan ddefnyddio cyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol fel dyddiad caffael neu fan cychwyn. Mae'r incwm yn cynnwys amorteiddio unrhyw ostyngiad neu bremiwm, costau prynu (lle bônt yn berthnasol) neu unrhyw wahaniaethau eraill rhwng y swm cychwynnol a'r swm adeg aeddfedu a gyfrifwyd ar sail cyfradd llog effeithiol.

13.3.3.2 **Incwm difidendau**

Cydnabyddir incwm difidendau ar y dyddiad y mae'r difidend ar gyfranddaliadau yn daladwy. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.3.3 **Dosbarthiad Incwm Cronfeydd ar y Cyd**

Cydnabyddir incwm a ddsberthir o gronfeydd ar y cyd ar y dyddiad y'i cyhoeddir. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.3.4 **Symudiadau o ran gwerth net buddsoddiadau ar y farchnad**

Ystyrir bod newidiadau o ran gwerth net buddsoddiadau ar y farchnad (gan gynnwys eiddo buddsoddi) yn incwm, a'u bod yn cynnwys yr holl elw/colledion cyflawnedig ac anghyflawnedig yn ystod y flwyddyn.

13.3.4 **Buddion sy'n daladwy**

Mae'r buddion pensiynau a'r cyfandaliadau sy'n daladwy yn cynnwys yr holl symiau y gwyddys eu bod yn ddyledus ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae unrhyw symiau dyledus na thelir yn cael eu nodi fel rhwymedigaethau cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.5 **Trethiant**

Mae'r Gronfa wedi'i chofrestru yn gynllun gwasanaeth cyhoeddus dan adran 1(1) Atodlen 36 i Ddeddf Cyllid 2004 ac o'r herwydd mae wedi'i heithrio rhag talu treth incwm y DU ar log a dderbynnir a threth enillion cyfalaf ar yr elw ar werthu buddsoddiadau. Codir treth ataliedig ar incwm o fuddsoddiadau mewn gwledydd tramor yn y wlad berthnasol oni bai y caniateir rhyddhad. Cyfrifir am dreth na ellir ei adennill fel gwariant y gronfa, fel y cyfyd.

Gan mai Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu, gellir adennill TAW ar holl weithgareddau'r Gronfa. Nid yw'r Cyfrifon a ddangosir yn cynnwys TAW.

13.3.6 **Treuliau Rheoli**

Nid yw'r Côt yn mynnu bod dadansoddiad manwl ar gael o gostau gweinyddu cronfa bensiwn. Fodd bynnag, er mwyn bod yn dryloyw, mae'r Cyngor yn datgelu treuliau rheoli ei gronfa bensiwn yn unol â chanllawiau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sef *Accounting for Local Government Pension Scheme Management Costs*.

Cyfrifir am yr holl wariant gweinyddol ar sail gronadol. Yn unol â pholisi'r Cyngor mae'r Gronfa yn gyfrifol am dalu'r gyfran briodol o gostau'r staff, rheolaeth, y swyddfeydd a'r gorbenion.

Rhoddir cyfrif am yr holl gostau arolygu a llywodraethu ar sail gronedig. Codir yn uniongyrchol ar y gronfa am yr holl gostau staff sydd ynghlwm wrth arolygu a llywodraethu. Caiff y costau rheoli, costau'r swyddfeydd a'r costau cysylltiedig eraill eu dosrannu i'r gweithgaredd hwn, a chodir ar y gronfa amdanynt ar ffurf treuliau.

Cyfrifir am yr holl wariant ar reoli buddsoddiadau ar sail gronadol.

Mae ffioedd y rheolwyr buddsoddi a'r gwarcheidwad allanol wedi'u nodi yn y mandadau perthnasol sy'n llywio eu penodiadau. Yn fras, seilir y rhain ar yr hyn yw gwerth y buddsoddiadau a reolir ar y farchnad ac felly gallant godi neu ddisgyn yn ôl y newidiadau yng ngwerth y buddsoddiadau.

Mae elfen o ffi un o'r Rheolwyr Buddsoddi yn gysylltiedig â pherfformiad. Roedd costau cysylltiedig â pherfformiad yn £0.34 miliwn yn 2015-2016 (2014-2015: Ffi o £0.11 miliwn).

Lle na dderbyniwyd nodyn am ffi'r rheolwr buddsoddi erbyn dyddiad llunio'r fantolen, defnyddir amcangyfrif sy'n seiliedig ar werth marchnad y mandad ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn ei gynnwys yng Nghyfrif y Gronfa. Yn 2015-2016 mae £0.4 miliwn o ffioedd yn seiliedig ar y fath amcangyfrifon (2014-2015: £1 filiwn).

Codir yn uniongyrchol ar y gronfa am gostau tîm buddsoddi pensiynau y Cyngor ynghyd â chyfran o gostau'r Cyngor o ran yr amser rheoli a dreulid gan swyddogion ar reoli buddsoddiadau.

Datganiad Asedau Net

13.3.7 Asedau Ariannol

Mae'r asedau ariannol wedi'u cynnwys yn y datganiad asedau net yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Cydnabyddir ased ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r cytundeb i gaffael yr ased. O'r dyddiad hwn bydd unrhyw enillion neu golledion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

Pennir gwerth y buddsoddiadau fel y'u nodir yn y datganiad asedau net, fel a ganlyn:

13.3.7.1 Buddsoddiadau a ddyfynnwyd ar y farchnad

Pennir gwerth buddsoddiad y mae pris ar y farchnad ar gael yn hwylus ar ei gyfer gan y pris prynu uchaf ar y farchnad ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifyddu.

13.3.7.2 Gwarannau llog sefydlog

Cofnodir gwarannau llog sefydlog yn ôl y gwerth net ar y farchnad.

13.3.7.3 Buddsoddiadau heb eu dyfynnu

Prisir buddsoddiadau mewn eiddo heb ei ddyfynnu a chronfeydd seilwaith ar y cyd yn ôl gwerth net yr asedau neu bris sengl a roddir gan y rheolwr buddsoddi.

13.3.7.4 Partneriaethau Cyfyngedig

Seilir y gwerth teg ar werth net yr asedau yn dilyn prisiadau cyfnodol gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth.

13.3.7.5 Cyfyngau buddsoddi ar y cyd

Prisir cyfyngau buddsoddi ar y cyd yn ôl y pris prynu uchaf amser cau. Os nad yw hwnnw ar gael prisir y buddsoddiadau yn ôl y pris sengl amser cau. O ran cronfeydd cronnus bydd y newid yn y gwerth ar y farchnad hefyd yn cynnwys incwm sy'n cael ei ail fuddsoddi yn y Gronfa.

13.3.8 Trafodion arian tramor

Caiff difidendau, llog a phryniant a gwerthiant buddsoddiadau mewn arian tramor eu cyfrif yn ôl y cyfraddau ar y farchnad sbot ar ddyddiad y trafodion. Defnyddir cyfraddau cyfnewid diwedd y flwyddyn ar y farchnad sbot i brisio'r arian gweddill a ddelir mewn cyfrifon banc arian tramor, gwerth buddsoddiadau tramor ar y farchnad ac unrhyw bryniannau a gwerthiannau tramor sydd heb eu cwblhau ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad.

13.3.9 Arian ac arian cyfwerth

Mae arian yn cynnwys arian parod ac arian y gellir ei godi'n ôl y galw gan gynnwys y symiau a ddelir gan reolwyr allanol y gronfa.

Buddsoddiadau tymor byr hynod hylifol sydd ar gael yn hwylus i'w trosglwyddo yn symiau hysbys o arian yw arian cyfwerth a bychan iawn yw'r risg y bydd ei werth yn newid.

Mae gan y Gronfa ei chyfrifon banc ei hun ers 1 Ebrill 2011 i ddelio gyda thrafodion y Gronfa, yn unol ag adran 6 o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009.

Caiff yr arian gweddill a ddelir gan y Gronfa ei fuddsoddi am gyfnodau byrdymor ar Farchnad Ariannol Llundain gan Cyngor Sir Gaerfyrddin nes y bydd ei angen i dalu ei rhwymedigaethau neu i drosglwyddo arian dros ben i'r rheolwyr buddsoddi ar gyfer ei ail fuddsoddi.

13.3.10 Rhwymedigaethau ariannol

Mae'r Gronfa yn cydnabod rhwymedigaethau ariannol yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Caiff rhwymedigaeth ariannol ei gydnabod yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r ymrwymiad. O'r dyddiad hwnnw bydd unrhyw enillion neu gollodion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

13.3.11 Gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo

Caiff gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo eu hasesu bob tair blynedd gan actiwari'r cynllun yn unol â gofynion IAS19 a'r safonau actiwaraidd perthnasol.

Fel y caniateir dan IAS26, mae'r Gronfa wedi dewis datgelu gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo drwy gyfeirio ato yn yr adroddiad actiwaraidd sydd ynghlwm.

13.3.12 Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan y Gronfa ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life ac Equitable Life, sy'n darparu ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan Gyllid a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Buddsoddir CGY ar wahân i asedau'r Gronfa ac ni chânt eu cynnwys yn y cyfrifon yn unol ag adran 4(2)(b) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009 (SI 2009/3093). Fe'i datgelir fel nodyn yn unig – Nodyn 13.18

13.4 Barn gritigol wth gymhwyso polisiau cyfrifyddu

13.4.1 Rhwymedigaeth y Gronfa

Caiff rhwymedigaeth y Gronfa ei chyfrif bob tair blynedd gan yr actiwari a benodwyd ac mae'r fethodoleg a ddefnyddir yn cyd-fynd â'r canllawiau arferol ac yn cydymffurfio ag IAS 19. Cytunir gyda'r actiwari ynghylch y rhagdybiaethau sydd i'w defnyddio yn gysail i'r prisiannau ac maent wedi'u crynhoi yn Nodyn 13.22. Gall newid yn y rhagdybiaethau beri amrywiad mawr yn yr amcangyfrif.

13.4.2 Buddsoddiadau mewn Eiddo heb ei Ddyfynnu – Partners Group Red Dragon Limited Partnership

Wrth asesu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachwyd, mae'r Bartneriaeth Gyfyngedig yn defnyddio amrywiaeth o ddulliau'r farchnad a dulliau incwm megis y tro diwethaf y'u hariannwyd, enillion ac aml-ddadansoddiad, dull llif arian disgowntiedig, a phrisio trydydd parti ac mae'n llunio rhagdybiaethau sy'n seiliedig ar amodau'r farchnad a rhagdybiaethau ynghylch y rhai sy'n cyfranogi yn y farchnad, sy'n bodoli ar ddiwedd pob cyfnod adroddiad. Mae'r wybodaeth arall a ddefnyddiwyd wrth bennu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachir yn cynnwys yr adroddiadau ariannol diweddaraf, y llif arian dilynol a monitro mewnol o ddigwyddiadau sbarduno (megis ymadael a Chynigion Cyhoeddus Cychwynnol – IPOs) yn ogystal â newidiadau ym mhrisio buddsoddiadau cymharol ynghyd â thechnegau megis modelau prisio opsiynau, a gwerth ddisgowntiedig amcangyfrifol y llif arian yn y dyfodol. Mae'r arferion hyn yn unol â'r canllawiau rhyngwladol a ddefnyddir yn eang gan y diwydiant. Gwerth y Partners Group Red Dragon Limited Partnership ar 31 Mawrth 2016 oedd £33.3 miliwn. (£27.2 miliwn ar 31 Mawrth 2015).

13.5 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewn i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon. Mae'r eitemau yn y Datganiad Asedau Net ar 31 Mawrth 2016 lle mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Gwerth presennol actiwaraidd o fudd-daliadau ymddeol a addawyd	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn gostwng 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £20.3 miliwn am 2015-16. Fodd bynnag, mae rhagweithio cymhleth o ran y rhagdybiaethau. Yn 2015-16, dywedodd actiwariaid yr Awdurdod fod y rhwymedigaeth bensiynau net wedi lleihau £61.5 miliwn a phriodolwyd hyn i ddiweddarau'r rhagdybiaethau.
Eiddo – Buddsoddiadau Partneriaeth Gyfyngedig	Mae'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yn cael eu prisiau yn unol a chanllawiau a ddefnyddir yn eang drwy'r ddiwydiant. Nid yw'r buddsoddiadau yma wedi'u rhestru'n gyhoeddus felly mae yna radd o amcangyfrif yn y prisiau.	Cyfanswm o'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yw £33.3 miliwn. Mae yna risg fod y prisiau yma wedi'i dan-brisio neu gor-brisio yn y cyfrifon.

13.6 Trosglwyddiadau i fewn o gronfeydd pensiwn eraill

2014-15 £'000		2015-16 £'000
1,317	Trosglwyddiadau unigol o gynlluniau eraill	1,986
<u>1,317</u>		<u>1,986</u>

13.7 Taliadau i Ymadawyr a Thaliadau Mewn Perthynas â Hwyt

2014-15 £'000		2015-16 £'000
(126)	Ad-daliadau i aelodau yn gadael y gwasanaeth	(103)
(26)	Taliadau i aelodau yn ymuno a'r cynllun gwladol	(28)
(2,269)	Trosglwyddiadau unigol i gynlluniau eraill	(3,896)
(2,421)		(4,027)

13.8 Treuliau Rheoli

2014-15 £'000		2015-16 £'000
(1,155)	Costau gweinyddol	(1,213)
(3,544)	Treuliau rheoli buddsoddiadau (Nodyn 13.13)	(3,966)
(157)	Costau goruchwyllo a llywodraethu	(126)
(4,856)		(5,305)

Ffioedd archwilio o £26,874 am 2015-16 wedi'u cynnwys yn y costau goruchwyllo a llywodraethu. Mae'r swm hyn yn cynnwys nodyn credyd o £1,934 mewn perthynas ac archwiliad 2013-14. (2014-15 £24,006)

13.9 Incwm ar Fuddsoddiadau

2014-15 £'000		2015-16 £'000
764	Gwarannau llog sefydlog	0
17,494	Difidendau Ecwitis	18,819
5,177	Buddsoddiadau eiddo ar y cud	6,253
	Buddsoddiadau ar y cud - Ymddiriedolaeth Unedol a	
580	Chronfeydd rheolwyr eraill	1,031
2,360	Eiddo	1,707
13	Llog ar adneuon ariannol	(1)
(5)	Eraill	252
26,383		28,061

13.10 Treth

2014-15 £'000		2015-16 £'000
(33)	Treth Ataliedig - Ecwitis	(32)
(33)		(32)

13.11 Buddsoddiadau**13.11.1 Asedau buddsoddi net**

Gwerth teg 31/03/2015 £'000		Gwerth teg 31/03/2016 £'000
	<u>Asedau buddsoddi</u>	
	Gwarannau llog sefydlog	
	Bondiau Corfforaethol DU	
185,611	- BlackRock	178,145
	Gwarannau Wrth Indecs	
185,896	- BlackRock	177,109
	Ecwitis	
	Ecwitis a Ddyfynnwyd DU	
463,834	- BlackRock	450,678
	Buddsoddiadau ar y cyd	
	Ecwitis tramor	
487,701	- BlackRock	479,667
	Ecwitis byd-eang	
200,810	- Baillie Gifford	199,874
189,948	- Columbia Threadneedle	194,866
	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	
156,975	- Schroders	175,362
20,164	- Partners Group	27,001
	Eiddo	
4,364	- Schroders	1,047
7,085	- Partners Group	6,334
	Adnau ariannol	
2,534	- BlackRock	736
240	- Schroders	979
	Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	
2,974	- BlackRock	2,973
	Ad-daliadau treth i'w derbyn	
299	- BlackRock	276
21	- Schroders	88
	Symiau i'w derbyn o werthiannau	
16	- BlackRock	1,193
<u>1,908,472</u>	Cyfanswm Asedau Buddsoddi	<u>1,896,328</u>
	<u>Rhwymedigaethau buddsoddi</u>	
	Symiau sy'n daladwy am bryniadau	
(16)	- BlackRock	(948)
<u>(16)</u>	Cyfanswm rhwymedigaethau buddsoddi	<u>(948)</u>
<u><u>1,908,456</u></u>	Asedau buddsoddi net	<u><u>1,895,380</u></u>

13.11.2 **Dadansoddiad o symudiadau o'r buddsoddiadau**

Yn ystod y flwyddyn prynwyd gwerth £156 miliwn o fuddsoddiadau a gwerthwyd gwerth £90 miliwn. Gwnaed ennill net o £66 miliwn ar y gwerthiannau. Mae'r costau prynu wedi'u cynnwys ym mhreis pryniant y buddsoddiadau.

	Gwerth teg 31/03/2015 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion) heb ei realeiddio £'000	Gwerth teg 31/03/2016 £'000
Gwarannau llog sefydlog	371,507	24,567	(33,544)	0	(7,276)	355,254
Ecwitis	463,834	50,445	(27,173)	0	(36,428)	450,678
Buddsoddiadau ar y cyd	878,458	45,195	(6,401)	0	(42,845)	874,407
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	177,139	35,385	(19,996)	0	9,835	202,363
Eiddo	11,449	0	(3,073)	0	(995)	7,381
	1,902,387	155,592	(90,187)	0	(77,709)	1,890,083
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	2,774	0	0	(1,059)	0	1,715
Symiau i'w derbyn o werthiannau	16	0	0	1,177	0	1,193
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	2,974	0	0	380	(381)	2,973
Ad-daliadau treth i'w derbyn	321	0	0	43	0	364
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(16)	0	0	(932)	0	(948)
	1,908,456	155,592	(90,187)	(391)	(78,090)	1,895,380

	Gwerth teg 31/03/2014 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion) heb ei realeiddio £'000	Gwerth teg 31/03/2015 £'000
Gwarannau llog sefydlog	323,051	43,709	(17,321)	0	22,068	371,507
Ecwitis	651,730	66,008	(244,804)	0	(9,100)	463,834
Buddsoddiadau ar y cyd	518,792	395,186	(110,746)	0	75,226	878,458
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	152,720	25,838	(17,170)	0	15,751	177,139
Eiddo	12,671	0	(648)	0	(574)	11,449
	1,658,964	530,741	(390,689)	0	103,371	1,902,387
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	4,623	0	0	(1,849)	0	2,774
Symiau i'w derbyn o werthiannau	541	0	0	(525)	0	16
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	3,402	0	0	(808)	380	2,974
Ad-daliadau treth i'w derbyn	399	0	0	(78)	0	321
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(489)	0	0	473	0	(16)
	1,667,440	530,741	(390,689)	(2,787)	103,751	1,908,456

Mae costau'r trafodion wedi cael eu cynnwys yn y costau prynu a'r arian a geir yn sgil gwerthu. £0.71 miliwn oedd costau'r trafodion a glustnodwyd yn ystod y flwyddyn (£0.65 miliwn yn 2014-15, wedi'i ailddatgan). Yn ogystal â'r costau a nodir uchod, mae costau anuniongyrchol yn gysylltiedig â'r gwahaniaethau rhwng prisiau prynu a gwerthu buddsoddiadau mewn cyfryngau buddsoddi ar y cyd. Nid yw cyfanswm y costau anuniongyrchol wedi'u nodi ar wahân.

13.11.3 Cynyddion a gostyngiadau wedi eu realeiddio

2014-15		2015-16
£'000		£'000
31,875	Gwarannau llog sefydlog	11,441
23,607	Ecwitis	1,336
65,472	Buddsoddiadau ar y cyd	32,948
1,189	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	4,971
(55)	Eiddo	(722)
<u>122,088</u>		<u>49,974</u>

13.11.4 Dadansoddiad daearyddol o'r buddsoddiadau

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	daearyddol	teg
31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
1,052,607	DU	1,032,530
99,724	Ewrop (heblaw DU)	99,498
396,901	Gogledd America	407,341
81,563	Siapan	78,408
95,570	Ymyl y Môr Tawel	89,054
182,091	Marchnadoedd sy'n datblygu	188,549
<u>1,908,456</u>		<u>1,895,380</u>

13.11.5 Dadansoddiad rheolwyr y Gronfa

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	rheolwyr y Gronfa	teg
31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
1,328,850	BlackRock	1,289,830
161,600	Schroders	177,476
27,248	Partners Group	33,334
200,810	Baillie Gifford	199,874
189,948	Columbia Threadneedle	194,866
<u>1,908,456</u>		<u>1,895,380</u>

13.12 Crynhoi buddsoddiadau

Roedd y buddsoddiadau canlynol yn cynrychioli mwy na 5% o gyfanswm asedau net y Gronfa ar 31 Mawrth 2016:

	Eu gwerth ar 31 Mawrth 2016	Y gyfran o'r portffolio o fuddsoddiadau
	£'000	%
Cronfa 'Blackrock Ascent Life US Equity'	201,830	10.65
Cronfa 'Baillie Gifford Global Alpha'	199,381	10.55
Cronfa 'Columbia Threadneedle Global Equity'	194,866	10.28
Cronfa 'Blackrock Active Selection UK'	178,145	9.34
Aquila Life DU Wrth Indecs dros 5 mlynedd	177,109	9.40
Cronfa 'Blackrock Active Selection' - ym Mynegai'r Marchnadoedd Datblygol	100,694	5.31

13.13 Treualiadau Rheoli'r Buddsoddiadau

2014-15		2015-16
£'000		£'000
(Ailddatgan)		
(3,387)	Ffioedd rheolaeth	(3,579)
(47)	Ffioedd ceidwad	(49)
(110)	Ffioedd yn gysylltiedig â pherfformiad	(338)
<u>(3,544)</u>		<u>(3,966)</u>

2014-15 wedi'u hailddatgan yn unol â chyfarwyddyd CIPFA

13.14 Offerynnau Ariannol**13.14.1 Dosbarthiad o offerynnau ariannol**

Mae polisiâu cyfrifyddu yn disgrifio sut y mae gwahanol ddosbarthiadau o asedau yn cael eu mesur, a sut y mae incwm a gwariant, yn cynnwys enillion a cholledion gwerth teg, yn cael eu cydnabod. Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi symiau cario yr asedau a'r rhwymedigaethau ariannol (ac eithrio arian) yn ôl categori a phenawdau'r datganiad asedau net.

2014-15				2015-16				
Benthycia-		Benthycia-		Benthycia-		Benthycia-		
Dynodedig	dau a	Cost		Dynodedig	dau a	Cost		
ar werth	symiau			ar werth	symiau			
teg trwy	sy'n	rhwymed-		teg trwy	sy'n	rhwymed-		
elw a	dderbynia-	igaethau		elw a	dderbynia-	igaethau		
cholled	dwy	ariannol	Cyfanswm	cholled	dwy	ariannol	Cyfanswm	
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Asedau ariannol								
371,507	0	0	371,507	Gwarannau llog sefydlog	355,254	0	0	355,254
463,834	0	0	463,834	Ecwitis	450,678	0	0	450,678
878,459	0	0	878,459	Buddsoddiadau ar y cud	874,407	0	0	874,407
				Buddsoddiadau eiddo ar				
177,139	0	0	177,139	y cud	202,363	0	0	202,363
11,449	0	0	11,449	Eiddo	7,381	0	0	7,381
0	6,360	0	6,360	Arian	0	4,041	0	4,041
				Balansau buddsoddi				
3,310	0	0	3,310	eraill	4,530	0	0	4,530
0	6,340	0	6,340	Dyledwyr	0	6,901	0	6,901
1,905,698	12,700	0	1,918,398		1,894,613	10,942	0	1,905,555
Rhwymedigaethau ariannol								
				Balansau buddsoddi				
(16)	0	0	(16)	eraill	(948)	0	0	(948)
0	0	(4,761)	(4,761)	Credydwyr	0	0	(4,198)	(4,198)
(16)	0	(4,761)	(4,777)		(948)	0	(4,198)	(5,146)
1,905,682	12,700	(4,761)	1,913,621	Cyfanswm	1,893,665	10,942	(4,198)	1,900,409

13.14.2 **Elw a cholledion net o offerynnau ariannol**

2014-15 £'000		2015-16 £'000
	Asedau ariannol	
225,840	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(28,116)
225,840	Cyfanswm asedau ariannol	(28,116)
	0 Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	0
225,840	Cyfanswm	(28,116)

13.14.3 **Gwerth teg o offerynnau ariannol a rhwymedigaethau**

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi gwerth cario yr asedau ariannol a'r rhwymedigaethau ariannol yn ôl dosbarth yr offeryn o'u cymharu â'u gwerthoedd teg:

Swm a gariwyd 31/03/15 £'000	Gwerth teg 31/03/15 £'000		Swm a gariwyd 31/03/16 £'000	Gwerth teg 31/03/16 £'000
		Asedau ariannol		
1,413,591	1,905,698	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	1,480,598	1,894,613
12,700	12,700	Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	10,942	10,942
1,426,291	1,918,398	Cyfanswm asedau ariannol	1,491,540	1,905,555
		Rhwymedigaethau ariannol		
(16)	(16)	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(948)	(948)
(4,761)	(4,761)	Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amorteiddio	(4,198)	(4,198)
(4,777)	(4,777)	Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(5,146)	(5,146)
1,421,514	1,913,621	Cyfanswm	1,486,394	1,900,409

13.14.4 **Prisio offerynnau ariannol yn cael eu cario yn ôl gwerth teg**

Rhennir prisiad offerynnau ariannol yn dri dosbarth yn ôl ansawdd a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddir i bennu'r gwerth teg.

Lefel 1

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 1 yw'r rheiny lle daw eu gwerth teg o'r prisiau rhestredig nas addaswyd ar farchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau cwbl debyg. Mae'r nwyddau a ddosberthir i lefel 1 yn cynnwys ecwitis a restrir, gwarannau llog sefydlog a restrir, gwarannau mynegrifol a restrir a chwmnïau buddsoddi neilltuol.

Dangosir y buddsoddiadau a restrir yn ôl y pris cynnig. Seilir gwerth cynnig y buddsoddiad yn ôl y cynnig a restrir ar farchnad y gyfnewidfa stoc berthnasol,

Lefel 2

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 2 yw'r rheiny lle nad oes prisiau ar eu cyfer wedi'u rhestru ar y farchnad; er enghraifft lle caiff offeryn ei werthu ar farchnad na fernir ei bod yn weithredol, neu pan ddefnyddir technegau prisio i bennu'r gwerth teg ac mae'r technegau hynny'n defnyddio mewnbynnau sy'n seiliedig i raddau helaeth ar ddata gweladwy'r farchnad.

Lefel 3

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 3 yw'r rheiny lle mae un o leiaf o'r mewnbynnau a allai gael effaith sylweddol ar brisiad yr offeryn, heb fod wedi'i seilio ar ddata gweladwy'r farchnad.

Byddai'r cyfryw offerynnau yn cynnwys partneriaethau cyfyngedig, lle pennir y gwerth teg gan brisiannau cyfnodol a ddarperir gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth. Mae archwiliad annibynnol o'r bartneriaeth yn rhoi sicrwydd ynghylch y prisiad.

Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa sydd wedi'u cynnwys yn y grwpiau 1 i 3, ar sail y gwerth y daw'r gwerth teg yn weladwy.

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2016	Pris	Defnyddio	Gyda	Cyfanswm
	rhestredig y farchnad	mewnbynnau gweladwy	mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy	
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	811,788	1,049,491	33,334	1,894,613
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	10,942	0	0	10,942
Cyfanswm asedau ariannol	822,730	1,049,491	33,334	1,905,555
Rhwymedigaethau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(948)	0	0	(948)
Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amorteiddio	(4,198)	0	0	(4,198)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(5,146)	0	0	(5,146)
Asedau ariannol net	817,584	1,049,491	33,334	1,900,409

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2015	Pris	Defnyddio	Gyda	Cyfanswm
	rhestredig y farchnad	mewnbynnau gweladwy	mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy	
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	843,579	1,034,870	27,249	1,905,698
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	12,700	0	0	12,700
Cyfanswm asedau ariannol	856,279	1,034,870	27,249	1,918,398
Rhwymedigaethau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(16)	0	0	(16)
Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amorteiddio	(4,761)	0	0	(4,761)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(4,777)	0	0	(4,777)
Asedau ariannol net	851,502	1,034,870	27,249	1,913,621

13.15 Natur a maint y risg a berir gan offerynnau ariannol

13.15.1 Risg a rheoli risg

Mae'r Gronfa wedi datblygu proses ffurfiol o asesu risg ac mae'n cadw cofrestr ffurfiol o risgiau. Mae hyn yn sicrhau fod y risgiau yn cael eu clustnodi'n briodol ac yn cael eu hasesu a'u rheoli yn effeithiol. Am ragor of fanylion, dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

Prif risg hirdymor y Gronfa yw na fydd asedau'r Gronfa yn ddigon i dalu ei rhwymedigaethau (h.y. y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo i'r aelodau). Nod y gwaith o reoli'r risgiau buddsoddi felly yw lleihau cymaint â phosib ar y risg y bydd lleihad cyffredinol yng ngwerth y Gronfa a chynyddu cymaint â phosib ar y cyfleoedd i wneud enillion ar draws y portffolio cyfan. Drwy amrywio'r asedau mae'r Gronfa'n lleihau dylanwad risg y farchnad (risg prisiau, risg arian breiniol a risg cyfraddau llog) a risg credyd, a'i gadw i lefel dderbyniol. Mae'r Gronfa hefyd yn rheoli ei risg hylifedd i sicrhau y bydd digon o hylifedd i fodloni'r llif arian y rhagwelwyd y bydd ei angen ar y Gronfa. Rheolir y risgiau buddsoddi hyn gan yr Awdurdod yn rhan o'i raglen gyffredinol i reoli risgiau'r Gronfa Bensiwn.

Y Panel sy'n gyfrifol am strategaeth rheoli risg y Gronfa. Pennir polisiau rheoli risg i glustnodi a dadansoddi'r risgiau a wynebwr gan weithrediadau pensiwn yr Awdurdod. Adolygir y polisiau yn rheolaidd i adlewyrchu unrhyw newidiadau mewn gweithgareddau ac amodau'r farchnad.

13.15.2 Risg y farchnad

Risg y Farchnad yw'r risg o golledion yn sgil newidiadau ym mhrisiau ecwitis, cyfraddau llog a chyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae gweithgareddau buddsoddi y Gronfa yn golygu ei bod yn agored i risg y farchnad yn neilltuol o ran yr ecwitis y mae'n eu dal. Mae lefel y risg y mae'r Gronfa yn agored iddo yn dibynnu ar amodau'r farchnad, y disgwyliadau o ran newidiadau mewn prisiau ac elw yn y dyfodol a chymysgedd yr asedau.

Nod strategaeth rheoli risg y Gronfa yw clustnodi a rheoli risg y farchnad a'i gadw o fewn terfynau derbyniol a hynny mewn modd sy'n ceisio'r elw mwyaf posib.

Yn gyffredinol rheolir anwadalwch eithafol yn risg y farchnad drwy gael portffolio sy'n amrywiol o ran sectorau daearyddol a diwydiannol a gwarannau unigol. I liniaru risg y farchnad mae'r Panel a'i ymgynghorydd annibynnol yn dilyn modd priodol o fonitro amodau'r farchnad a dadansoddi'r meincnod.

Mae gan y Gronfa dair ffordd o reoli'r risgiau hyn:

- Defnyddir dadansoddiad o ffactorau risg i fonitro risg y farchnad y mae'r Gronfa yn agored iddo i sicrhau fod y risg o fewn terfynau goddefol
- Cyfyngir ar risgiau neilltuol drwy bennu uchafswm, wedi'i bwysoli ar sail risg, ar gyfer rhai buddsoddiadau unigol
- Drwy fuddsoddi mewn portffolio sy'n amrywiol o ran rheolwyr a buddsoddiadau ac eto drwy i ragolygon yr actiwari gyfeirio at elw cymharol bwyllog dros yr hirdymor er lleihau'r posibilrwydd o danberfformio

13.15.3 Risg prisiau eraill

Y risgiau eraill yw'r rhai sy'n ymwneud â'r risg y bydd gwerth offeryn ariannol yn amrywio o ganlyniad i newid ym mhrisiau'r farchnad (ar wahân i'r rheiny a berir gan risg cyfraddau llog a risg cyfnewid arian tramor), boed y newidiadau hynny'n cael eu hachosi gan ffactorau sy'n

benodol i'r offeryn unigol, ei gyhoeddiad neu i ffactorau sy'n effeithio'r holl gyfryw offerynnau yn y farchnad.

Mae'r Gronfa'n agored i risg prisiau cyfranddaliadau. Mae hyn yn ymwneud â buddsoddiadau nad oes sicrwydd ynghylch eu prisiau yn y dyfodol. Mae risg o golled gyfalafol ynghlwm wrth bob buddsoddiad mewn gwarannau. Pennir uchafswm y risg a berir gan offerynnau ariannol gan eu gwerth teg.

Mae rheolwyr buddsoddi y Gronfa yn lleihau'r risg prisiau drwy amrywio'r portffolio ac mae'r Panel yn monitro'r gwarannau a'r offerynnau ariannol eraill a ddewisir i sicrhau eu bod o fewn y terfynau a bennwyd yn strategaeth fuddsoddi y Gronfa.

13.15.4 **Risg prisiau eraill – dadansoddiad sensitifrwydd**

Pennir newidiadau posib mewn prisiau ar sail yr anwadalwch hanesyddol a welwyd mewn elw gan ddosbarth o ased. Er enghraifft, bydd asedau sy'n peri mwy o risg, megis ecwitis, yn dangos mwy o botensial i fod yn anwadal na bondiau felly bydd y canlyniad cyffredinol yn dibynnu'n helaeth ar ddyraniad asedau'r Gronfa. Mae'r anwadalwch posib a nodir isod yn gyson ag un symudiad gwyro safonol yn y newid yng ngwerth yr asedau yn ystod y tair blynedd ddiweddaraf:

Math o Ased	Symudiad potensial y farchnad (+/-)
Arian	0.01%
Ecwitis DU	10.66%
Ecwitis Tramor	10.25%
Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	10.08%
Bondiau Corfforaethol DU	6.23%
Gwarannau Wrth Indecs	9.45%
Eiddo	1.96%

Pe byddai pris y Gronfa ar y farchnad wedi codi/disgyn yn unol â'r uchod byddai'r newid yn yr asedau net ar gael i dalu buddion fel a ganlyn:

Math o Ased	Gwerth ar 31		Gwerth ar	Gwerth ar
	Mawrth 2016	Newid	gynydd	ostyngiad
	£'000		£'000	£'000
Arian	1,715	0.01%	1,715	1,714
Ecwitis DU	450,678	10.66%	498,720	402,636
*Ecwitis Tramor	479,667	10.25%	528,833	430,501
*Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	394,740	10.08%	434,530	354,950
Bondiau Corfforaethol DU	178,145	6.23%	189,243	167,046
Gwarannau Wrth Indecs	177,109	9.45%	193,846	160,373
Eiddo	209,744	1.96%	213,855	205,633
Gwerthiannau i'w derbyn	1,209	0.00%	1,209	1,209
Pryniadau i'w talu	(964)	0.00%	(964)	(964)
Incwm i'w derbyn	3,337	0.00%	3,337	3,337
Cyfanswm Asedau	1,895,380		2,064,324	1,726,435

Math o Ased	Gwerth ar 31 Mawrth 2015 £'000 (Ailddatgan)	Newid	Gwerth ar gynydd £'000 (Ailddatgan)	Gwerth ar ostyngiad £'000 (Ailddatgan)
Arian	2,774	0.02%	2,775	2,774
Ecwitis DU	463,833	10.35%	511,840	415,826
*Ecwitis Tramor	487,702	9.50%	534,032	441,367
*Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	390,758	9.50%	427,880	353,638
Bondiau Corfforaethol DU	185,611	6.10%	196,933	174,289
Gwarannau Wrth Indecs	185,896	9.66%	203,853	167,938
Eiddo	188,587	2.30%	192,925	184,250
Gwerthiannau i'w derbyn	16	0.00%	16	16
Pryniadau i'w talu	(16)	0.00%	(16)	(16)
Incwm i'w derbyn	3,295	0.00%	3,295	3,295
Cyfanswm Asedau	1,908,456		2,073,533	1,743,377

*Wedi'u hailddatgan er mwyn nodi canrannau symudiad marchnad Global Equities ar wahan.

13.15.5 Risg cyfraddau llog

Prif ddiben y Gronfa wrth fuddsoddi mewn asedau ariannol yw ennill elw ar y buddsoddiadau. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i risgiau cyfraddau llog sef y risg y bydd gwerth teg neu lif ariannol offeryn ariannol yn y dyfodol, yn amrywio oherwydd newid yng nghyfraddau llog y farchnad.

Caiff risg cyfraddau llog y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro'r hyn fuddsoddwyd mewn asedau ariannol yn erbyn y meincnodau perthnasol.

Yn rhan o'i brisiad tair blynedd, ac yn unol â gorchmynion y Datganiad Strategaeth Gyllido, bydd yr Actiwari ond yn rhagweld elw cymharol bwylog dros yr hirdymor er lleihau'r risg o danberfformio. Caiff y cynnydd ei ddadansoddi mewn prisiadau teirblwydd ar gyfer pob cyflogwr.

Mae ymwneud uniongyrchol y Gronfa â symudiadau yn y cyfraddau llog ar 31 Mawrth 2016 a 31 Mawrth 2015 wedi'u nodi isod. Mae'r datgeliadau hyn yn dangos risg cyfraddau llog yn ôl gwerth teg yr asedau ariannol sy'n sail iddynt:

31/03/15 £'000	Math o Ased	31/03/16 £'000
2,774	Arian cyfwerth ag arian parod	1,715
3,586	Arian gyda CSG	2,326
<u>371,507</u>	Gwarannau llog sefydlog	<u>355,254</u>
<u>377,867</u>	Cyfanswm	<u>359,295</u>

13.15.6 Dadansoddiad sensitifrydd risg cyfraddau llog

Gall cyfraddau llog amrywio a gallant effeithio incwm i'r Gronfa a gwerth yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau cyfnewid, yn aros yn gyson, ac mae'n dangos yr effaith yn y flwyddyn ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion yn ôl newid +/- 1% yn y cyfraddau llog:

Math o Ased	Gwerth ar 31/03/16 £'000	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian cyfwerth ag arian parod	1,715	17	(17)
Arian gyda CSC	2,326	23	(23)
Gwarannau llog sefydlog	355,254	3,553	(3,553)
Cyfanswm newid mewn asedau	359,295	3,593	(3,593)

Math o Ased	Gwerth ar 31/03/15 £'000	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian cyfwerth ag arian parod	2,774	28	(28)
Arian gyda CSC	3,586	36	(36)
Gwarannau llog sefydlog	371,507	3,715	(3,715)
Cyfanswm newid mewn asedau	377,867	3,779	(3,779)

13.15.7 Cyfraddau Disgownt

Mae'r modd yr amcangyfrifir y rhwymedigaethau net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ystyriaethau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd y codiad a ragwelir mewn cyflogau, newid yn yr oeddrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r elw disgwylidig ar asedau'r gronfa. Cyflogir cwmni o actiwariadaid ymgynghorol i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod ynghylch y tybiaethau i'w defnyddio.

13.15.8 Risg Arian Breiniol

Risg arian breiniol yw'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn amrywio yn y dyfodol oherwydd y newid yng nghyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae'r Gronfa yn agored i risg breiniol o ran offerynnau ariannol sy'n cael eu dal mewn unrhyw arian heblaw arian ymarferol y Gronfa (£ Sterling Prydain). Mae'r Gronfa'n dal asedau ariannol ac anariannol mewn ffurfiau arian heblaw am £ Sterling Prydain.

Caiff risg arian breiniol y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro i ba raddau y mae'n gael ei heffeithio gan gyfraddfeydd arian yn amrywio.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi buddsoddiadau'r Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2016 a 31 Mawrth 2015:

Gwerth teg 31/03/15	Math o Ased	Gwerth teg 31/03/16
827,540	Ecwitis tramor	833,807
28,208	Eiddo	29,011
100	Arian	32
855,848	Cyfanswm asedau tramor	862,850

13.15.9 Dadansoddiad sensitifrwydd risg arian breiniol

Roedd buddsoddiadau cyfun y Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2016 yn 6.23% (6.04% yn 2014-15).

Mae'r dadansoddiad hwn yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau llog, yn aros yn gyson.

Pe byddai'r bunt yn cryfhau/gwanhau yn ôl 6.23% yn erbyn yr amrywiol arian y mae gan y Gronfa fuddsoddiadau ynddynt, byddai'r asedau net ar gael i dalu buddion yn cynyddu/lleihau fel a ganlyn:

Math o Ased	Gwerth teg 31/03/16	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd- daliadau	
		+6.23%	-6.23%
	£'000	£'000	£'000
Ecwitis tramor	833,807	885,753	781,861
Eiddo	29,011	30,818	27,204
Arian	32	34	30
Cyfanswm newid mewn asedau	862,850	916,605	809,095

Math o Ased	Gwerth teg 31/03/15	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd- daliadau	
		+6.04%	-6.04%
	£'000	£'000	£'000
Ecwitis tramor	827,540	877,524	777,556
Eiddo	28,208	29,911	26,504
Arian	100	106	94
Cyfanswm newid mewn asedau	855,848	907,541	804,154

13.15.10 **Risg credyd**

Risg credyd yw'r risg y bydd partiön eraill sy'n rhan o drafodion neu offeryn ariannol yn methu â thalu arian sy'n ddyledus i'r Gronfa gan beri i'r Gronfa ddiodeff colled ariannol. Fel arfer mae gwerth marchnad y buddsoddiadau yn cynnwys asesiad o gredyd yn eu prisiau ac felly darparwyd yn benodol ar gyfer y risg o golled yng ngwerth asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa.

Yn ei hanfod mae holl bortffolio buddsoddi y Gronfa yn agored i risg credyd o ryw fath. Fodd bynnag bydd dewis partiön contract, broceriaid a sefydliadau ariannol o safon uchel yn lleihau cymaint â phosib ar y risg credyd a allai godi drwy fethu â chwblhau trafodion yn brydlon.

Ar hyn o bryd ni asesir teilyngdod credyd y Cyflogwyr sy'n rhan o'r Gronfa ac nid oes terfynau credyd unigol yn cael eu gosod. Y risg posib yw y methir â chasglu cyfraniadau oddi wrth gyflogwyr sydd heb aelodau yn cyfrannu (e.e. risg sy'n gysylltiedig â chyflogwyr â nifer ddirywiol fechan o aelodau yn cyfrannu) felly mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn monitro newidiadau yn yr aelodaeth yn flynyddol.

Rhaid i gyflogwyr sydd yn ymuno â'r Gronfa o'r newydd gytuno i ddarparu bond i atal y risg o golled ariannol i'r Gronfa yn y dyfodol os bydd iddo fethu â bodloni ei rwymedigaethau pensiwn ar derfynu'r cynllun. Ar hyn o bryd mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gwarantu i fodloni unrhyw rwymedigaeth y bydd y Gronfa yn gyfrifol amdani yn y dyfodol o ganlyniad i derfynu'r cynllun. Gwneir hyn er sicrhau bod y cyfnodau a'r symiau adennill actiwaraidd yn cael eu cadw'n rhesymol ar gyfer cyflogwyr llai.

Ni ddelir gwarant gyfochrog i sicrhau asedau ariannol. Nid yw Cyngor Sir Caerfyrddin fel arfer yn caniatáu credyd i gyflogwyr.

Caiff pob buddsoddiad a ddelir gan y rheolwyr buddsoddi ei ddal yn enw Cronfa Bensiwn Dyfed gan y Ceidwad – Northern Trust, ac felly os bydd y rheolwr buddsoddi yn methu ni fydd buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu rhestru ymhlith asedau'r rheolwr hwnnw.

Caiff unrhyw arian parod sy'n cael ei ddal gan Cyngor Sir Gaerfyrddin ei fuddsoddi yn unol a'r rhestr graddio credyd gwrthbartion sydd wedi ei gymeradwyo.

13.15.11 **Risg hylifedd**

Mae hwn yn cyfeirio at y posibilrwydd y gallai'r Gronfa fod heb ddigon o arian i fodloni ei hymrwymiaid i wneud taliadau.

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin system gynhwysfawr o reoli llif arian sy'n sicrhau y bydd arian ar gael os bydd ei angen.

Mae'r swm a ddelir yng nghyfrif banc y Gronfa yn ddigon i fodloni anghenion hylifedd arferol y Gronfa a chaiff unrhyw arian dros ben ei fuddsoddi. Actiwariaid y Gronfa sy'n pennu'r cyfraniadau y mae'n rhaid eu talu i sicrhau y gellir bodloni holl rwymedigaethau'r dyfodol.

Natur hylifol sydd i'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau'r Gronfa er y gallai unrhyw orfodaeth i droi'r buddsoddiadau yn arian beri colled ariannol.

13.16 Asedau cyfredol

31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
	Cyfraniadau dyledus gan gyflogwyr	
3,906	- Cyflogwyr	4,956
1,457	- Gweithwyr	1,432
3,586	Balansau ariannol	2,326
977	Dyledwyr	513
<u>9,926</u>		<u>9,227</u>

13.16.1 Dadansoddiad o Asedau Cyfredol

31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
0	Refeniw a Thollau EM	2
8,302	Awdurdodau lleol eraill	8,016
1	Cyrff GIG	1
1	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	1
1,622	Cyrff eraill ac unigolion	1,207
<u>9,926</u>		<u>9,227</u>

13.17 Rhwymedigaethau cyfredol

31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
(3,273)	Budd-daliadau heb eu talu	(2,206)
(1,488)	Credydwyr	(1,992)
<u>(4,761)</u>		<u>(4,198)</u>

13.17.1 Dadansoddiad o Rhwymedigaethau Cyfredol

31/03/15		31/03/16
£'000		£'000
(572)	Refeniw a Thollau EM	(586)
(258) *	Awdurdodau lleol eraill	(454)
(630)	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(670)
(3,301)	Cyrff eraill ac unigolion	(2,488)
<u>(4,761)</u>		<u>(4,198)</u>

*Ar 31 Mawrth 2015 roedd 258k sydd wedi'i gynnwys yn Awdurdodau lleol eraill, wedi'i gynnwys yn nosbarth Cyrff Llywodraeth Ganolog ynghynt.

13.18 Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan Gronfa Bensiwn Dyfed ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life, ac Equitable Life lle mae ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi ar gael.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan Refeniw a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Mae'r cyfraniadau i gynlluniau CGY a fuddsoddir ar wahan a gwerth y buddsoddiadau hynny ar ddyddiad y fantolen, wedi'u nodi isod:

Darparwyr CGY	Gwerth ar	Cyfraniadau	Gwariant	Newid yng	Gwerth ar
	31/03/2015			ngwerth y	
	£ '000	£ '000	£ '000	£ '000	£ '000
Prudential	2,660	878	(694)	14	2,858
Equitable Life	671	26	(112)	0	585
Standard Life	3,435	559	(567)	8	3,435
Cyfanswm	6,766	1,463	(1,373)	22	6,878

13.19 Trefniadau ariannu

Er mwyn cydymffurfio gyda Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013, mae actiwari'r Gronfa yn cynnal prisiant actiwaraid llawn bob tair mlynedd er mwyn sefydlu lefel cyfraniadau'r cyflogwyr am y tair mlynedd nesaf. Mae'r ffigyrau sydd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol yma wedi'u seilio ar y prisiad 31 Mawrth 2013. Mae'r prisiad nesaf i'w gynnal ar 31 Mawrth 2016.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Datganiad Strategath Gyllido (DSG), dylid cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrion Blynyddol 2015-16.

13.20 Trosglwyddiadau Partion Perthnasol

Mae'r Gronfa yn cael ei weinyddu gan Cyngor Sir Caerfyrddin, ac o ganlyniad mae yna berthnyas cryf rhwng yr Awdurdod a'r Gronfa.

Gwnaeth yr Awdurdod ddioddef costau o £0.889 miliwn (2014-15: £0.843 miliwn) ynglyn â gweinyddiath y Gronfa ac fe wnaeth y Gronfa ad-dalu'r costau yma.

Yr Awdurdod yw'r cyflogwr mwyaf o'r holl gyflogwyr yn y Gronfa ac fe wnaeth gyfraniadau o £31.102 miliwn i'r Gronfa yn 2015-16 (2014-2015: £31.308 miliwn).

Mae'r Gronfa yn dal rhan o'i arian parod gyda'r Awdurdod er mwyn cyfarfod a thaliadau dyddiol y Gronfa. Mae'r arian yma yn cael ei fuddsoddi ar y Farchnadoedd Arian gan adran Rheoli'r Trysorlys yr Awdurdod. Yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2016, roedd gan y Gronfa falans buddsoddi ar gyfartaledd o £4.73 miliwn (2014-15: £5.62 miliwn) yn ennill llog o £26,180 (2014-2015: £32,317).

13.20.1 Llywodraethu

Panel Pensiwn

Mae gan y Gronfa dri aelod ac un dirprwy aelod ar y Panel Pensiwn. Yn ystod 2015-16, rhain oedd Cynghorydd Wyn Evans, Cynghorydd Siân Thomas (aelod gweithredol), Cynghorydd Terry Davies MBE (aelod gweithredol) a'r Cynghorydd Philip Hughes (aelod gweithredol) oedd y dirprwy aelod.

Bu gan Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol, Mr Chris Moore, sydd yn Swyddog Adran 151 i'r Awdurdod, ran allweddol yn rheolaeth ariannol y Gronfa. Mae ef yn aelod gweithredol o'r Gronfa.

Mae'n ofynnol i aelodau'r Panel, a'r Uwch Swyddogion sy'n cynghori'r Panel, i ddatgan unrhyw ddi-ddordeb sydd ganddynt ym mhob cyfarfod.

Mae aelodau'r Panel a Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yn cronni eu budd-daliadau mewn cydymffurfiaeth a'r rheolau sy'n amgylchynnu cynghoryddion a gweithwyr cyrff cyflogi y Gronfa.

Y Bwrdd Pensiwn

Cafodd Bwrdd Pensiwn lleol ei gymeradwyo gan y Cyngor Sir ar 11 Chwefror 2015 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2015 ymlaen yn unol â Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Mae'n cynnwys tri cynrychiolydd cyflogwr, tri cynrychiolydd aelodau, a chadeirydd annibynnol.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Polisi Llywodraethu dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrifon Blynnyddol 2015-16.

13.21 Cyfraddau cyfrannu y cyrff cyflogi, y budd-daliadau a thalwyd a'r cyfraniadau a dderbyniwyd

2014-15				2015-16				
Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania-dau Diffyg £'000	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania-dau Diffyg £'000	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	
(Ailddatgan)		(Ailddatgan)						
Cyrff Rhestredig								
12.9	4,106	27,203	29,970	Cyngor Sir Caerfyrddin	12.9	4,690	26,459	31,650
13.5	1,063	13,812	14,502	Cyngor Sir Benfro	13.5	1,107	13,776	14,600
13.6	702	10,131	10,084	Cyngor Sir Ceredigion	13.6	730	10,008	10,792
11.6	374	3,484	2,306	Swyddfa y Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys	11.6	389	3,455	2,048
13.5	123	1,378	1,063	Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru	13.5	133	1,167	930
14.7	0	253	202	Coleg Ceredigion	15.2	(1)	275	224
13.7	0	1,247	818	Coleg Sir Gar	14.3	139	1,244	1,046
13.6	0	593	825	Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro	15.1	(24)	592	681
13.2	0	908	250	Coleg Sir Benfro	12.8	55	851	258
	6,368	59,009	60,020			7,218	57,827	62,229
Cyrff Dynodedig								
24.7	0	7	5	Cyngor Tref Aberystwyth	20.0	2	3	53
9.9	0	1	0	Cyngor Tref Aberaeron	12.6	0	1	0
18.1	0	62	66	Cyngor Tref Caerfyrddin	18.6	13	71	123
14.2	0	4	0	Cyngor Tref Cwmaman	18.7	0	6	0
22.6	0	4	1	Cyngor Cymuned Gorslas	27.7	1	5	5
24.4	0	9	30	Cyngor Tref Hwlfordd	24.4	0	9	30
30.5	0	9	14	Cyngor Tref Cydweli	27.6	7	9	14
21.9	0	2	1	Cyngor Cymuned Llanbadarn Fawr	17.3	0	2	1
17.5	0	1	1	Cyngor Cymuned Llanarthne	21.2	0	1	1
14.9	0	175	168	Cyngor Gwledig Llanelli	14.6	11	196	136
15.3	0	46	74	Cyngor Tref Llanelli	17.8	8	52	74
12.7	0	6	0	Cyngor Cymuned Llangennech	12.8	0	6	0
17.1	0	17	6	Cyngor Cymuned Llannon	18.2	4	21	7
19.9	0	22	7	Cyngor Tref Penbre a Phorth Tywyn	23.5	3	25	7
9.3	0	5	13	Cyngor Tref Dinbych-y-pysgod	13.0	(1)	6	12
12.0	0	8	0	Cyngor Tref Penfro	12.0	0	9	3
8.5	0	7	0	Cyngor Tref Doc Penfro	8.5	0	7	0
0.0	0	0	0	Cyngor Cymuned Pontyberem	24.9	0	3	0
	0	385	386			48	432	466

(parhad drosodd)

2014-15				2015-16			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania- dau Diffyg (Ailddatgan)	Cyfran- iadau £'000 (Ailddatgan)	Budd- daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania- dau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000
Cyrff a Dderbyniwyd							
Cyrff Cymunedol a Dderbyniwyd							
0.0	0	2	0	26.1	(12)	1	26
15.7	0	50	16	13.2	13	31	17
14.2	0	1,055	1,033	13.3	40	937	892
11.9	0	52	32	11.7	6	38	38
11.8	0	8	0	26.5	(5)	11	0
14.5	0	33	7	17.9	0	34	84
44.2	0	5	15	20.0	5	3	16
22.1	0	37	21	18.1	5	32	37
6.2	0	54	0	7.8	3	60	0
11.9	0	35	27	11.5	15	35	28
5.6	0	13	0	7.4	0	15	0
16.5	0	8	0	23.7	1	12	40
18.6	0	10	2	16.0	1	10	2
13.0	0	104	91	14.5	4	60	33
11.6	0	90	47	12.6	7	57	40
13.2	0	90	32	13.4	0	1	26
11.3	0	281	141	14.2	(41)	301	179
17.5	0	622	494	16.5	101	582	529
46.8	0	29	236	22.5	74	10	189
14.4	0	216	339	15.1	22	254	374
16.6	0	30	39	13.8	6	32	40
16.9	0	57	86	17.8	1	56	44
0.0	0	0	0	13.5	0	3	0
	0	2,881	2,658		246	2,575	2,634
Cyrff trosglwyddo a dderbyniwyd							
12.5	0	0	3	14.9	0	0	0
17.8	0	41	54	19.3	(4)	87	70
21.5	0	21	0	21.5	0	25	45
20.3	0	96	37	20.3	0	219	93
	0	158	94		(4)	331	208

(parhad drosodd)

2014-15				2015-16			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfraniadau Diffyg	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfraniadau Diffyg	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000
(Ailddatgan, Ailddatgan)				Cyrff eraill perthnasol heb weithwyr pensiynadwy			
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a				Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a			
0.0	0	6	7	0.0	0	6	7
0.0	0	52	344	0.0	0	51	352
0.0	0	0	5	0.0	0	1	6
0.0	0	0	2	0.0	0	1	5
0.0	0	0	2	0.0	0	0	2
0.0	0	0	8,918	0.0	0	0	8,615
Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol				Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol			
0.0	0	0	2	0.0	0	0	2
0.0	0	10	11	0.0	0	8	8
0.0	0	13	42	0.0	0	13	42
0.0	0	0	8	0.0	0	0	7
0.0	0	0	5	0.0	0	0	5
0.0	0	1	1	0.0	0	1	1
	0	82	9,347		0	81	9,052
	6,368	62,515	72,505		7,508	61,246	74,589
			Cyfanswm				

O ran 2014-15 cynhwyswyd £262,000 yn y Cyfraniadau Diffyg drwy gamgymeriad. Yn ogystal roedd symiau a gynhwyswyd yn y ffigurau Cyfraniadau Diffyg wedi'u cynnwys hefyd yn y ffigurau Cyfraniadau. Felly mae cyfanswm Cyfraniadau Diffyg 2014-15 wedi eu hail-ddatgan, gan newid o £6,630,000 i £6,368,000, ac mae cyfanswm y Cyfraniadau wedi newid o £68,882,000 i £62,515,000 i unioni hynny.

13.21.1 Cyrff Eraill Perthnasol Heb Weithwyr Pensiynadwy

Cymerwyd yn ganiataol, yn achos y cyrff hyn heb weithwyr pensiynadwy, y bydd y gyfran o godiadau pensiwn a nodir isod yn parhau i gael eu hadennill.

Cyfran i'w hadennill %

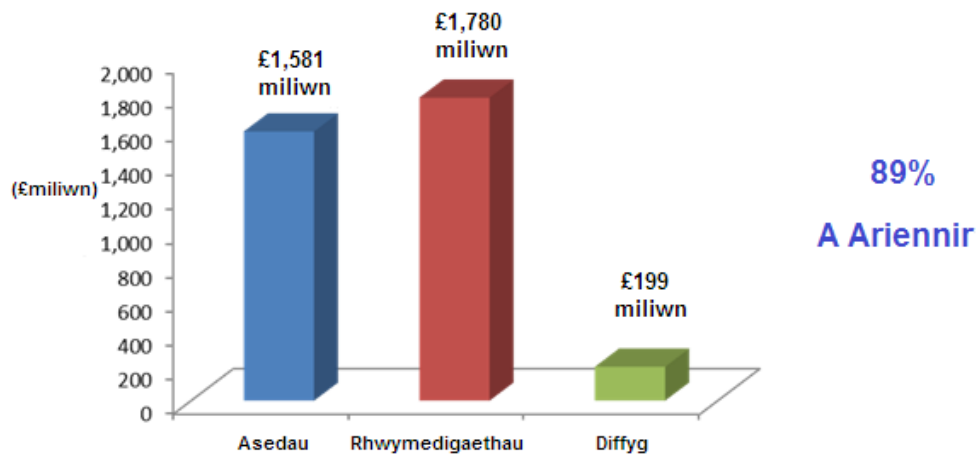
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a Cherbydau	100
Cyngor Tref Aberdaugleddau	100
Gwasanaeth Iechyd Gwladol	100
Canolfan y Teulu, Caerfyrddin	100
Dwr Cymru	50

13.22 Datganiad Actiwaraid

Darparwyd y datganiad hwn i fodloni gofynion Rheoliad 57(1)(d) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013.

Cynhaliwyd prisiad actriwaraid o Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2013 i bennu'r cyfraddau cyfrannu o 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2017.

Ar sail y tybiaethau a fabwysiadwyd roedd asedau'r Gronfa ar ddyddiad y prisiad yn £1,581 miliwn, sef 89% o'r £1,780 miliwn (y "Targed Ariannu") oedd wedi'i ymrwymo am wasanaeth a roddwyd. Y diffyg ar y prisiad oedd £199 miliwn.

Roedd y prisiad hefyd yn dangos bod angen i gyflogwyr dalu cyfradd gyfrannu gyffredin o 12.9% o'r cyflog pensiynadwy bob blwyddyn, Cyfrifir bod y gyfradd gyffredin, ynghyd â'r cyfraniadau a delir gan aelodau, yn ddigonol i fodloni'r holl rwymedigaethau fydd yn codi o ran gwasanaeth ar ôl dyddiad y prisiad. Mae'r cyfradd yma yn caniatáu am y strwythur newydd am fudd-daliadau sy'n effeithiol o 1 Ebrill 2014.

Wedi'r prisiad, roedd yna newidiadau sylweddol yn y farchnadoedd ariannol. Yn benodol, roedd yna gynydd mewn elw giltiau, sy'n sail i asesu'r rhwymedigaethau. Canlyniad hyn oedd gwella'r safle ariannu i 94% gyda diffyg o £103 miliwn. Chafodd y gwelliant hyn ei hystyried pan yn gosod y cyfraniadau diffyg oedd angen oddiwrth y cyflogwyr pan oedd angen sefydlogi cyfraddau cyfranni. Ar gyfartaledd ar draws y Gronfa, fydd y diffyg diweddaraf yn cael ei ddileu gan gyfraniad ychwanegol o £7 miliwn y flwyddyn gyda chynydd o 4.1% y flwyddyn (yn gyfatebol i tua 2.7% o'r cyflog pensiynadwy a ragwelir ar ddyddiad y prisiad) am 17 mlynedd os yw'r holl ragdybiaethau yn cael eu gwireddu.

Ceir rhagor o fanylion ynglyn a chanlyniadau'r prisiad yn yr adroddiad ffurfiol ar y prisiad actiwaraid sy'n ddyddiedig Mawrth 2014.

Yn ymarferol mae sefyllfa pob cyflogwr yn cael ei asesu ar wahân ac mae'r cyfraniadau sydd eu hangen yn cael eu nodi yn ein hadroddiad. Yn ogystal â'r cyfraddau cyfrannu ardstyedig, bydd cyflogwyr hefyd yn gwneud taliadau i'r Gronfa ar gyfer rhwymedigaethau ychwanegol sy'n codi yn sgil ymddeoliad cynnar (ar wahân i ymddeoliad ar sail salwch).

Mae'r cynllun cyllido a fabwysiadwyd i asesu cyfraniadau pob cyflogwr unigol yn cydymffurfio â'r Datganiad Strategaeth Gyllido (DSG). Mae'r gwahanol ddulliau a fabwysiedir i weithredu'r

codiadau mewn cyfaniadau a'r cyfnodau adennill diffygion yn unol â'r rhai a bennwyd gan broses ymgynghori'r DSG.

Defnyddiwyd y dull actiwaraidd o broffwydo gwerth unedau wrth gynnal y prisiad ac roedd y brif ragdybiaeth actiwaraidd a ddefnyddiwyd i asesu'r Targed Ariannu a'r gyfradd gyfrannu gyffredin, fel a ganlyn:

	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth Blaenorol	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth yn y Dyfodol
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â ddisgownt)	4.8% y flwyddyn	5.6% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau (tymor hir)	4.1% y flwyddyn*	4.1% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn Pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.6% y flwyddyn	2.6% y flwyddyn

* mae hyn wedi ystyried ataliaeth cyflog byr-dymor yn y sector gyhoeddus dros gyfnod o 3 blynedd

Aseswyd yr asedau yn ôl gwerth y farchnad.

Cynhelir prisiad actiwaraidd teirblwydd nesaf y Gronfa ar 31 Mawrth 2016. Bydd unrhyw newid yn y cyfraddau cyfrannu sy'n daladwy gan gyflogwyr unigol ar sail y prisiad hwnnw yn dod i rym ar 1 Ebrill 2017.

Gwerth Actiwaraidd Presennol Buddion Ymddeol sydd wedi'u Haddo at Ddibenion IAS 26

Mae'n ofynnol, yn ôl IAS 26, fod gwerth presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn cael eu datgelu, ac ar gyfer y diben hwnnw rhaid defnyddio'r rhagdybiaethau actiwaraidd a'r fethodoleg sy'n seiliedig ar IAS 19 yn hytrach na'r rhagdybiaethau a'r fethodoleg a ddefnyddir ar gyfer dibenion cyllido.

I asesu gwerth y buddion hyn ar y sail honno rydym wedi defnyddio'r rhagdybiaethau ariannol canlynol ar 31 Mawrth 2016 (mae rhagdybiaethau 31 Mawrth 2015 wedi'u cynnwys fel cymhariaeth):

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â disgownt)	3.3% y flwyddyn	3.6% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau	3.5% y flwyddyn*	3.5% y flwyddyn*
Cyfradd y codiad mewn pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.0% y flwyddyn	2.0% y flwyddyn

* yn cynnwys lwfans cyfatebol i'r hyn sydd yn y prisiad actiwaraidd yng nghyswllt cyfyngu cyflogau yn y tymor byr yn y sector cyhoeddus.

Mae'r rhagdybiaethau demograffig yr un peth â'r rhai a defnyddir ar gyfer dibenion cyllido. Gellir gweld manylion llawn ynglyn â'r rhagdybiaethau yma yn yr adroddiad ffurfiol y prisiaid actiwaraidd sy'n ddyddiedig Mawrth 2014.

Yn ystod y flwyddyn, gostyngodd elw bondiau corfforaethol yn sylweddol, gan arwain at gradd disgownt is yn cael ei ddefnyddio am bwrpas IAS26 ar ddiwedd y flwyddyn na'r hyn a ddefnyddiwyd ar ddechrau'r flwyddyn (3.6% y.f. yn erbyn 3.3% y.f.). Nid oedd newid yn y gyfradd hirdymor ddisgwyliedig o ran chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr yn ystod y flwyddyn a arweiniodd at yr un dybiaeth ynghylch codiadau pensiwn ar ddiwedd y flwyddyn ag oedd ar ddechrau'r flwyddyn (2.0% y.f.)

Roedd gwerth y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo am bwrpas IAS26 wedi'u hamcangyfrif fel £2,360 miliwn ar 31 Mawrth 2015.

Effaith newidiadau mewn rhagdybiaethau actiwaraidd rhwng 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2016 fel a ddisgrifiwyd uchod yw i leihau rhwymedigaethau tua £118 miliwn. Cynyddir y rhwymedigaethau gan tua £78 miliwn drwy ychwanegu llog yn ystod y flwyddyn. Mae effaith net caniatáu ar gyfer y buddion sydd wedi'u cronni/talu dros y cyfnod yn golygu bod y rhwymedigaethau tua £17 miliwn yn ychwanegol (gan gynnwys unrhyw gynnydd mewn rhwymedigaethau a ddeilliai o ganlyniad i ymddeoliadau cynnar/ychwanegiadau).

Yr effaith net or holl hyn yw fod yr amcangyfrif o gyfanswm buddion ymddeol sydd wedi'u haddo ar 31 Mawrth 2016 yn £2,337 miliwn.

John Livesey

**Cymrawd o'r Sefydliad a'r Gyfadran Actiwarau
Mercer Limited**

Mehefin 2016

13.23 Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau ers 31 Mawrth 2016 a hyd at ddyddiad awdurdodi'r cyfrifon hyn a fyddai wedi gofyn am newid y cyfrifon hyn.

14 GEIRFA

Mae'r adran ganlynol yn ceisio esbonio ystyr rhai o'r termau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y Datganiadau. Mae'r adran wedi'i rhannu yn dermau Cyffredinol a'r rhai hynny sy'n ymwneud â Chyfrifon y Gronfa Bensiwn.

Cyffredinol**Amrywiad**

Y gwahaniaeth rhwng yr union wariant a'r gyllideb – a fynegir fel arian neu ganran.

Archwiliad

Archwiliad annibynnol ar ein gweithgareddau yw'r archwiliad hwn

Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Mae'r rhain yn asedau na ddefnyddir mwyach i ddarparu gwasanaeth ac sydd wrthi'n cael eu marchnata ac sy'n debygol iawn o gael eu gwerthu cyn pen blwyddyn.

Asedau Cyfredol

Asedau tymor byr yw'r rhain, sydd ar gael i ni eu defnyddio yn ystod y flwyddyn gyfrifydda ganlynol.

Asedau/Rhwymedigaethau Pensiynau Net (Nodiadau ar y Symudiad mewn Rhwymedigaethau Pensiwn Net)

Costau Gwasanaeth Presennol – gwerth y codiad yn rhwymedigaethau'r aelodau sy'n gweithio o ganlyniad i gynnydd o flwyddyn yn eu gwasanaeth (h.y. o ddechrau'r flwyddyn i ddiwedd y flwyddyn), llai unrhyw gyfraniadau gan weithwyr.

Cyfraniadau'r Cyflogwyr – Cyfraniadau'r cyflogwr yw'r symiau a delir gan y cyflogwr yn ystod y flwyddyn. Maent yn cynnwys unrhyw symiau a delir mewn perthynas â phwysau ymddeoliadau cynnar ac unrhyw gostau a adenillir o ran budd-daliadau blynyddoedd ychwanegol gorfodol.

Costau Gwasanaeth Blaenorol – Cyfyd costau gwasanaeth blaenorol pan fo cyflogwr yn gwneud ymrwymiad i ddarparu lefel uwch o fudd-dâl na'r hyn a addawyd yn flaenorol, er enghraifft creu budd-dâl pensiwn ar gyfer cymar lle nad oedd y cyfryw fudd-dâl yn bodoli neu ganiatáu ymddeoliad cynnar gyda blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth.

Costau Llog – Mae cost y llog yn seiliedig ar gyfradd y disgownt a gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun ar ddechrau'r cyfnod. Ffordd arall o edrych ar y "llog ar rwymedigaethau" yw dad-ddirwyn blwyddyn o ddisgownt mewn perthynas â rhwymedigaethau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid – Yn yr achos hwn y gwahaniaeth rhwng yr union elw ar yr asedau a'r elw a ddisgwylir.

Yr Elw Disgwyliedig ar Asedau – Mae'r elw a ddisgwylir ar asedau yn seiliedig ar ddisgwyliadau hir dymor ar ddechrau'r cyfnod.

Enillion neu Golledion ar Gytundebau neu Gwtogiadau – Pan fo rheolau'r Cynllun yn caniatáu gweithwyr i ymddeol yn gynnar neu drosglwyddo allan o'r Cynllun, cyfrifir am y cyfryw gytundebau neu gwtogiadau yn y rhagdybiaethau demograffig arferol a wneir gan yr actiwari a bydd unrhyw enillion neu golledion a achosir yn enillion a cholledion actiwaraid. Mae unrhyw golledion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad yw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae'r cyflogwr yn dangos ei ymrwymiad i'r trafodion ac mae'n cael ei gydnabod yn y cyfrif elw a cholled ar gyfer y dyddiad hwnnw. Mae unrhyw enillion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad ydyw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae pob parti y mae angen eu caniatâd wedi ymrwymo yn ddi-droi'n ôl i'r trafodion ac fe'i cydnabyddir yn y cyfrif elw a cholledion am y dyddiad hwnnw.

Asedau Treftadaeth

Yn ôl y diffiniad, Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sy'n cael eu dal a'u cynnal yn bennaf oherwydd eu cyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Awdurdod Bilio

Awdurdod lleol sy'n gyfrifol am gasglu treth y cyngor a threthi annomestig.

Awdurdodau Praesept

Yr awdurdodau hynny sydd heb fod yn awdurdodau bilio, h.y. nid ydynt yn casglu treth y cyngor a threthi annomestig. O ran Cyngor Sir Caerfyrddin yr awdurdodau praesept yw Heddlu Dyfed-Powys a'r Cynghorau Tref a Chymuned.

Balans

Y gwarged neu'r diffyg mewn unrhyw gyfrif ar unrhyw adeg.

Blwyddyn Ariannol

Dyma gyfnod y cyfrifon. Yn achos yr awdurdodau lleol, mae'n dechrau ar 1 Ebrill ac yn dod i ben ar 31 Mawrth yn y flwyddyn ganlynol.

Budd-daliadau Tai

Lwfans i bobl ar incwm isel (neu ddim incwm) i dalu am eu rhent yn gyfan neu am gyfran ohono. Awdurdodau lleol sy'n caniatáu neu'n talu'r budd-dâl ond ad-delir rhan o gost y budd-daliadau a'r gost o redeg y gwasanaeth gan lywodraeth ganolog. Gelwir y budd-daliadau a delir i denantiaid yr awdurdod yn 'gostyngiad yn y dreth'ac enw'r budd-dâl a delir i denantiaid y sector preifat yn 'lwfans rhent'.

Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (PWL B)

Un o asiantaethau'r Llywodraeth yw hon ac mae'n darparu benthyciadau tymor hir ar gyfer awdurdodau lleol. Mae'n codi cyfraddau llog sydd ychydig yn unig yn uwch na'r cyfraddau y mae'r Llywodraeth yn eu talu am fenthyca.

Côd Darbodus

Côd ymddygiad proffesiynol yw'r Côd Darbous i gefnogi awdurdodau lleol mewn gwneud penderfyniadau buddsoddi cyfalaf.

Credydwr

Mae credydwr yn rhywun y mae arnom arian iddo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am waith sydd wedi'i wneud, nwyddau sydd wedi dod i law neu wasanaethau sydd wedi'u rhoi.

Cronfa Bensiwn

Y gronfa a gynhelir i dalu taliadau pensiwn ar ymddeoliad y cyfranogwyr

Cronfa'r Cyngor

Prif gronfa referniw yr awdurdod lleol. Defnyddir y gronfa hon i dalu am wariant beunyddiol ar wasanaethau.

Cronfa Wrth Gefn

Symiau yw'r rhain sydd wedi'u neilltuo ond sydd heb fod yn disgyn o fewn diffiniad darpariaethau ac maent yn cynnwys cronfeydd wrth gefn cyffredinol (balansau) y mae'n rhaid i bob awdurdod eu cynnal fel mater o ddarbodaeth.

Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi

Dyma'r cronfeydd sydd wedi'u neilltuo ar gyfer diben penodol.

Croniad

Mae croniad yn swm a ddangosir yn ein cyfrifon ar gyfer incwm neu wariant yn ystod cyfnod y cyfrifon ond sydd heb gael ei dalu ar ddyddiad y fantolen.

Cyfrif Refeniw

Cyfrif yw hwn sy'n cofnodi ein gwariant a'n hincwm beunyddiol ar eitemau fel cyflogau wythnosol a misol, costau rhedeg gwasanaethau a chyllido gwariant cyfalaf.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Y cyfrif hwn sy'n cynnwys ein holl incwm a gwariant ym maes tai.

Cyllideb

Cynllun ar gyfer gwario yw cyllideb, a hynny at y flwyddyn ariannol nesaf fel rheol.

Cyllido Refeniw yn Uniongyrchol

Adnoddau a ddarperir o gyllideb refeniw yr awdurdod i gyllido costau prosiectau cyfalaf.

Dadansoddiad Goddrychol

Dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl math. Mae'r cyfryw benawdau yn cynnwys costau gweithwyr, eiddo a thrafnidiaeth. Mae'r incwm yn cynnwys grantiau llywodraeth, ffioedd a thaliadau.

Darpariaeth

Ystyr darpariaeth yw swm y byddwn yn ei neilltuo yn ein cyfrifon ar gyfer y rhwymedigaethau neu'r colledion sy'n debygol neu'n sicr o ddigwydd, ond nid oes sicrwydd ynghylch y symiau na'r dyddiadau.

Derbyniadau Cyfalaf

Dyma'r derbyniadau a geir drwy werthu tir ac adeiladau y mae statudau'n cyfyngu ar y defnydd a wneir ohonynt. Dim ond i gyllido gwariant cyfalaf newydd neu i'w neilltuo er mwyn cyllido gwariant cyfalaf hanesyddol y gellir eu defnyddio.

Dibrisiant

Dull o ddyrannu cost Eiddo, Offeriant a Chyfarpar dros eu bywydau defnyddiol yw dibrisiant.

Dyledwr

Mae dyledwr yn rhywun y mae arno arian i ni ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Eiddo Buddsoddi

Mae'r rhain yn eiddo a gedwir dim ond er mwyn cael rhent amdanynt neu er mwyn y cynnydd yn eu gwerth, neu at y ddau ddiben hyn, yn hytrach nag er mwyn darparu gwasanaethau.

Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Mae'r asedau hyn yn asedau sydd â sylwedd ffisegol ac fe'u cedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau a gwasanaethau, i'w gosod ar rent i eraill (fel rhan o wasanaeth) neu at ddibenion gweinyddol. Y disgwyl yw y bydd unrhyw ased a gaiff ei gynnwys yn y categori hwn yn cael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol.

Y Fantolen

Datganiad o'n hasedau, ein rhwymedigaethau a'n balansau eraill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Ffioedd a Thaliadau

Incwm a enillir drwy godi tâl ar ddefnyddwyr gwasanaethau am y cyfleusterau, e.e. defnyddio offer hamdden, parcio ceir, casglu gwastraff masnachol, ac ati.

Grant Cynnal Refeniw

Y prif grant a delir gan Lywodraeth Cymru i gefnogi cyllideb awdurdodau lleol.

Gwarannau

Buddsoddiadau megis stociau, cyfrannau a bondiau yw'r rhain.

Gwariant Cyfalaf

Ystyr gwariant cyfalaf yw gwario ar asedau anghyfredol megis Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Treftadaeth. Byddai hyn yn cynnwys prynu neu adeiladu asedau newydd, ynghyd â'r gwariant dilynol ar waith cynnal a chadw/datblygu mawr.

Gwariant Gros

Cyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor cyn ystyried unrhyw incwm megis ffioedd a thaliadau am wasanaethau, ac ati.

Gwerth Realeiddiadwy Net

Pris gwerthu yr ased, llai'r gost berthnasol ei werthu.

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

IFRIC

Pwyllgor Dehongli Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol.

Safonau cyfrifyddu yw'r ddau uchod sy'n rhoi canllaw ar gyfer cyfrifyddu ariannol.

Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw (MRP)

Dyma'r swm y mae'n rhaid inni ei neilltuo i ad-dalu benthyciadau.

Praeseptau

Dyma'r swm y byddwn yn ei dalu i Awdurdod Nad yw'n Bilio (er enghraifft Cyngor Cymuned) er mwyn iddo dalu ei gostau (ar ôl caniatáu ar gyfer ei incwm).

Pris Cynnig

Y pris y byddai trydydd parti yn ei dalu i'r cynllun am y buddsoddiad ar ffurf trafodyn hyd braich.

Prydlesi Ariannol

Dull o brynu eitemau cyfalaf. (Wrth ddefnyddio prydlesi ariannol rydym yn gyfrifol am y rhan fwyaf o'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar asedau.)

Prydlesi Gweithredol

Dull o brynu eitemau cyfalaf.

Gyda'r prydlesi hyn mae'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar yr ased yn aros gyda'r perchennog.

Rhwymedigaeth

Swm sy'n daladwy rywbyrd yn y dyfodol yw rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Cyfredol

Rhwymedigaethau tymor byr yw'r rhain, sydd i gael eu talu gennym yn ystod y flwyddyn gyfrifydda nesaf.

Stocrestrau

Ystyr stocrestrau yw deunyddiau crai a brynir i'w defnyddio o ddydd i ddydd. Mae gwerth yr eitemau hynny a oedd heb eu defnyddio gennym ar ddyddiad y fantolen yn cael ei ddangos yn yr asedau cyfredol yn y fantolen.

Swyddfa Archwilio Cymru

Corff annibynnol yn cael ei arwain gan Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n gyfrifol am benodi archwilywyr allanol i awdurdodau lleol.

Treth y Cyngor

Prif ffynhonnell treth leol i awdurdodau lleol. Codir treth y cyngor ar gartrefi yn ei ardal gan yr Awdurdod Bilio a defnyddir yr arian i fodloni gofynion treth y cyngor yr Awdurdod Bilio ac i dalu'r awdurdodau praesept.

Trethi Annomestig Cenedlaethol (NDR)

Yr NDR, neu'r Trethi Busnes, yw'r tâl y bydd deiliaid safleoedd busnes yn ei dalu er mwyn cyllido rhan o wariant yr awdurdodau lleol. Y Llywodraeth sy'n pennu'r NDR ac mae'n ganran o'r gwerthoedd trethol. Yr un yw y ganran drwy Gymru gyfan. Mae'r cyfanswm sy'n cael ei gasglu yn cael ei rannu rhwng yr awdurdodau unigol yn ôl eu cyfran hwy o'r oedolion yn y boblogaeth.

Y Gronfa Bensiwn**Actiwari**

Ymgynghorydd annibynnol sy'n rhoi cyngor o ran gallu'r gronfa i dalu ei ffordd. Mae'r actiwari yn adolygu asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bob tair blynedd ac yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Sir fel yr awdurdod gweinyddu ar y sefyllfa ariannol ac yn argymhell cyfraddau cyfrannu y cyflogwyr. Gelwir hyn yn brisiant actiwaraid.

Budd-daliadau Cadwedig

Y budd-daliadau pensiwn sy'n daladwy i aelod o'r Gronfa ar gyrraedd oedran ymddeol arferol sydd wedi stopio cyfrannu o ganlyniad i adael ei waith neu symud allan o'r Cynllun Pensiwn cyn oedran ymddeol arferol.

Buddsoddi

Caffael ased at y diben o gynhyrchu incwm ac Enillion Cyfalaf i'w berchennog.

Cynnydd/(Gostyngiad) heb ei realeiddio yn y Gwerth ar y Farchnad

Y cynnydd/(gostyngiad), a fu ers dyddiad y pryniant, ar werth ar y farchnad y buddsoddiadau hynny a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn.

Dangosyddion y Farchnad

- (i) Mae symudiadau yn y Farchnad Stoc yn cael eu monitro yn barhaus drwy gyfrwng Mynegai o brisiau cyfredol detholiad cynrychioliadwy o stoc.
- (ii) Newid yn y cyfraddau o ran cyfenwid arian.

Diffyg mewn cyllid

Cyfraniadau sydd yn daladwy, er enghraifft am gyfnod byr neu fel un taliad, er mwyn gwella ariannu cynllun budd-daliadau sydd wedi ei ddiffinio, yn aml yn codi o gynllun sydd yn ceisio adennill arian cynlluniau o'r fath.

Dosbarth o Asedau

Buddsoddi mewn maes penodol neu fath penodol ar fuddsoddi e.e. Ecwitis y DU, Ecwitis tramor, Incwm Sefydlog, Eiddo, Arian.

Ecwitis

Cyfranddaliadau cyffredin mewn cwmnïau Prydeinig a chwmnïau tramor a fasnachwyd ar gyfnewidfa stoc gydnabyddedig. Mae gan gyfranddalwyr fudd yn elw'r cwmni ac fel arfer bydd ganddynt hawl i bleidleisio yng nghyfarfodydd y Cyfranddalwyr.

Elw

Cyfanswm yr enillion o ddal buddsoddiad am gyfnod penodol, yn cynnwys incwm a chynnydd (gostyngiad) yng ngwerth y farchnad.

Elw Meincnod

Nod Rheolwr y Gronfa yw perfformio 1% yn well na'r elw Meincnod. Yr elw meincnod yw'r elw y byddai Rheolwr y Gronfa wedi'i gyflawni heblaw iddo wyro oddi wrth y pwysau a roddwyd i bob dosbarth o asedau gan y Panel Buddsoddi ac wedi llwyddo i wneud elw ym mhob un o'r dosbarthiadau hyn o asedau yn unol â chyfartaledd yr elw a wnaed gan bob Cronfa Awdurdod Lleol yn y dosbarthiadau hynny. Mae pwysau Meincnod y dosbarthiadau o asedau wedi'u amlinellu yn y Datganiad o Egwyddorion Buddsoddi.

Gwarannau Llog Sefydlog

Buddsoddir yn bennaf mewn stociau'r llywodraeth sy'n gwarantu cyfradd llog sefydlog. Mae'r gwarannau yn fenthyciadau sydd i'w had-dalu ar ddyddiad penodol yn y dyfodol ond gellir eu gwerthu ar y Farchnad Stoc yn y Cyfamser.

Gwerth Trosglwyddo

Dyma werth y taliadau rhwng cronfeydd pan fydd cyfranwyr yn ymadael â gwasanaeth un cyflogwr ac y penderfynu mynd â gwerth eu cyfraniadau pensiwn i gronfa'r cyflogwr newydd.

Gwerth ar y Farchnad

Y pris a geir o werthu buddsoddiad ar ddyddiad arbennig.

Llywodraethu Corfforaethol

Materion sy'n ymwneud â'r ffordd y mae cwmni yn sicrhau ei fod yn rhoi'r pwysigrwydd mwyaf i les ei randdalwyr a sut y gall rhanddalwyr ddylanwadu ar reolaeth.

Mesur Perfformiad

Gwasanaeth a luniwyd i gynorthwyo buddsoddwyr i werthuso perfformiad eu buddsoddiadau. Fel arfer mae hyn yn cynnwys cymharu perfformiad cronfa gyda Meincnod a ddewiswyd a/neu gydag Universe neu gronfeydd tebyg. Y prif Gwmnïau Mesur Perfformiad yw The WM Company, y mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn ei ddefnyddio, a CAPS

Perfformiad

Mesur, sy'n cael ei gyfleu gan amlaf ar ffurf canran, sy'n dangos cystal yw llwyddiant cronfa dros gyfnod penodol o amser - naill ai mewn termau absoliwt neu wedi ei fesur yn ôl Cronfa 'Gyfartalog' neu Feincnod arbennig.

Perfformio'n Well/Tanberfformio

Y gwahaniaeth rhwng elw y mae cronfa neilltuol wedi ei ennill ac elw Cronfa 'Gyfartalog' neu Fynegai dros gyfnod penodol o amser, h.y. efallai mai targed cronfa yw perfformio'n well na Meincnod dros gyfnod o 3 blynedd.

Portffolio

Term torfol am y buddsoddiadau a ddelir mewn cronfa, marchnad neu sector.

Rheolaeth Oddefol (fe'i gelwir hefyd yn Mynegeo/ Olrhain Mynegai)

Math o Reolaeth Buddsoddi sy'n anelu at lunio Portffolio mewn ffordd sy'n darparu'r un elw ag a ddarperir gan Fynegai a ddewiswyd, h.y. mae stociau yn cael eu prynu i adlewyrchu cymaint â phosib gyfansoddiad y Mynegai. Mae'n gwbl groes i Reolaeth Weithredol.

Rheolaeth Weithredol

Dull o Reoli Buddsoddiadau sy'n ceisio perfformio'n well na'r Meincnod perthnasol drwy Ddyrannu Asedau, Amseru'r Farchnad neu Ddewis y Stoc (neu gyfuniad o'r rhain). Mae'n gwbl groes i Reolaeth Oddefol.

Rheolwr y Gronfa

Unigolyn neu gwmni y mae'r Ymddiriedolwyr wedi dirprwyo iddo/iddi y gwaith o fuddsoddi holl asedau cronfa neu ran o'r asedau hynny.

Risg

Fel arfer mae'n cyfeirio at Amrywiant yr Elw. Rhaid i fuddsoddiadau â'r risg mwyaf addo elw uwch na'r buddsoddiadau mwy 'sefydlog' cyn y bydd buddsoddwyr yn eu prynu.

Ymddiriedolaethau Unedau

Cwmnïau buddsoddi yw'r rhain ac maent yn derbyn arian oddi wrth lawer o wahanol fuddsoddwyr. Mae'r arian yn cael ei gyfuno a'i ddefnyddio i brynu buddsoddiadau.

Ymgynghorydd Buddsoddi

Unigolyn neu gwmni â chymwysterau proffesiynol y mae ei brif fywoliaeth yn seiliedig ar ddarparu cyngor buddsoddi gwrthrychol a diduedd i gwmnïau, cronfeydd pensiwn neu unigolion a hynny am ffi benodol.